

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΞΗ'

ΤΕΥΧ. Α'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14-115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308

1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1991

ΑΡΙΘ. 16

Δ Η Μ Η Τ Ρ Ι Ο Σ Ο Α'

Τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, θυγατρὸς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει καλλιγόνου Μητρὸς Ἁγίας καὶ Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἐλυπήθη βαθύτατα διὰ τὴν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν τοῦ μακαριστοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου τοῦ Α', διότι ἐν τῷ προσώπῳ Αὐτοῦ ἐνωπρίζετο τὸν συνεχιστὴν τοῦ ἔργου τῆς χορείας τῶν ἀοιδίμων Πατριαρχῶν καὶ Ἱεραρχῶν, οἵτινες διεφύλαξαν τὴν παρακαταθήκην τῆς πίστεως, ἀλλὰ καὶ τὰ ζώπυρα τοῦ Γένους, τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἐθνικὴν ἡμῶν ὑπόστασιν.

Ὁ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς μεταστάς, ὅστις εἶχε τὸ προβάδισμα τοῦ χρέους ἐναντι τῶν λοιπῶν τοπικῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὑπῆρξεν, ὡς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔχομεν τονίσει, ἔμψυχον παλλάδιον τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ εἰργάσθη ἀόκνως διὰ τὴν διασφάλισιν ἀπαρασαλεύτου τῆς ὀρθοδόξου αὐτοσυνειδησίας καὶ τὴν διατήρησιν ἀκοιμήτου τοῦ φωτὸς τῆς ἁγίας ἡμῶν Παραδόσεως. Αἶρων τὴν βαρυτάτην παρακαταθήκην τῆς Πρωτοθρόνου ἐν τῇ καθ' ὅλου Ὁρθοδοξίᾳ Ἐκκλησίας, εἶχε «τὴν μέριμναν πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν» καὶ ἐπραγματοποίησε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη πορείαν ἀγάπης ἐν μέσῳ Αὐτῶν, τῶν ὁμοτρόφων καὶ ὁμοδόξων. Διήγγελλε τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως, τοῦ φρονήματος καὶ τῶν καρδιῶν διὰ τοῦ κοινοῦ Εὐχαριστιακοῦ Ποτηρίου, ἐν τῷ ὁποίῳ εὕρισκεται συνηγμένη σύμπασα ἡ τῶν Ὁρθοδόξων ὁμήγουρις. Σύμβολον τῆς εὐλογημένης Αὐτοῦ πορείας ἦτο ὁ Σταυρὸς τοῦ Κυρίου, διὰ τοῦ ὁποίου διηκόνει τὴν πανορθόδοξον ἐνότητα, ὡς ἄλλοτε διηκονήθη ὁ ἐκχριστιανισμὸς καὶ ὁ ἐκ-

πολιτισμὸς πολλῶν ἐκ τῶν νῦν ὁμοδόξων λαῶν.

Ἄλλ' ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἐσταυρωμένου καὶ Ἀναστάντος ὑπερεθεμάτιζε καὶ διὰ τὴν εἰρήνευσιν τοῦ σύμπαντος κόσμου, ἐξαγγέλλων τὸ χρέος ἐν πρώτοις τῶν πιστῶν καὶ ἐν συνεχείᾳ τῶν ἀγνοούντων τὸν Θεὸν διὰ τὸ πολύτιμον ἀγαθὸν τῆς παγκοσμίου συμφιλιώσεως καὶ δικαιοσύνης, τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, ἐλευθερίας καὶ προόδου. Διὰ τοῦ Πανορθοδόξου καὶ Οἰκουμενικοῦ κύρους Αὐτοῦ ἐγένετο, κατὰ τὸν λόγον θεοφόρου τῆς Ἐκκλησίας Πατρός, «τεχνίτης διαλλαγῶν καὶ εἰρήνης» (Νικολάου Καβάσιλα, Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, 6,54. Φιλοκαλία 22,570) μεταξὺ τῶν λαῶν. Προσελάμβανε τὴν ἀγωνίαν τοῦ κόσμου εἰς μίαν ἐποχὴν μεστὴν ἄγχους καὶ ὀριακῶν διεθνῶν κρίσεων καὶ μετέδιδεν εἰς αὐτὸν τὴν βεβαιότητα ὅτι ὁ Χριστὸς καὶ ἡ Ἐκκλησία Του εἶναι ἡ ἐκπλήρωσις τῶν προσδοκιῶν του, τὸ μόνον καὶ ἀσφαλὲς θεμέλιον τῆς πανανθρωπίνης εἰρήνης. Δέκτης ταύτης τῆς βεβαιότητος δὲν ὑπῆρξε μόνον τὸ πλήρωμα τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' ἅπαν τὸ πλήρωμα τῶν ἀδελφῶν ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν, δι' ὧν διήλθεν ἡ Παναγιότης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, διανέμουσα τὴν εἰρηνοποιὸν δωρεάν τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ καὶ σφρηλατοῦσα τὴν ἐνότητα αὐτῶν.

Τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου τοῦ Α' εἶη ἡ μνήμη αἰωνία.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ο Α΄

«Ἐκτίσατο τῇ ταπεινώσει τὰ ὑψηλά»

Ὅταν τῷ 1972 ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον ὁ ἀείμνηστος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἀθηναγόρας ὁ Α΄, πάντες τεθαμβωμένοι ἐκ τῆς ἡλιακῆς λάμπσεως τῆς — διεθνῶς ἐξυμνουμένης — ἐπιβλητικῆς προσωπικότητός του, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ αισθανθοῦν τὸ μεγαλεῖον τοῦ διαδόχου του μακαριστοῦ Πατριάρχου Δημητρίου τοῦ Α΄. Οὗτος, ἂν καὶ ἦτο τότε ὁ Βενιαμὴν ἐν τῇ Ἱεραρχίᾳ τοῦ Σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, κύσας εὐλαβῶς τὸ γόνυ πρὸ τοῦ μυστηρίου τῆς οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ, ἐδέχθη τὴν θεῖαν κλήσιν νὰ ἀναλάβῃ τὰ πατριαρχικά του καθήκοντα ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ ὄντως μεγάλου προκατόχου του. Ἐν γνησίῳ πατερικῷ πνεύματι ἐτόνισε χαρακτηριστικῶς ἐν τῷ ἐνθρονιστηρίῳ λόγῳ του: «Ὁ Κύριος ἐζήτει Κυρηναῖον. Ἡ Ἐκκλησία ἐζήτει Κυρηναῖον. Ἡμεῖς προσωπικῶς οὔτε τὸ σθένος, οὔτε τὸ ἀνάστημα εἶχομεν τοῦ Κυρηναίου τῆς Σταυρώσεως. Οὔτε ἐκείνου τὸ πνεῦμα τῆς αὐτοθυσίας. Δὲν προσεφέρθημεν αὐτοβούλων, ἵνα γίνωμεν Κυρηναῖος. Φωνὴ ἐκ τῶν ἔνδον τοῦ θυσιαστηρίου, φωνὴ ἐκ τῶν ἔνδον τῆς ἱστορίας, φωνὴ τραγικὴ ἐκ τῶν περὶ ἡμᾶς, φωνὴ Κυρίου ἐγένετο πρὸς ἡμᾶς. Ἡμεῖς ἐφύγομεν. Παρεκαλέσαμεν. Ἰκετεύσαμεν, συναίσθησιν πλήρη ἔχοντες ἀφ' ἑνὸς μὲν τοῦ πελωρίου τοῦ Σταυροῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῆς ἡμῶν ἀναξιότητος καὶ ἀσθενείας».

Ὁ Θεὸς «ταπεινοῖς δίδωσι Χάριν». Ὁ μακαριστὸς Πατριάρχης Δημήτριος ὁ Α΄ ἀναλαβὼν τὸν οἶακα τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων, ἐξῆλθε τάχιστα ἐκ τῆς σκιᾶς καὶ καθ' ὑποδειγματικὸν τρόπον «ἐκτίσατο τῇ ταπεινώσει τὰ ὑψηλά».

Παρουσιάσαντες εἰς τὸ προηγούμενον τεύχος τῆς «Ἐκκλησίας» ἐν ὀλίγαις ἀδραῖς

γραμμαῖς τὴν προσωπογραφίαν τοῦ ἀοιδίμου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου τοῦ Α΄, περιοριζόμεθα εἰς τὸ παρὸν τεύχος νὰ ἐπισημάνωμεν, ὅτι ὁ ἀπελθὼν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου μακαριστὸς Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, συμπαραστατούμενος ὑπὸ ἐκλεκτῶν καὶ διακεκριμένων συνεργατῶν, ἐπραγματοποίησε πλήρως καὶ πολὺ περισσότερον πάντα ὅσα κατὰ σεμνὸν καὶ λιτὸν τρόπον ὑπεσχέθη κατὰ τὴν ἀνάληψιν τῶν πατριαρχικῶν του καθηκόντων.

Ὁ μακαριστὸς Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Δημήτριος ὁ Α΄, — συμφώνως πρὸς ἰδικὰς του διατυπώσεις, χρησιμοποιοθεῖσας τόσον ἐν τῷ ἐνθρονιστηρίῳ λόγῳ του, ὅσον καὶ εἰς τὰς ἐνώπιον τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Ἐνδημούσης Συνόδου προγραμματικὰς δηλώσεις του — ὡμολόγησεν ἐμπράκτως «τὴν ἀγίαν καὶ ἀμώμητον πίστιν τῶν Ὁρθοδόξων, ὡς αὕτη παρεδόθη ἡμῖν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τῶν Ἀποστόλων, διὰ τῶν ἀγίων πνευματοφόρων Πατέρων, διὰ τῶν Ἀγίων καὶ τῶν Μαρτύρων τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας». Ὑπῆρξεν «ὁ πιστός, ὁ ἄγρυπνος, ὁ φύλαξ ἐπίσκοπος» τοῦ πνευματικοῦ του ποιμνίου, ὁ «πρόμαχος τῆς κατὰ Χριστὸν ἀυξήσεως» τοῦ «καθ' ὅλου ἀνὰ τὸν κόσμον πληρώματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου». Διεκρίθη ὡς «ὁ πρῶτος εἰς διακονίαν καὶ ὁ ἔσχατος εἰς διεκδίκησιν τιμῆς».

Ἐπιδιώκων «οἰκοκυροσύνην, καλὴν, τακτικὴν καὶ ὑπεύθυνον λειτουργίαν τῶν Ὑπηρεσιῶν τῶν Πατριαρχείων, ἐν τάξει καὶ πειθαρχίᾳ καὶ ἐν εὐπρεπεῖᾳ ἀρμοζούσῃ τῷ ἱερῷ τούτῳ Κέντρῳ» συνέστησε «Ἰδιαίτερον Πατριαρχικὸν Γραφεῖον», εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὁποίου ἦτο μέχρι σήμερον ὁ ἐπαξίως ἐκλεγείς ὡς ὁ διάδοχός

του Παναγιώτατος Οἴκου. Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος, ὅστις διεκρίθη διευθύνων τὸ «Ἰδιαίτερον Πατριαρχικὸν Γραφεῖον» κατ' ἀρχὰς ὡς Ἀρχιμανδρίτης, βραδύτερον ὡς Μητροπολίτης Φιλαδελφείας καὶ τέλος ὡς Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνος.

Ὁ μακαριστὸς Πατριάρχης Δημήτριος ἐπεμελήθη κατ' ἀρχὰς «τῆς συντηρήσεως καὶ τῆς εὐπρεποῦς παραστάσεως τῶν ὑπαρχόντων Πατριαρχικῶν κτιρίων, ὡς καὶ τοῦ ἐφοδιασμοῦ αὐτῶν δι' ὄλων τῶν ἀπαραιτήτων σήμερον ἐφοδίων, εἰς κάλυψιν πολλῶν οὐσιαστικῶν ἐλλείψεων». Τέλος διὰ τῆς γενναίας χορηγίας τοῦ Ἄρχοντος Μεγάλου Λογοθέτου καὶ Μεγάλου Εὐεργέτου κ. Παναγιώτου Ἀγγελοπούλου, ηὐτύχησε νὰ ἴδῃ τὸν ἀναστηλωθέντα καὶ ἀνακαινισθέντα περικαλλῆ Πατριαρχικὸν Οἶκον, ὅστις εἶναι, ὡς ὁ Πατριάρχης Δημήτριος ὁ Α' τὸν ὠραματίσθη, «σεμνὸς καὶ μετριόφρων, ἀλλ' εὐπρεπὴς καὶ ἱεροπρεπής, δηλωτικὸς τῆς εὐγενείας ἡμῶν καὶ τοῦ μοναστηριακοῦ χαρακτήρος» του.

Ἀξιόλογος ἔπειτα ὑπῆρξεν ἡ φροντίς τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Δημητρίου διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ λειτουργικοῦ βίου τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως, διὰ τὴν προώθησιν τοῦ ποιμαντορικοῦ τῆς ἔργου, διὰ «τὴν εὐταξίαν τοῦ ἱεροῦ κλήρου» καὶ διὰ «τὴν αὐξήσιν εἰς Χριστὸν τοῦ πεπιστευμένου ποιμνίου». Μεγάλαι ὑπῆρξαν ἐπίσης αἱ προσπάθειαι του διὰ τὴν «ὀμαλὴν λειτουργίαν τοῦ κοινοτικοῦ μηχανισμοῦ, κατὰ τὰ ἀνέκαθεν ἦθη καὶ ἔθιμα ἡμῶν καὶ τὰς παραδόσεις».

Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Δημήτριος ὁ Α' διεκρίθη καὶ διὰ τὴν ἐπαγρύπνησίν του ἐπὶ τῶν «εἰς τὸ κλίμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ὑπαγομένων» ἀνὰ τὸν κόσμον «Ἱερῶν Ἀρχιεπισκοπῶν καὶ Μητροπόλεων, τόσον ἐκεῖνων, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἄμεσον ἐκκλησιαστικὴν ἐξάρτησιν» ἐκ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, «ὅσον καὶ ἐκεῖνων, αἱ ὁποῖαι ἄχρι καιροῦ εἶναι πεπιστευμέναι τῇ Ἀγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος». Τῷ ὄντι ὑπῆρξε ζωηρὸν τὸ

ἐνδιαφέρον του «διὰ τὴν εἰς Χριστὸν αὐξήσιν, διὰ τὴν ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ οἰκοδομήν, ἐν ἐπαφῇ πάντοτε πρὸς τὰς συγχρόνους πραγματικότητας καὶ πρὸς τὰς ἐκασταχοῦ τοπικὰς ἀνάγκας τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ ἀνὰ τὴν οἰκουμένην».

Αἱ ἐπισκέψεις τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου Δημητρίου εἰς Πάτμον, Ἅγιον Ὄρος, Μετέωρα ἀπέδειξαν τὸ μέγα ἐνδιαφέρον του διὰ τὰ προβλήματα καὶ τὰς ἀνάγκας τῶν μοναστικῶν κέντρων καὶ διὰ τὴν ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ ἀναγέννησιν τοῦ καθ' ὄλου μοναστικοῦ θεσμοῦ καὶ ἀναζωπύρησιν τοῦ γνησίου μοναστικοῦ ἰδεώδους.

Ἐπειτα σημαντικὴ ὑπῆρξεν ἡ συμβολὴ του πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἐνότητος τῆς Ὁρθοδοξίας, διὰ τὸν συντονισμὸν τῶν δυνάμεών της, διὰ τὴν ἐπίλυσιν προβλημάτων τῆς ἀνὰ τὸν κόσμον Ὁρθόδοξου διασπορᾶς καὶ διὰ τὴν προώθησιν «τῆς λειτουργίας τοῦ μηχανισμοῦ διὰ τὴν ὅσον ἔνεστι τάχιον σύγκλησιν τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας». Σχετικὴ ὑπῆρξε καὶ ἡ φροντίς διὰ τὴν Γραμματεῖαν τῆς Συνόδου ταύτης καὶ διὰ τὸ διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἑλβετίας κ. Δαμασκηνοῦ «Ὁρθόδοξον Πατριαρχικὸν Κέντρον» ἐν Σαμπεζῷ (Γενεύης).

Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Δημήτριος ὁ Α' ἐπραγματοποίησε πλήρως ὅ,τι ὑπεσχέθη διὰ τὸν τομέα τῶν διορθοδόξων καὶ διεκκλησιαστικῶν σχέσεων. Εἰς τὰς μνημονευθείσας προγραμματικὰς του δηλώσεις εἶχε διακηρύξει: «Ἐν Πανορθόδοξῳ ἐνότητι καὶ ἐν ἀξιοποιήσει τοῦ πρωτοβούλου ρόλου τοῦ Οἰκουμενικοῦ τούτου Θρόνου, θὰ καλλιεργήσωμεν συστηματικῶς τὴν καθόλου Χριστιανικὴν ἐνότητα. Τὸ ἐπὶ τοῦ πεδίου τούτου τῆς Πανορθόδοξου καὶ Παγκριστιανικῆς ἐνότητος μεγαλεπίβολον καὶ παγκοίνως ἀναγνωριζόμενον ἔργον τοῦ ἀοιδίμου καὶ μακαριστοῦ μεγάλου προκατόχου ἡμῶν Πατριάρχου Ἀθηναγόρου δὲν πρόκειται νὰ ἀναχαιτισθῇ. Θὰ συνεχισθῇ καὶ ὑφ' ἡμῶν μετὰ πάσης προσοχῆς, ἐπιμελείας, θάρρους καὶ συνέ-

σεως). Ἡ σύνεσις αὕτη, ἥτις εἶναι τὸ γνώρισμα καὶ τοῦ γνωστοῦ ἐν τῇ Χριστιανικῇ Οἰκουμένῃ νέου Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, ἔλαμψε κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐν μέσῳ συμπληγᾶδων ἀσκηθείσης πατριαρχείας του.

Τὴν σύνεσιν ταύτην τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου τοῦ Α΄ εἶχεν ὑπ' ὄψει ὁ γράφων, ὅταν οὗτος, τὴν μεσημβρίαν τῆς 27ης Ἀπριλίου 1991, ὡς ἄρτι χειροθετηθεὶς ὀφθαλμολόγος, προσφωνῶν τὸν ἀοιδίμου Πατριάρχην ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ Πατριαρχικῷ Παρακκλησίῳ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, ἐτόνισεν ὅτι ὁ Σεπτὸς οὗτος Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ὀρθοδοξίας διεκρίθη «ὡς ἐνσάρκωσις τῆς ταπεινόφρονος κατὰ Θεὸν σοφίας καὶ συνέσεως..., τῆς ἐναρμονίσεως τῆς ἀκριβοῦς ὀρθοδόξου παραδόσεως πρὸς τὰ ἐπίκαιρα σημερινὰ προβλήματα καὶ αἰτήματα, τῆς ἀσκήσεως τοῦ Ὀρθοδόξου Πρωτείου τῆς διακονικῆς ἀγάπης πρὸς συντονισμόν τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῶν Ἀυτοκεφάλων καὶ Ἀυτονόμων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν συμφώνως πρὸς τὴν μακραίωνα κανονικὴν παράδοσιν καὶ τῆς σταθερᾶς προθέσεως διὰ τὴν συνέχισιν τῶν ἐν ἀγάπῃ διεκκλησιαστικῶν διαλόγων τῆς ἀληθείας, ἐπὶ τῆς ὁποίας μόνον εἶναι δυνατόν νὰ οἰκοδομηθῇ ἡ ἀποκατάστασις τῆς ἐνότητος τῶν κεχωρισμένων ἀπ' ἀλλήλων Ἐκκλησιῶν».

Πάντα ταῦτα, τὰ ὁποῖα διεπιστώθησαν καὶ κατὰ τὰς ἐπισκέψεις του εἰς τὰς Ὀρθόδοξους Ἐκκλησίας καὶ εἰς τὰ ἑτερόδοξα ἐκκλησιαστικὰ κέντρα, ὑπεδηλώθησαν καὶ προεξηγγέλθησαν ἤδη εὐθύς ἐξ ἀρχῆς οὐ μόνον διὰ τῆς ὡς ἄνω περικοπῆς τῶν προγραμματικῶν του δηλώσεων, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ ἐνθρονιστηρίου λόγου του, ὅστις χαρακτηριστικῶς εἶχε καταλήξει ὡς ἑξῆς: «Ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης τοῦ πρώτου ἐν ἴσοις τῆς Ἁγίας Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας χαιρετίζομεν τὸν Ἁγιώτατον καὶ Μακαριώτατον Πάπαν Ρώμης Παῦλον τὸν ΣΤ΄ καὶ πρῶτον ἐν ἴσοις ἐν τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ, ἀδελφὸν σεβάσιμον καὶ πρεσβύτερον, τὸν τῆς Πρεσβυτέρας Ἐπίσκοπον καὶ Πατριάρχην τῆς Δύσεως.

Τοὺς Μακαριωτάτους Προκαθημένους τῶν Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν, τὴν Αὐτοῦ Χάριν τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Καντουαρίας, τὸν σεβάσιμον ἀρχηγὸν τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀπαξάπαντας τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν, μετ' αὐτῶν δὲ τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν, τοὺς ἐπὶ κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ τὰς Ἐκκλησίας-μέλη αὐτοῦ. Καὶ διαδηλοῦμεν τὴν πρόθεσιν ἡμῶν, ὅπως, ἐν πιστότητι πρὸς τὴν ἄχρι τοῦδε γραμμῆν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀκολουθήσωμεν τὴν ἀγίαν καὶ μεγάλην γραμμὴν τοῦ μεγάλου Προκατόχου ἡμῶν, τοῦ ἀοιδίμου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου τοῦ Α΄, διὰ τὴν ἐν Πανορθόδοξῳ συμποίᾳ διαχριστιανικὴν ἐνότητα. Οὐδόλως θὰ παραλείψωμεν τὸ ἐπιβαλλόμενον χρέος, ὅπως συνάψωμεν διαλόγους πρωτίστως μετὰ τοῦ Ἰσλάμ, ἔπειτα δὲ καὶ μετὰ τῶν ἄλλων μειζόνων μονοθεϊστικῶν θρησκείων.

Τελευτῶντες ἀπευθυνόμεθα πρὸς τὸν κόσμον ἅπαντα καὶ ἀπευθύνομεν ἀπὸ τῆς ἀρχαίας ταύτης Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς ἐν μόνον σύνθημα, μίαν μόνον εὐχήν: εἰρήνην».

Ὅσον ἀφορᾷ τέλος ἰδιαιτέρως εἰς τὴν σχέσιν τοῦ ἀοιδίμου Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου πρὸς τὸν ἑλληνικὸν λαόν, δεόν νὰ ὑπομνησθῇ ὅτι αἱ τρεῖς πατριαρχικαὶ ἐπισκέψεις του εἰς Ἑλλάδα καὶ αἱ κατὰ καιροὺς νοθεσῖαι του πρὸς τὸν ἑλληνικὸν λαόν συνετέλεσαν, ὥστε, ὡς ἔχομεν ἤδη τονίσει, νὰ ὑποκαύσουν καὶ ἀναζωπυρήσουν τὸ πῦρ τῆς πατροπαραδότου ἀγάπης, ἡ ὁποία φλογίζει καὶ θερμαίνει τὰς καρδίας τῶν Ἑλλήνων, καθὼς οὗτοι ὡς μέλη θυγατρὸς Ἐκκλησίας αἰσθάνονται τοὺς ἑαυτοὺς τῶν ἀρρήκτως συνδεδεμένων πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Οὕτως οἱ ἀπανταχοῦ τῆς γῆς Ἕλληνες αἰσθάνονται, ὅτι ἐκ τοῦ πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος Πατριάρχου δέχονται τὴν αὐτὴν εὐλογίαν, τὴν ὁποίαν ὁ μακαριστὸς Πατριάρχης Δημήτριος ἀπηύθυνε τῷ 1987 πρὸς τὸν ἑλληνικὸν λαόν κατὰ τὴν ἐπὶ τῇ ὑποδοχῇ του Δοξολογίαν

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΣΘΕΝΕΙΑΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΚΔΗΜΙΑΝ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Συμφώνως πρὸς τὸ σχετικὸν Δελτίον Τύπου τῆς Διαρκoῦς Ἱ. Συνόδου, τὴν Τρίτην 1ην Ὀκτωβρίου ἐ.ἔ. «μετὰ τὸ πέρας τῆς συνεδρίας τὰ μέλη αὐτῆς με ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Μακαριώτατο κατῆλθαν στὸ Συνοδικὸ Παρεκκλήσιο τῆς Ἱ. Μονῆς Ἀσωμάτων Πετράκη, ὅπου ἀναπέμφθηκε δέσησι γιὰ τὴν ἀποκατάστασι τῆς υγείας τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου».

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεὶμ ἔστειλε πρὸς τὸν Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Δημήτριον τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα:

«Ἐναγωνίως ἀναμένοντες θελίωσιν πολυτίμου υγείας Ὑμετέρας φίλης Παναγιότητος ἐπιενῶς εὐχόμεθα καὶ προσευχόμεθα τῷ Κυρίῳ διὰ ταχεῖαν ἀνάρρωσιν ἐπ' ἀγαθῷ Σεπτοῦ Κέντρου Ὁρθοδοξίας καὶ σύμπαντος Γένους ἡμῶν».

—Τὴν 3ην Ὀκτωβρίου 1991, μετὰ τὴν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν τοῦ μακαριστοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου τοῦ Α', ὑπὸ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεὶμ ἐστάλη πρὸς τὸν τοποτηρητὴν τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸ κάτωθι τηλεγράφημα:

ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν. Ἡλόγησε τότε τοὺς Ἑλληνας, ὅπως καὶ σήμερον ἐκ τοῦ ἐν Βαλουκλῆ τάφου του εξακολουθεῖ νὰ τοὺς εὐλογῇ, διὰ τῶν λόγων τοῦ ἐκ τῶν προκατόχων Ἀνθίμου τοῦ Δ' τοῦ χορηγήσαντος κανονικῶς τὸ αὐτοκέφαλον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος: «Εὐλογοῦμεν πατρικῶς ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας ἀπαξάπαντας» «τοὺς εὐσεβεῖς καὶ φιλοθέους Χριστιανοὺς τῆς ὀρθοδοξοῦσης γῆς τῆς Ἑλλάδος», «ἀδελφοὺς καὶ υἱοὺς ἡμῶν ἐν Κυρίῳ, ἱερωμένους καὶ λαϊκοὺς, μοναστὰς καὶ μιγάδας, ἄρ-

Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην

Γέροντα Χαλκηδόνο κ. Βαρθολομαῖον.

RUM PATRIKHANESI, 34220 FENER, HALLIC, ISTANBUL.

TURKYIE.

Κατώδυνοι ἐπληροφωρήθημεν τελευταίην Αὐτοῦ Θειοπάτης Παναγιότητος Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυροῦ Δημητρίου τοῦ Α'. Μετέχοντες πένθους Μητροῦς Ἐκκλησίας προῶρα σιερήσει προσφιλοῦς ἡμῶν ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ ἐκφράζομεν ὑμῖν εὐκρινῆ σὺλλυπητήρια συμπενοῦσης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡμῶν προσωπικῶς, δεόμεθα δ' ἐπιενῶς ὅπως Κύριος παραμυθήσῃ Μεγάλῃν Χριστοῦ Ἐκκλησίαν ταχεῖα ἀναδείξει ἀξίου διαδόχου κοιμηθέντος Πρωθιεράρχου ὑπ' οὐρανὸν Ὁρθοδοξίας.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ, Πρόεδρος

—Συμφώνως πρὸς τὸ σχετικὸν Δελτίον τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὴν πρωίαν τῆς Παρασκευῆς, 4ης Ὀκτωβρίου «συνῆλθεν ἐκτάκτως ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεὶμ ἡ Διαρκῆς Ἱερὰ Σύνοδος καὶ ἀποφάσισε τὴν

χοντας καὶ ιδιώτας, πλουσίους καὶ πένητας, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, γονεῖς τε καὶ τέκνα, διδάσκοντας καὶ διδασκομένους, πολιτευομένους τε καὶ στρατευομένους, τοὺς ἐν πόλεσι, τοὺς ἐν ἀγροῖς, τοὺς ἐν νήσοις, τοὺς ἐν πελάγει, πᾶσαν τάξιν καὶ πᾶσαν ἡλικίαν χριστιανῶν ὀρθοδόξων καὶ πᾶσι... πᾶν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον ἐπευχόμεθα».

Τοῦ μακαριστοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου τοῦ Α' εἶη αἰωνία ἡ μνήμη!

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ὁμότ. Καθηγητῆς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ

«Ἐπεὶ πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη» (Α' Κορ. 12,26).

Συμπάσχει μετὰ τῆς Μητρὸς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ ἡ θυγατρικὴ Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἐπὶ τῇ ἐκδημίᾳ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου τοῦ Πρωθιεράρχου τῆς «μᾶς ἀγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς — Ὁρθοδόξου ἡμῶν— Ἐκκλησίας», μακαριστοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου Α'.

Ἡ γλυκεία μορφή τοῦ ἀειμνήστου καὶ «οἱ λόγοι τῆς χάριτος οἱ ἐκπορευόμενοι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ» (Λουκ. 4,22) ἐσαγγήνευσαν τὸν ἱερὸν Κλῆρον καὶ τὸν λαὸν τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰς ἐπανειλημμένας ἐπισκέψεις Αὐτοῦ εἰς τὴν χώραν μας. Πρωτοφανῆς καὶ καταπληκτικὸς ὑπῆρξεν ὁ συναγερμὸς τοῦ πλήθους ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τοῦ αἰοδιμοῦ Πατριάρχου, ἵνα λάβῃ τὴν εὐλογίαν Αὐτοῦ. Κατεγράφη δὲ ὁ συναγερμὸς ἐκεῖνος εἰς τὰ χρονικά τοῦ Τόπου ὡς ζῶσα ἔκφρασις τοῦ δεσμοῦ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας του, καὶ ὡς βοῶσα καὶ κραζούσα διακήρυξις τῆς θέσεως τὴν ὁποίαν κατέχει εἰς τὸ ἔθνος ἡμῶν ὁ Πατριάρχης τοῦ Γένους.

Καὶ ὁ Πατριάρχης Δημήτριος ἐχαιρετίσθη μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ ὡς ὁ «ζηλωτῆς» καὶ ἄξιος φορεὺς «τῶν πατρικῶν μας παραδόσεων» (Γαλ. 1,14).

ἐκπροσώπηση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν κηδεῖα τοῦ μακαριστοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυροῦ Δημητρίου ἀπὸ τοὺς Σεβ. Μητροπολίτες Πατρῶν κ. Νικόδημο, Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Θεόφιλο, Χίου, Ψαρρῶν καὶ Οἴνουσσῶν κ. Διονύσιο, Σερρῶν καὶ Νιγρίτης κ. Μάξιμο καὶ Ἱερισσοῦ, Ἀρδαμερίου καὶ Ἁγίου Ὁρους κ. Νικόδημο. Στὴ συνέχεια τὰ μέλη τῆς Δ.Ι.Σ. μετ' ἐπικεφαλῆς τὸν Μακαριώτατο κατῆλθαν στὸ Συνοδικὸ Παρεκκλήσιο τῆς Ἱ. Μονῆς Ἀσωμάτων Πετρακῆ καὶ τέλεσαν τρισάγιο γιὰ τὴν ἀνάπαυση τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου Προκαθημένου τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἀπεφασίσθη ἐπίσης ὅπως τὴν Κυριακὴ 6 Ὀκτωβρίου ἀναπεμφθοῦν μετὰ τὸ πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας παρουσίᾳ τῶν τοπικῶν ἀρχῶν ἐπιμνημόσυνης δεήσεις στοὺς Ἱ. Καθεδρικοὺς Ναοὺς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, κρουσθοῦν πέν-

Ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ὁ λαὸς μας ἔβλεπε τὸ «σκεῦος ἐκλογῆς» τοῦ Θεοῦ (Πράξ. 9,15). Καὶ ἡ προσωπικότης του ἐλειτούργει ὡς πόλος ἔλξεως καὶ ἐνότητος μετὰ τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας «ἵνα τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἓν» (Ἰω. 11,52) ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῆς Πρεσβυγενοῦς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ἵνα περαιτέρω «πάντες ἐν ὄσῳ» (Ἰω. 17,21), κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, ἀπηχούμενοι ὡς μήνυμα πρὸς τὸν κόσμον, διὰ τῆς προσωνυμίας τοῦ Πατριάρχου καὶ τοῦ Πατριαρχείου τούτου ὡς «Οἰκουμενικοῦ».

Εἰς τὴν διακονίαν ταύτην τῆς «εὐσταθείας τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν καὶ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως» οὐδαμῶς ὑστέρησεν ὁ Πατριάρχης Δημήτριος. Ἐκ τῶν συνεχῶν μελημάτων του ἦτο «ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν» (Β' Κορ. 11,28). «Ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης» πάντοτε καὶ μετ' προοπτικῆς «τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τὴν κοινωνίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» ἐπεσκέπτετο τὰς Ἐκκλησίας εἰς προώθησιν τῆς ἐνότητος καὶ τῆς εἰρήνης. Καὶ εἶθε «ἀληθεύοντες ἐν ἀγάπῃ» (καὶ διὰ τῶν εὐχῶν του, ἤδη ἐνώπιον τοῦ θρόνου τῆς Χάριτος) νὰ εἰσέλθωμεν σὺν Αὐτῷ εἰς τὴν αἰώνιαν κατάπανσιν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

† Ὁ Πατρὼν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

θιμα κατὰ τὴ διάρκειά τους οἱ κώδωνές τους καὶ ἀναρτηθῶν μεσίστες οἱ σημαῖες τῶν ἐκκλησιαστικῶν καταστημάτων καὶ καθιδρυμάτων ὡς τὶς 8 Ὀκτωβρίου».

—Ἐξ ἄλλου καὶ ἡ Κυβέρνησις ἀπεφάσισεν, ὅπως, ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου, ἀναρτηθῶν αἱ σημαῖαι μεσίστει μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς κηδείας εἰς πάσας τὰς δημοσίας, δημοτικὰς καὶ κοινοτικὰς Ὑπηρεσίας, ὡς καὶ εἰς τὰς ὑπηρεσίας Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου.

—Τὰ Σχολεῖα τῆς Ἑλλάδος, κατόπιν σχετικῆς διαταγῆς τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, διέκοψαν τὰ μαθήματά των κατὰ τὴν ὥραν τῆς Κηδείας τοῦ Πατριάρχου, διὰ νὰ γίνουσι ὁμιλίαι πρὸς τοὺς μαθητὰς περὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ ἐκλιπόντος καὶ περὶ τῆς σημασίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ο ΠΟΙΜΗΝ Ο ΚΑΛΟΣ(*)

Ἡ καρδιά τῆς Ὁρθοδοξίας, ἡ καρδιά τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου, τὸ σύμβολον καὶ βίωμα τῆς ἀγάπης, ἐσταμάτησε νὰ κτυπᾷ τὰ μεσάνυκτα τῆς περασμένης Τετάρτης, 2ας Ὀκτωβρίου.

Καὶ ἡ Μήτηρ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ πένθιμον περιβληθεῖσα σπολὴν θρηνεῖ τὸν λαοφιλέστατον Πατριάρχην τοῦ αἰῶνος, τὸν μέγαν ἐν τῇ ταπεινώσει, ἀποστολικῇ λιτότητι, πραότητι καὶ καλωσύνη, τὸν πολὺν Ποιμένα, τὸν ἐκφραστὴν τῆς χαρμολύπης τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τῆς πονεμένης Ρωμησύνης, Δημήτριον τὸν Σεμνόν, ὅστις μετὰ τριήμερον περίπου ἀσθένειαν, ἐν

μεγάλῃ ἡρεμίᾳ καὶ χριστιανικῇ γαλήνῃ παρέδωκε τὸ πνεῦμα εἰς τὸν Πλάστην.

Ἐπεσεν ὁ Ὁσῖος καὶ ὁ Δυνατὸς καὶ ἡ κοίμησίς του συνεκλόνησε τὸ Παναρθόδοξον, τὸν διαχριστιανικὸν κόσμον, ἔθνη καὶ λαοὺς πολλούς, καὶ μάλιστα τὸ ἡμέτερον Γένος, στερηθέντων πάντων τοῦ Μεγάλου Πνευματικοῦ Πατρὸς καὶ Πατριάρχου, ὁ ὁποῖος ἔσκεπε μὲ τὴν ἀγάπην του καὶ ἐνίσχυε καὶ κατηύθυνε μὲ τὰς εὐλογίας καὶ ὁδηγίας Του τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν καὶ σύνολον τὴν ὑπ' αὐρανὸν Ὁρθοδοξίαν.

Σεβασμιώτατε Προεδρεύων τῆς Ἁγίας καὶ Ἱεράς Ἐνδημούσης Συνόδου,

Πενθηφοροῦσα τῶν Ἱεραρχῶν χορεία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου,

Μακαριώτατοι Προκαθήμενοι καὶ λοιποὶ ἐκ-

* Ἐπικήδειος Λόγος, ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὴν Ἐξέδιδον Ἀκλουθίαν τοῦ αἰοδίου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Α', φιλλεύσαν ἐν τῷ ἐν Φαναρίῳ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, τῇ 8ῃ Ὀκτωβρίου 1991.

Πλήθῃ ἐπισήμων καὶ ἀπλῶν χριστιανῶν πρὸ τοῦ πανσέπτου Πατριαρχικοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

πρόσωποι τῶν κατὰ τόπους ἀγίων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν,

Σεβάσμιοι ἐκπρόσωποι τῶν λοιπῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν,

Ἐξοχώτατοι,

Τεθλιμμένοι Πατέρες, ἀδελφοί καὶ περιούσιε λαὸ τοῦ Κυρίου,

* * *

«Ἀπέθανε Μωϋσῆς ὁ ἰκέτης Κυρίου, καὶ ἔκλαυσαν αὐτὸν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ».

Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Δευτερονομίου, ἀναφερόμενοι εἰς τὸν θάνατον τοῦ θεόπλου Μωϋσέως, τυγχάνουν πλήρως ἡρμοσμένοι καὶ λίαν ἐπίκαιροι εἰς τὴν παρούσαν περίπτωσιν τῆς ἐν Κυρίῳ κοιμήσεως τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου τοῦ Α΄.

Διότι ὁ προπεμπόμενος σήμερον εἰς τὴν αἰωνιότητα πρωθιεράρχης τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ὑπῆρξεν ὄντως, καθ' ὅλην τὴν ζωὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀπὸ διαφόρων θέσεων μεγίστην προσφορὰν αὐτοῦ πρὸς τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ τῆς Ἑδέσσης, τῆς Τεχεράνης καὶ τῶν Καινοτήτων Ταταούλων καὶ Φερίκοι καὶ γενικῶς τῆς Πόλεως ταύτης, ἰδιαιτέρως ὅμως καθ' ὅλην τὴν μακρὰν καὶ θαυσιμῶς εὐλογημένην Πατριαρχεῖαν του, πιστῆ εἰκὼν τοῦ Μεγάλου Μωϋσέως, καὶ τοῦτο ὄχι μόνον κατὰ τὴν γ α λ η ν ι α ί α ν μ ο ρ φ ῆ ν, ἀλλὰ κυρίως καὶ πρὸ πάντων κατὰ τὸ προφητικὸν ἦθος καὶ τὴν π ρ ο σ φ ο ρ ά ν, ἀναδειχθεὶς χ α ρ ι σ μ α τ ι κ ὸ ς ἐν τῇ ταπεινώσει καὶ ἀ φ ο π λ ι σ τ ι κ ὸ ς ἐν τῇ ἀπλότητί Του.

Ὁ ἀλήστου μνήμης καὶ ἀκρως δημοφιλῆς εἰς ὅλους καταστάς Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Δημήτριος διὰ τῆς γαλήνης, καρτερικότητος καὶ ἀγάπης Του, ἐπλήρωσε θάμβους τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ εἰς Ἀνατολὴν καὶ Δύσιν μὲ τὸ ἰλαρὸν φῶς τοῦ προσώπου του καὶ μὲ ὅλας τὰς θεοφιλεῖς πρωτοβουλίας του ἐπὶ εἴκοσι σχεδὸν ἔτη, γενόμενος ἐν πᾶσι πρότυπον ἀγαθοῦ Ποιμένος καὶ Λευίτου ἀγίας βιοτῆς.

Ἐὰν ἰδιαιτέρως χαρακτηριστικαὶ ιδιότητες τοῦ Μωϋσέως ὑπῆρξαν ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ στερρὰ πί σ τ ι ς καὶ ἡ ἀνεπιφύλακτος ὑ π α κ ο ῆ εἰς τὸν Θεὸν — τὸν ὁποῖον ἐβίωσεν ἐνώπιος ἐνώπιον — ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ π ρ ᾶ σ ο ν καὶ ἡ ἀ π λ ὶ τ η ς ἐναντίον παντὸς τοῦ λαοῦ, αἱ αὐταὶ ἀρεταὶ καὶ τὰ αὐτὰ χαρακτηριστικὰ ἐκόσμουν διὰ βίου καὶ τὸν μόλις πρὸ μικροῦ ἀκόμη εὐλογούντα καὶ ἀγιάζοντα πάντας ἡμᾶς πολυσέβα-

στον, πολυφίλητον καὶ πολύκλαυστον Πατέρα, Αὐθέντην καὶ Δεσπότην ἡμῶν Δημήτριον.

Καὶ ὅπως ὁ Μωϋσῆς ἐκ νηπίου ἐγνώρισεν ἀδιάφευστα τὰ τεκμήρια τῆς περὶ αὐτὸν ἰδιαιτέρας τοῦ Θεοῦ προνοίας, διὰ τῶν ὁποίων τῷ ἐπεφυλάσσετο μεγάλη καὶ ἱερά ἐφ' ὀλόκληρον τὸν Ἰσραὴλ ἀποστολή, οὕτω καὶ ὁ αἰδιδίμος Πατριάρχης Δημήτριος, ὅλως ἀπροβλέπτως καὶ μάλιστα θαυματουργικῶς ἀναδείχθη οἰκουστροφὸς τῆς Πρωτοθρόνου κατ' Ἀνατολὰς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, μὴ ἔχων ποτὲ διανοηθῆ ἢ ἐπιδιώξῃ τοιοῦτόν τι, ἀλλ' ἀντιθέτως καὶ μετὰ δακρύων ἀποποιούμενος τὴν ἐν λόγῳ προτεινομένην εἰς αὐτὸν ὑψηλὴν τιμὴν καὶ εὐθύνην καὶ κλήσιν, μέχρις ὅτου ἡ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν εὐσεβὴς ὑπακοή ἐνίκησε τὴν ἑαυτοῦ ταπεινώσιν καὶ τὸν ἐνθεον φόβον πρὸ τοῦ ὄντως μαρτυρικοῦ ἀξιώματος τοῦ Προκαθημένου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

Εἰς τὴν περίπτωσιν δηλαδή τοῦ κεκοιμημένου Πατριάρχου ἡμῶν ἐγένετο σύγχρονος πραγματικότης, ἐκεῖνο ὅπερ συνέβαινε εἰς περιπτώσεις μεγάλων πατέρων τῆς χριστιανικῆς ἀρχαιότητος, καθ' ἃς ὁ ἐπίσκοπος καθίστατο «μὴ βιασάμενος διὰ τὴν ἀρχὴν, ἀλλὰ μᾶλλον ὑπὸ τῆς ἀρχῆς βιασθεῖς».

* * *

Ὁ τῆς Κωνσταντινου τὸ βλάστημα ἀπὸ Ἰμβρου καὶ Τενέδου «σκευὸς ἐκλογῆς» καταστάς καὶ ἐκλεγείς Πατριάρχης Δημήτριος ὁ Α΄ ἐκλήθη νὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργον ἐνὸς ρέκτου προκατόχου αὐτοῦ, τοῦ Ἀθηναγόρου τοῦ Α΄, εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν αἱ διορθόδοξα σχέσεις ἔπρεπεν ἀπὸ ἀπλῆς ἐπικοινωνίας νὰ ἐξελιχθοῦν εἰς σταθερὰν ὁμόνοιαν καὶ οὐσιαστικὴν συνεργασίαν, ὥστε ὄχι μόνον τὰ πανορθόδοξα τίμια συμφέροντα νὰ διακονηθοῦν κατὰ τὸν θεοπρεπέστερον καὶ λυσιτελέστερον τρόπον, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀπὸ ἐτῶν ἐπιζητούμενοι καὶ προαναγγελλόμενοι διμερεῖς θεολογικοὶ διάλογοι μετὰ τῶν κυριωτέρων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ὁμολογιῶν νὰ συγκροτηθοῦν εἰς τὴν πράξιν καὶ νὰ λειτουργήσουν ἐπωφελῶς πρὸς προώθησιν τῆς προσπαθείας διὰ παγ-χριστιανικὴν ἐνότητα, ἡ ὁποία ἐν συνεχείᾳ θὰ συνέβαλλεν ὁπωσδήποτε καὶ εἰς τὴν παγκόσμιον εἰρήνην.

Πρὸς τούτοις αἱ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἐπαρχίαι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τόσον αἱ ἀπώταται, ὡς αἱ τῆς Ἀμερικῆς, Αὐστραλίας καὶ Νέας Ζηλανδίας, ὅσον καὶ αἱ ἐν Δυτικῇ Εὐρώπῃ καὶ ἐν

Τὸ ἀδιαχώρητο μέγα στὸν Πατριαρχικὸ ναὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, περίξ τῆς σοροῦ τοῦ Πατριάρχου.

Ἑλλάδι, καθὼς καὶ τὰ διάφορα Πατριαρχικά Ἰδρύματα, αἱ Πατριαρχικαὶ Μοναὶ καὶ Ἐξαρχαίαι, οὐχ ἦπτον δὲ καὶ ἡ ἱερωτάτη Ἀκρόπολις τῆς Ὀρθοδοξίας, τὸ Ἅγιον Ὄρος, ἀνέμενον ὄχι μόνον σύντονον τὴν ποιμαντορικὴν ἐπισπασίαν καὶ μέριμναν ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ τούτου Κέντρου, ἀλλὰ, καὶ λόγω τῶν ἀπαιτήσεων τῶν νεωτέρων καιρῶν, ἐχορῆζον γενναίων καὶ πολυμερῶν ἐνίστη ἀναδιαφθώσεων καὶ ἀνακατατάξεων, διὰ νὰ διακονηθοῦν θεοφιλέστερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον οἱ θεοχάρακτοι θεσμοὶ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἰδιαίτερος δὲ ἡ κατὰ τὴν δευτέραν δεκαετίαν τῆς εὐκλειοῦς Πατριαρχείας Δημητρίου τοῦ Α΄ δημιουργηθεῖσα παγκοσμίως κατάσταση, ἀφ' ἐνὸς μὲν διὰ τῆς βαθμιαίως δημιουργουμένης ἠνωμένης Εὐρώπης, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τῆς ραγδαίας καὶ αἰφνιδίως καταπορεύσεως τῶν ἀθέων καὶ ὀλοκληρωτικῶν καθεστώτων εἰς τὰς χώρας τῆς Κεντρῶας καὶ Ἀνατολικῆς Εὐρώπης, ἐδη-

μιούργουν διὰ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ τὸν Προκαθήμενον αὐτοῦ, Σέ, αἰδίμμε Δέσποτα, νέας τεραστίας εὐθύνας παγκοσμίου βεληνεκοῦς, τὴν σπουδαιότητα τῶν ὁποίων δὲν παρέλειψες νὰ ὑπογραμμίσῃς καὶ Σὺ καὶ νὰ διακονήσῃς τὰς πνευματικὰς ταύτας εὐθύνας.

Τοιοῦτον ὑπῆρξε τὸ πνευματικὸν πανόραμα, τὸ ὁποῖον εἶχε πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν ὁ ἀπλοῦς καὶ ἄκακος καὶ ταπεινὸς τὴν καρδίαν Δημήτριος ὁ Α΄. Καὶ ἐγὼ οὐδέποτε τὸν εἶδομεν συνοφρυσμένον ἢ ἀγχώδη, ἐν τούτοις συχνάκις μία θλίψις, ἀδιόρατος διὰ τοὺς πολλοὺς, ἐπλανᾶτο εἰς τὸ σεπτὸν πρόσωπόν του, ὡσάκις τὸ ἐν τῷ κόσμῳ κακὸν ἀπεθρασύνετο καὶ ἐπληττε μαζικῶς τοὺς ἀθῶους. Ἐπίσης μεγάλως ἐθλίβετο ὡσάκις ἔβλεπεν ἐκκλησιαστικούς ἀνδρας τὰ μετέρχονται εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας μέσα κοσμικοῦ φρονήματος, ἢ ὡσάκις αἱ πολιτικαὶ ἐξουσίαι παρεθεώρουν, διὰ παρεμβάσεων ἀναικείων, τὸν καθαρῶς πνευματι-

Ἐκπρόσωποι Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, με ἐπικεφαλῆς τὸν Πρωθυπουργό, πρὸ τοῦ σηηνώματος.

κὸν χαρακτήρα καὶ τὴν θεόδοτον ἀποστολὴν τῆς Ἐκκλησίας.

Ἠγρύπνει πάντοτε ὁ Πατριάρχης Δημήτριος ἐπὶ τῆς μεγάλης καὶ ἱεράς εὐθύνης τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους, διὸ καὶ ἀναπολοῦμεν τὸ κάθε λεπτὸν τῆς τιμίας Πατριαρχείας του μεῖ ἰδιαιτέραν ἐγρήγορσιν καὶ εὐγνωμοσύνην. Εἰς τὰ εἴκοσι περίπου ἔτη τῆς Πατριαρχείας του ἔγιναν τόσα πολλὰ καὶ σπουδαῖα διὰ τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας γενικῶς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν σύγχρονον κόσμον εὐρύτερον, διὰ τῆς νυκθήμερου προσπαθείας καὶ ἀγωνίας, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀποστολικῆς ἀκτινοβολίας του, ὥστε δὲν θὰ ἦτο ὑπερβολὴ νὰ τονισθῇ ὅτι ἡ Πατριαρχεία τοῦ πρᾶου καὶ ταπεινοῦ τῆ καρδία Δημητρίου τοῦ Α΄ ὑπῆρξεν ἡ γοιμωτέρα καὶ γενναιοτέρα καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς καὶ ἡ φωτεινότερα τοῦ αἰῶνος ἡμῶν.

Ὁ Θεὸς ἐχαρίσατο αὐτῷ Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον καὶ συνεργάτας, ἰδιαιτέρως σεβομένους τὸν Πατριάρχην τοῦ Γένους καὶ ἀμιλλομένους

ἀλλήλους εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν σύμπνοιαν καὶ ἀγαστὴν συνεργασίαν, ὥστε μεγάλως νὰ κουφίζεται τὸ φορτίον τοῦ ζυγοῦ, τὸ ὁποῖον ἐν ταπεινώσει εἶχεν ἐπιζήτησει νὰ ἀποποιηθῇ ὁ ἐν τῷ μέσῳ τῆς Ἐκκλησίας κείμενος Σεπτὸς Πατριάρχης.

Σπανίως Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἠτύχησε νὰ ἔχη πόσον ἀνέφελον μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν Ἀγίας καὶ Ἱεράς Συνόδου συνεργασίαν —καὶ μάλιστα ἐν ἡμέραις μεγάλως ἠϋξημένων εὐθυνῶν, οἵαι τῶν νεωτέρων χρόνων— ὡς ἠξιώθη ὁ μετὰ πάντων γνωρίζων νὰ εἰρηνεύη, νὰ ἀγαπᾷ τοὺς πάντας καὶ νὰ εὐρίσκεται μακρὰν ἀπὸ ψιθύρους καὶ καταλαλιάς Πατριάρχης Δημήτριος.

* * *

Ὡς ἐκ τούτου, ἔσχηεν ἀπὸ Θεοῦ τὸ μέγα πρόνομιον νὰ ἀναγνωρίζεται ὑπὸ πάντων ἀνευ διπλωματικῶν ἢ διὰ τῶν λεγομένων «δημοσίων

σχέσεων» δολιχοδρομήσεων, ὡς ὁ ἀδιαμφισβήτητος Ἡγέτης, ὁ ὁποῖος καὶ μόνον ἐπὶ τῆς θεᾶς τοῦ ἰλαροῦ προσώπου του κατένυσσε πλήθη καὶ ἄρχοντας, ἐμπνέων σεβασμόν, εἰρήνην, καὶ εὐδοκίαν.

Ἐθεμελίωσεν μίαν νέαν περίοδον διὰ τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον. Περίοδον διακονίας τῆς ἀγάπης. Κατέβαλεν ἀόκνους προσπάθειας διὰ τὴν εὐκλειαν τῆς παναγίας ταύτης ἑδρας. Καὶ μὲ τὸ παράδειγμά του ἐσφράγισε τὸ ἀκραιφνὲς τῆς περιόδου ταύτης καὶ καταλείπει ἔργον καὶ ἐπιτεύγματα ἱστορικῆς καὶ τοῦτ' αὐτὸ μοναδικῆς σημασίας. Ὁ Πατριάρχης Δημήτριος ἀπὸ τὴν ἀνησυχίαν καὶ τὴν περίξ αὐτοῦ ἀριστίαν, ἐκ τῶν λοιπῶν ἀκαριθμητῶν πειρασμῶν ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, ἐκ τῶν οἰκείων καὶ τῶν ἀλλοτρίων, ἐπλαθε τὸν στηρίζοντα Ἄρπον· ὕφαινε τὸ θερμαίνον ἔνδυμα· ἐπρόσχευε νὰ μὴ ἀπολεσθῆ οὔτε σταγῶν ἀπὸ τὴν ἀληθῆ οὐσίαν τῆς Ἐκκλησίας. Ναί, ὁ Οἰκουμενικὸς Θρόνος ἐν τῷ προσώπῳ Σου, πεφιλημένε Δέσποτα, εὔρε τὸν κήρυκα τῶν πολλῶν ἄθλων σου, τὸν ἀρίγνωστον ἀρετῆ Πατριάρχην σου, τὸν ἀληθῆ ἐρμηνευτήν σου.

Αἱ ἱστορικαὶ ἀνά τὸν κόσμον, Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, πορεῖαι «Ἀγάπης, Εἰρήνης, καὶ Ἐνότητος» πρὸς τὰς Ἁγίας Ὀρθοδόξους καὶ λοιπὰς χριστιανικὰς Ἐκκλησίας, διεκκλησιαστικὸς ὀργανισμὸς, τὸ καύχημα τοῦ Θρόνου Ἁγίου Ὁρος, τὴν Ἱερὰν Νῆσον Πάτμον καὶ τὸν Νέον Κόσμον, ἀφύπνισαν μετὰ τῶν ἀνθρώπων τὰ εὐγενέστερα τῶν αἰσθημάτων καὶ ἀνεπτέρωσαν τὸ φρόνημα καὶ τὰς ἐλπίδας τῶν ἐπτοημένων διὰ νὰ πολυμήσουν νὰ ἀποδυθοῦν ἐκ νέου εἰς τιμίους ἀγῶνας ὑπὲρ εἰρήνης, δικαιοσύνης, καταλλαγῆς καὶ ἀγάπης, εἰς ὅλα τὰ μήκη καὶ πλάτη τῆς γῆς. Τὸ μήνυμα τῆς πορείας ἀνά τὸν κόσμον τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου ἦτο τὸ τῆς ἀκρας ταπεινώσεως, αὐτὸ τοῦτο τὸ γνῶρισμα καὶ κόσμημα τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας. Καὶ ἦτο ἡ σεμνότης καὶ ἡ ἀπλότης ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι κατέκτησαν τὰς καρδίας τῶν Ὀρθοδόξων ἀπὸ ὅπου καὶ ἂν οὗτος διῆλθε, καὶ αἱ ὁποῖαι ἀφώπλισαν ἀκόμη καὶ τοὺς ὑπεναντίους καὶ κατέστησαν τὸν Πατριάρχην μας προσωπικότητα παγκοίως ἀναγνωριζομένην καὶ σεβαστήν.

Αἱ διορθόδοξοι σχέσεις, ἡ σύσφιξις καὶ ἡ πρόοδος των, ὑπῆρξαν ἐν ἐκ τῶν κυριωτέρων μελημάτων τῆς Πατριαρχείας Δημητρίου τοῦ Α΄. Ἐγνώριζε καλῶς ὅτι ἀνευ τῆς πανορθόδοξου συνεργασίας, συμπνοίας καὶ ἐνότητος τίποτε δὲν θὰ

ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῆ εἰς ἡμέρας ὡς αἱ παροῦσαι, κατὰ τὰς ὁποίας ὁ κόσμος ὅλος κινεῖται πρὸς συμφιλίωσιν, καταλλαγὴν καὶ ἐνότητα. Διὰ τοῦτο καὶ ἐμερίμνησε διὰ τὴν πανορθόδοξον ἐνότητα οὐχὶ μόνον διὰ τῶν προσωπικῶν ἐπισκέψεων καὶ ἐπαφῶν αὐτοῦ μετὰ τῶν ἄλλων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς προωθήσεως τῶν θεμάτων, τὰ ὁποῖα πρόκεινται πρὸς συζήτησιν καὶ ἐπίλυσιν ἐν ὄψει τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς ἐκεῖνο τῆς Ὀρθοδόξου Διασποράς, τοῦ ὁποῖου ἡ ταχεῖα ἐπίλυσις, συμφώνως πρὸς τὴν κανονικὴν ζωὴν καὶ τάξιν τῆς Ὀρθοδοξίας, εὐρίσκετο πάντοτε εἰς τὸ ἐπίκεντρον τῆς φροντίδος τοῦ Πατριάρχου ἡμῶν.

Οἱ διμερεῖς θεολογικοὶ διάλογοι, τοὺς ὁποίους ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ ἀκλινεῖ πρὸς τὴν ἀκαινοτόμητον ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου ἀφοσιώσκει ἐνεκαίνιασε ὁ Πατριάρχης Δημήτριος μετὰ τῶν μειζόνων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ δογμάτων, ἀπετέλεσαν ὡσαύτως ἱστορικὸν σταθμὸν εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ θεολογικὰ πράγματα τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος, διὰ τῶν ὁποίων αἱ γενεαὶ τῶν ἐπερχομένων θὰ μακαρίζουν τὴν ἀγίαν ψυχὴν Δημητρίου τοῦ Α΄. Διότι διὰ τῶν συνεχιζομένων διμερῶν τούτων διαλόγων, ὡς καὶ διὰ τοῦ ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ Κινήσει πολὺ ἐνωρίτερον ἀρξάμενου ἔργου μιᾶς γενικωτέρας καταλλαγῆς καὶ συνεργασίας, δὲν κατέστη δυνατός βεβαίως ἀκόμη ὁ παθούμενος βαθμὸς θεολογικῆς συμφωνίας, ὥστε νὰ ἀπενίξεται ὁρατὴ ἡ ἐπανένωσις τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου εἰς μίαν Ἐκκλησίαν, ὅμως οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῆ ὅτι διὰ τῶν ἐν λόγῳ ἱερῶν καὶ τιμίων προσπαθειῶν καλλιεργοῦνται βαθμιαίως τὰ πνεύματα εἰς τὸ νὰ ἀναγνωρίζουν ἐκ νέου τὴν σπουδαιότητα τῶν θεολογικῶν καὶ ἠθικῶν ἀξιῶν, τὰς ὁποίας καθηγίασεν ἐν Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις ἡ ἀδιαίρετος Ἐκκλησία τῆς πρώτης χιλιετίας, καὶ τὰς ὁποίας ἐκράτησεν ἀναλλοιώτους διὰ τῶν αἰώνων — μὲ ὑψηλότατον μάλιστα ἐνόησε τίμημα — ἡ καθ' ἡμᾶς μαρτυρικὴ Ὀρθοδοξία, καὶ δὴ καὶ ὁ διάκονος αὐτῆς Πάνσεπτος οὗτος Θρόνος.

Ὡς πρὸς δὲ τὰς σχέσεις τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου πρὸς τοὺς παντὸς βαθμοῦ ἀμέσους συνεργάτας καὶ ὑπαλλήλους ἐν τῇ Πατριαρχικῇ Αὐλῇ, θὰ εἶχεν ἀσφαλῶς ἕκαστος ἡμῶν νὰ διηγηθῆ συγκινητικὰ παραδείγματα καὶ στιγμιότυπα, μαρτυροῦντα τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀγνῆς καὶ

Ὁ Τοποτηρητής τοῦ Θρόνου, Σεβ. Γέρον Χαλκηδόνας κ. Βαρθολομαῖος προσηλατῶν τῆς Νεκρωσίμου Ἀκολουθίας.

ἀγίας ψυχῆς τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου. Γενικῶς ἐν προκειμένῳ δύναται νὰ λεχθῆ, χωρὶς ἴσως ὑπερβολῆς, ὅτι ποτὲ ἴσως ἡ ἔννοια τῆς αὐθεντίας δὲν εὐρέθῃ ταυτισμένη μετὰ τὴν ἔννοια τῆς ἀγάπης ἐν τῷ προσώπῳ ἀνωτάτου ἐκκλησιαστικοῦ Λειτουργοῦ, ὅσον εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου.

Ἡ δὲ ἐλαχιστότης μου ὅστις ἀπὸ Θεοῦ καὶ εὐμενεῖ προνοίᾳ Σου, ἀσίδιμε Πατριάρχα, ἔσχον τὴν εὐλογίαν νὰ Σε διακονήσω ἐκτενῶς ἀπὸ τῶν διαφόρων θέσεων τῶν Συνοδικῶν Γραφείων καὶ τελευταίως καὶ ἀπὸ τῆς νευραλγικῆς θέσεως τῆς Ἀρχιερατοσύνης, καὶ νὰ δεχθῶ παρὰ τῶν σεπτῶν χειρῶν Σου τὴν χάριν τῆς ἱερωσύνης καὶ ἀρχιερωσύνης, ἐν εὐγνωμοσύνη ὁμολογῶ κατὰ τὴν ἱεράν ταύτην στιγμήν καὶ ὥραν ὅτι ἡ μετὰ τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου ἐν γένει ἀναστροφὴ ὑπῆρξε πηγὴ ἀλήστων μαθημάτων ἀδαμαντίνου ἐκκλησιαστικοῦ ἤθους καὶ ἀκραιφνοῦς πατερικῆς σοφίας εἰς ὕψος ὄλως ἀτυφον καὶ ἀθόρυβον, διό

καὶ περισσότερον ἴσως παντὸς ἄλλου θὰ αἰσθανθῶμεν ἐφεξῆς ἡμεῖς τὰ πνευματικά του τέκνα τὸν ἐκ τῆς ἀπουσίας Του ἀπορφανισμέν.

Ἀλλὰ καὶ ὁ εὐλογημένος καὶ καρτερικὸς λαὸς τῆς πλέον ἀμέσου ποιμένης Του ἐνταῦθα ἐπὶ μακρὸν θὰ ἐνθυμῆται ἀσφαλῶς τὸν πρῶτον καὶ μειλίχιον, τὸν στοργικὸν καὶ λαοφιλῆ ἀρχιεπίσκοπόν Του, τὸν ὁποῖον σήμερον κηδεύαμεν.

Περίτρανον, ἄλλωστε, δεῖγμα τοῦ ὅτι ὁ ἥδη μακαριστὸς ἐν Πατριάρχαις Δημήτριος ὁ Α΄ ὑπῆρξεν ὁ ἐν πᾶσι θεοπρόβλητος καὶ λαοφιλέστατος τῆς συγχρόνου Ὁρθοδοξίας Ἡγέτης ἀποτελεῖ καὶ αὐτὴ αὐτὴ ἡ αὐτοπρόσωπος παρουσία καὶ συμπροσυχὴ σήμερον ἐνταῦθα, ὡς ὕστατος φόρος τιμῆς καὶ ἀγάπης, τῶν σεπτῶν Προκαθημένων τῶν κατὰ τόπους Ἀγιωτάτων Ὁρθόδοξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ἐκπροσώπων ἄλλων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ δογμάτων, ἀπάσης τῆς ἀπὸ περάτων Ἱεραρχίας τοῦ Θρόνου, Ἱεραρχῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν, ἐκπροσώπων τῆς

σεβαστῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως, τοῦ Ἐξοχωτάτου Πρωθυπουργοῦ τῆς Ἑλλάδος μετ' ἀνωτέρων ἐκλεκτῶν συνεργατῶν αὐτοῦ, τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων, ἐπισήμου Ἀντιπροσωπείας τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, ἀνωτέρων πνευματικῶν Ἰδρυμάτων καὶ ἄλλων προσωπικοτήτων τοῦ πολιτικοῦ καὶ διπλωματικοῦ κόσμου τῆς διεθνoῦς Κοινοτήτος, τοῦ κλεινοῦ Ἰθωνοῦ, πλήθους κλήρου καὶ λαοῦ ἐκ διαφόρων γεωγραφικῶν χώρων, πρὸς εὖς πάντας ἡ Ἀποστολικὴ αὐτὴ καὶ Οἰκουμενικὴ Ἐκκλησία ἐπιθυμεῖ διὰ τοῦ Πατριαρχικοῦ ἀμβωνοῦ ὅπως ἐκφράσῃ τὴν θερμότην αὐτῆς εὐχαριστίαν διὰ πάσας ταύτας τὰς συγκινητικὰς ἐξοδίους ἐκδηλώσεις.

Ἀλησμόνητε Πάτερ καὶ Δέσποτα,

Φεύγεις εἰς μίαν στιγμὴν κοσμογονικῶν περὶ ἡμῶν ἀλλαγῶν. Μᾶς φεύγεις πρόωρα. Μᾶς ἐγκαταλείπεις ὄρφανούς. Τὸν Πατριαρχικόν Σου Θρόνον, τὸν ὁποῖον θαυμασίως ἐτίμησας, καὶ ἐκυβέρνησας τὴν Οἰκουμενικὴν ὀγκάδα ἐμφρόνως, ἐπιδεξιῶς, πράως καὶ θεαρέστως. Ἀφήνεις πενθούσαν τὴν λατρεύουσάν Σε ὁμογένειαν καὶ τοὺς ἀνὰ πᾶ πλάτη καὶ μήκη τῆς γῆς Ὀρθοδόξους καὶ τὸ εὐσεβὲς ἡμῶν Γένος, τὰ ιδεώδη τοῦ ὁποῖου ὠσαύτως διηκόνησας μετὰ θαυμαστῆς καρτερίας καὶ θάρρους καὶ ὑπομονῆς καὶ ἐπιμονῆς. Ἐγκαταλείπεις ἐν θλίψει τοὺς κυκλοῦντας τὸ ἱερόν Σύνθρονόν Σου συναδελφούς Σου Ἱεράρχας. Ἀφήνεις ὀδυνώμενα καὶ μὲ δακρυσμένους τοὺς ὀφθαλμούς τὰ πνευματικὰ Σου τέκνα, τὰ ὁποῖα ἠγάπησας ἀληθῶς καὶ ἐδίδαξας τὴν ἐμμονὴν εἰς τὴν φύλαξιν τῶν Θερμοπυλῶν τοῦ ἱεροῦ τούτου Κέντρου τῆς Ὀρθοδοξίας, «ποτὲ ἀπὸ τὸ χρέος μὴ κινεῖνται», ἀλλ' ἀκολουθοῦντα Σοι τῷ Κυρηναίῳ τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως.

Ὅμως, Πανσέβαστε Αὐθέντα καὶ Δέσποτα Δημήτριε, κοιμήσου ἡσυχῶς τὸν ὕπνον τοῦ δικαίου εἰς τὴν Πατριαρχικὴν Μονὴν τοῦ Βαλουκλή, τὴν ἔξω τῶν τειχῶν τῆς Βασιλίδος ταύτης Πόλεως. Συνεχίζων τὴν ἱερουργίαν περὶ τοῦ Θρόνου τοῦ Ἀρνίου εὐχῶς καὶ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν περιλειπομένων ἐν τῷ κόσμῳ. Διαβεβαιούμεθα δὲ ὅτι θὰ φυλάξωμεν τὴν παρακαταθήκην καὶ τὸ Σεπτὸν παραδειγμά Σου καὶ τὰ ἰδανικά Σου καὶ θὰ προσπαθήσωμεν ὅση ἡμῖν δύναμις καὶ ἀντοχὴ νὰ διακονήσωμεν τὸν Ἱερόν τούτον Θεσμόν τοῦ Φαναρίου, διὰ νὰ ἐκπέμπῃ τὸ ἱλαρὸν Τοῦ φῶς, ὅπως

ἐν τῇ ἀπλότητί Σου τὸ ἐξέπεμπες Σὺ, πρὸς ὅλην τὴν Οἰκουμένην.

Ναί, πολὺκλαυστε καὶ πολυσέβαστε καὶ πολυφίλητε Πάτερ καὶ Δέσποτα, Σὺ ὁ ὑπὲρ πάντα ἄλλον Ποιμένα τ α π ε ι ν ω θ ε ῖ ς καὶ ἀ λ γ ῆ σ α ς ὑπὲρ τῆς εὐκλείας καὶ τῆς δόξης καὶ τῆς ἐνότητος τῆς Ἁγίας Ὀρθοδοξίας καὶ ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου, ἀγάλου καὶ εὐχοῦ δικαίως ἐν τῇ δόξῃ τῇ περὶ τὸν Θρόνον τοῦ ἐσφαγμένου Ἀρνίου, τοῦ ὁποῖου εὐλαβῆς ἀ π ε ι κ ὶ ν ι σ ι ς ὑπῆρξεν ἐν μέσῳ ἡμῶν διὰ βίου.

Ναί, Μακάριε Γέροντα, ἀναπαύου ἐν εἰρήνῃ. Οἱ φύλακες ποῦ Σὺ ἐγκατέστησας εἰς τὴν ἱεράν ταύτην Ἐπαλξίν γρηγοροῦν φυλλάσσοντες φυλάκας νυκτὸς καὶ προσδοκῶντες ἀνάστασιν.

Αἰωνία Σου ἡ Μνήμη, ἀνδρεῖε καὶ τιμωτάτε Πατριάρχα!

Αἰωνία Σου ἡ Μνήμη, Σεπτὲ Προκαθήμενε τῆς Ἐκκλησίας!

Αἰωνία Σου ἡ Μνήμη, ἀλησμόνητε Πάτερ καὶ Δέσποτα!

Δημήτριος κοιμῆται, Πατριαρχῶν κλέας, αὐτοῦ εἰς ἀνάπαυσιν μυριώνυμον εὐχος. Ἀμήν.

† Ὁ Φιλαδελφείας ΜΕΛΙΤΩΝ

Πρωτοπρ. Γεωργίου Δ. Μεταλληνοῦ,
Ἀναπλ. Καθηγητοῦ

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ
(ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας)

Ἐνα εἰδλίον ποῦ βοηθεῖ τὸν ἀναγνώστη νὰ συνειδητοποιήσῃ τὴ διακονικὴ, μαρτυρικὴ καὶ ἀγωνιστικὴ πορεία τῆς Ἐκκλησίας, ἰδιαίτερα στὴν ἐποχὴ μας, ποῦ ἡ πνευματικὴ σύγχυση αὐξάνει ἐπικίνδυνα καὶ ἡ Ἀλήθεια γίνεται ὄλο καὶ πὺ δυσδιάκριτη.

Γράψατε: Ἀποστολικὴ Διακονία, Ἰασιῶν 1,
115 21 Ἀθήνα, τηλ. 722.8008.

Βιβλιοπωλεῖο: Δραγατσανίου 2, Πλατ. Κλαυθμόνων, τηλ. 322.8637.

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ Η ΚΗΔΕΙΑ με αναφορές εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὸ ἔργο ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΤΟΥ Α'

Μάης 1987. Στὴν ἔρημο τῆς Νιτρίας σταματάει ἡ πομπὴ τῶν αὐτοκινήτων μετὰ τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Δημήτριον, ποὺ ἄρχισε ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια τὴν «Ἱερὰ Πορεία Ἀγάπης, Εἰρήνης καὶ Ἐνότητας» εἰς τὴν Ὁρθόδοξον καὶ Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν ἀναποδίδοντας τὴν ἐπισκέψεις τους εἰς τὸ Ἱερὸ Κέντρο τῆς Ὁρθοδοξίας, τὸ Φανάρι. Ὁ Πατριάρχης βγαίνει γὰρ λίγο ἀπὸ τὸ αὐτοκίνητο, γὰρ νὰ «ξεμουδιάσει». Γύρω καὶ πέρα ἔρημος. Βρίσκομαι κάπου ἐκεῖ κοντά. Δὲν φορᾷ οὔτε καλυμμαῦχι, οὔτε ἐξώρασο. Μὲ φωνάζει καὶ μοῦ λέει δείχνοντάς μου ἕνα ψόφιο σπουργιτάκι πάνω στὴν ἄμμο:

—Τὸ καημένο τὸ πετεινὸ τοῦ Οὐρανοῦ, ποῦ νὰ βρεῖ λίγο νερό νὰ ξεδιψάσει; Βλέπει τὸν φωτογράφο, ποῦ τὸν συνοδεύει, καὶ ζητάει νὰ μᾶς φωτογραφίσει. Χωρὶς νὰ ἀλλάξει ἐμφάνιση ἢ ὕφος. Ἔτσι οἰκείος, ἀπλὸς, γεμάτος ἀγάπη καὶ καλοσύνη, ὅπως ἦταν ὁ Πατριάρχης Δημήτριος.

Χαράζω τοῦτες τὴν γραμμὴν μετὰ ξεχωριστὴ συγκίνηση. Ὅχι μόνον γιὰ τὴν εὐκαιρίαν νὰ τὸν ζῆσω ἀπὸ κοντὰ σὲ καθημερινὰς στιγμὰς ὡς τὴν παραπάνω κ.ἀ., μὰ καὶ γιὰ τὸ πρῶτον ἄρθρον, μετὰ τὸ ὁποῖον εἶχα ἐγκαινιάσει τὴν συνεργασίαν μου μετὰ τὴν «Ἱστορίαν Εἰκονογραφημένην» ἦταν τὸ 1972, ὅταν ἔφυγε ὁ Πατριάρχης Ἀθηναγόρας καὶ μοῦ ζητήθηκε ἀπὸ τὴν τότε διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ, τὸν ἀείμνηστο Δ. Ἀστερινὸν νὰ δώσω τὸ πορτραῖτόν του καὶ νὰ σκιαγραφήσω τὴν ζωὴν καὶ τὸ ἔργον του. Τόσα χρόνια, σὲ ἀλήθειαν. Ὅσα καὶ ἡ πατριαρχία τοῦ Δημητρίου...

Κατὰ κόσμον Δημήτριος Παπαδόπουλος, ὁ ἐκλιπὼν ἡγέτης τῆς Ὁρθοδοξίας γεννήθηκε εἰς Θεραπειὰ τοῦ Βοσπόρου εἰς 8 Σεπτεμβρίου 1914. Ὁ πατέρας του ὀνομαζόταν Παναγιώτης καὶ ἡ μητέρα του Εἰρήνη τὸ γένος Γαβριηλίδη. Καὶ οἱ δύο ἀνῆκαν εἰς λευτικὰς οἰκογένειας. Τὰ ἐγκύκλια μαθήματα διδάχθηκε εἰς τὸ ἑλληνικὸν κοινοτικὸν δημοτικὸν σχολεῖον τῶν Θεραπειῶν καὶ τὰ γυμνασιακὰ εἰς τὸ Γαλλοελληνικὸν Λύκειον Γαλατῶν. Τὸ ἔτος 1931 εἰσήλθε εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης καὶ ἔλαβε τὸ πτυχίον του ἀπὸ αὐτὴν τὸ 1937 μετὰ τὴν ἐργασία «Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου καὶ αἱ κατ' αὐτῆς ἐνοστάσεις». Συνεχεῖς ὑπῆρξαν οἱ ἐνεργεῖες

αὐτοῦ γὰρ νὰ ἐπαναλειτουργήσει, δὲν εὐτύχησε ὁμως νὰ τὸ δεῖ αὐτό.

Στὴν 25 Ἀπριλίου 1937 χειροτονήθηκε Διάκονος ἀπὸ τὸν Μ. Ἱεροκλήρικα τῶν Πατριαρχείων Ἐπίσκοπο Ναζιανζοῦ Φιλόθεο εἰς τὸν Ναὸ τῶν Ταξιαρχῶν Μεγάλου Ρεύματος. Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ ἴδιου χρόνου ἦλθε εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐπὶ ἕνα χρόνον ὑπηρέτησε εἰς τὴν Ἱ. Μητροπόλιν Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμοπίας, —ἐπι Μητροπολίτην Κωνσταντινίου, — ὡς Διάκονος, Γραμματέας καὶ Ἱεροκλήρικας. Στὸν Ναὸ τῆς Καρυώτισσας, κοντὰ εἰς τὴν Γιαννιτσὰ ὑπηρέτουσε ὡς ἐφημέριος ὁ ἀδελφὸς τοῦ πατέρα του Ἰωάννης Παπαδόπουλος καὶ ἔμεναν πολλοὶ Κωνσταντινουπολίτες πρόσφυγες, μετὰ τὴν τῶν ὁποίων καὶ ἄλλα συγγενικά του πρόσωπα. Ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ὁ Ἀρχιμ. Ἱεροθέος Βλάχος:

«Οἱ νεώτεροι οἱ σὺν τῇ Ἐδεσσοῦ ἐνεθυμῶντο τὸν διάκονον Δημήτριον, νεαρὸν οὖν ἡλικίᾳ, περίπου 23 ἐτῶν, νὰ διακονῇ ἱεροπροεπῶς εἰς τὸν θυσιαστήριον καὶ νὰ κηρύττῃ τὸν θεῖον λόγον ἀπὸ τὸν ἄμβωνα τοῦ παλαιοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τῆς πόλεως, τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. Τὸν φιλοξενούσε ἡ οἰκογένεια Τογλάτογλου, ἡ δὲ Μαρία Τογλάτογλου τὸν φρόντιζε μετὰ πολλὴν ἀγάπην καὶ χαρὰν».

Στὸ Ἀρχεῖον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἐδέσσης σώζεται μιὰ ἐπιστολὴ τοῦ Διακόνου τότε Δημητρίου Παπαδοπούλου, ποὺ ἔστειλε εἰς 12 Νοεμβρίου 1938 ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν, μόλις ἐπέστρεψε ἐκεῖ, εἰς τὴν Μητροπολίτην Κωνσταντινίου καὶ τὴν ὁποία ἐντόπισε ὁ ἴδιος λόγιος κληρικός. Εἶναι χαρακτηριστικὴ τῶν δυσκολιῶν, ποὺ ἀντιμετώπιζε τότε ὁ μετέπειτα Πατριάρχης:

«Κωνσταντινούπολις τῇ 12 Νοεμβρίου 1938.

Πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ἐδέσσης - Πέλλης Κον Κωνσταντινίου.

Εἰς Ἐδεσσαν.

Σεβασμιώτατε,

Σὺν Θεῷ καὶ εὐχαῖς ὁμῶν ἐταξιοποιήθημεν ἀφ' ἡμετέρων εἰς Κωνσταντινούπολιν. Διωρίσθημεν ὡς ἱεροκλήρικος ἐν τῷ ἱερῷ Ναῷ Ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Ὑψωμαθείων. Θὰ κληθῶ νὰ ὑπηρετήσω σιριατιώτης τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον. Διεβίβασα

Βαθειά ἡ ὁδὸν τῶν ἐντὸς καὶ τῶν ἐκτὸς τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ἐπισημῶν καὶ ἀπλῶν χριστιανῶν γιὰ τὴν ἐκδημία τοῦ Πατριάρχου.

τοὺς χαιρετισμοὺς ὑμῶν εἰς τὴν Α.Θ. Παναγιώτητα καὶ τοὺς ἐν Χριστῷ Ἁγίους Ἀδελφούς.

Ἐλπίζω τώρα ὁ νεοεκλεγείς Ἀρχιεπίσκοπος τῆς βοηθείας καὶ ὑμετέρας Σεβασμιότιος νὰ φροντίσῃ καὶ διὰ τὸν διορισμὸν τῶν ἀποφοίτων τῆς Τροφῆς Σχολῆς μας, ὁπότε ἀσφαλῶς, ἐὰν μὲ προτιμήσῃτε θὰ ἔλθω πλησίον Σας, νὰ συνεχίσω ὑπὸ τὴν καθοδηγίαν ὑμῶν καὶ πάλιν ὁ ἔργον ἐν Κυρίῳ ἀρχίσαντες ἡναγκάσθημεν λόγῳ ἀνεπαρκείας χρημάτων πρὸς βιοπορισμὸν νὰ ἀφήσωμεν καὶ ἐπιστρέψωμεν εἰς γενέτειράν μας.

Αἰτούμενοι τὰς ὑμετέρας εὐλογίας
διατελοῦμεν

Μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ
Τὸ πνευματικὸν ὑμῶν τέκνον
Ἱεροδ. Δημήτριος Παπαδόπουλος».

Δὲν ξαναγύρισε ὁμοῦ στὴν Ἔδεσσα. Παρέμεινε στὰ Ὑψωμαθεῖα ὡς τὴ χειροτονία του σὲ Πρεσβύτερο, πού ἔγινε στίς 29 Μαρτίου 1942 πάλι ἀπὸ τὸν Ἐ-

πίσκοπο Ναζιανζοῦ, ὁ ὁποῖος καὶ τὸν προχείρισε Ἀρχιμανδρίτη κατ' ἐντολὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βενταμίν. Τὸν Ἰούνιο 1945 μετέβη στὴν Τεχεράνη τὴν πρωτεύουσα τῆς Περσίας καὶ ὑπηρέτησε ἐπὶ πέντε χρόνια ὡς τὸ 1950 τὴν ἐκεῖ ἐλληνικὴ παροικία. Ἡ δραστηριότητα, τὴν ὁποία ἀνέπτυξε, ὑπῆρξε πλούσια καὶ πολύπλευρη. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ λειτουργικά του καθήκοντα, φρόντισε γιὰ τὴν παιδεία τῶν Ἑλληνοπαίδων ἰδρύοντας κοινοτικὸ σχολεῖο, στὸ ὁποῖο δίδασκε ὁ ἴδιος τὰ ἑλληνικά, ὅπως καὶ στὸ Πανεπιστήμιον τῆς Τεχεράνης.

Ἐπιθραβεύοντας τὸ ἔργο του ὁ νέος Πατριάρχης Ἀθηναγόρας τὸν τοποθέτησε Ἱερατικῶς Προϊστάμενον στὸ Φερικόσι τῆς Πόλης, ὅπου ὑπῆρχε τότε ἐλληνικὸ στοιχεῖο καὶ ὅπου ὑπηρέτησε ἀπὸ τὸ 1950 ὡς τὴν ἐκλογὴν του σὲ Ἐπίσκοπο Ἐλαίας στίς 23 Ἰουλίου 1964 ἀπὸ τὴν Ἁγία καὶ Ἱερά Σύνοδο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, διδάσκοντας παράλληλα τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν στὴν Ἀστικὴ σχολὴ Φερικόσι.

Τὸ ἐπισκοπικὸ ἀξίωμα δέχθηκε στὸν Ναὸ τοῦ Ἀ-

γίου Δημητρίου Ταταούλων (Κουρτουλούς), πού θά ἦταν καί ἡ ἔδρα τῆς ἀρχιερατικῆς ἐπιστασίας, πού τοῦ ἀνατέθηκε στήν Ἀρχιεπισκοπή Κωνσταντινουπόλεως, μέ κάθε λαμπρότητα καί τή συμμετοχή πλήθους κόσμου. Στή χειροτονία του ἔλαβαν μέρος ὁ τότε Μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως Μελίτων (ὁ μετέπειτα Χαλκηδόνας), ὁ Ροδοπόλεως Ἱερώνυμος (βρίσκεται στή ζωὴ ἀκόμη) καί ὁ Μιλήτου Αἰμιλιανός. Ὡς Ἐπίσκοπος Ἐλαίας ὁ Πατριάρχης ἦλθε στήν Ἀθήνα τὸ 1971.

Στις 15 Φεβρουαρίου 1972 ἡ Ἁγία καί Ἱερά Σύνοδος τὸν ἀνέδειξε Μητροπολίτη Ἰμβρου καί Τενέδου, θέση στήν ὁποία ὅμως παρέμεινε μόνο 5 μῆνες, γιατί στις 7 Ἰουλίου 1972 ἔφευγε ἀπὸ τὴ ζωὴ αὐτὴ ὁ Πατριάρχης Ἀθηναγόρας καί ἐξ αἰτίας τῆς στάσεως, πού τήρησαν τότε οἱ Τοῦρκοι διαγράφοντας ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν ἐκλογίμων τοὺς ἐπικρατέστερους: Χαλκηδόνας Μελίτωνα, Χαλδαίας Κύριλλο καί Σταυρουπόλεως Μάξιμο, μέ ὑπόδειξη τοῦ Προέδρου τῆς Ἐνδημούσης, πού ἦταν ὁ πρῶτος ἀπὸ τοὺς τρεῖς, ὁ σεμνός καί ἀπέριτος Μητροπολίτης Ἰμβρου καί Τενέδου Δημήτριος, χωρὶς νὰ τὸ διανοηθεῖ, ἀνερχόταν στὸ ὑπάτο ἀξίωμα τῆς Ὁρθοδοξίας ἀναδεικνυόμενος στις 16 Ἰουλίου 1972 Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Ἐνθρονίσθηκε μέ κάθε ἐπισημότητα τὴν Τρίτη 18 Ἰουλίου 1972 στὸν Π. Ναὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου στὸ Φανάρι. Ἦταν παρόντες τότε ἐκπρόσωποι ἀπὸ ὅλες τὶς Ὁρθόδοξες κ.ἀ. Χριστιανικὲς Ἐκκλησίες καί τὸ Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν. Στὴν κηδεία του ἦταν παρόντες ὅλοι σχεδὸν οἱ Προκαθήμενοι τῶν Ὁρθόδοξων Πατριαρχείων καί Ἐκκλησιῶν, βμελής ἀντιπροσωπεία τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ὁ Πρωθυπουργός, ὁ Ἀ΄ Ἀντιπρόεδρος καί ὁ Ἰπουργός Ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδας. Στὸ διάστημα αὐτὸ ὁ Πατριάρχης Δημήτριος κατέστη μέ τὸ ὀρθόδοξο ἦθος καί τὴ χριστιανικὴ ἀγάπη πού διέθετε μορφὴ οἰκουμενικὰ σεβαστὴ καί ἀποδεκτὴ.

Ὁ ἴδιος ἀναλάμβανε τὰ ἡνία τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας μέ πολλοὺς ἐνδοιασμούς. Ὁ Ἐπίσκοπος Ἀπολωνιάδος (σήμερα Μητροπολίτης Δέρκων) Κωνσταντῖνος ἔλεγε στήν ἐνθρόνισή του:

«Καὶ νῦν οὕτως ἴσασαι ἐπὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ τούτου θρόνου, τοῦ Θρόνου τῆς βασιλείδος τῶν Πόλεων, ὁ ὁποῖος διὰ τὸν καθεζόμενον ἐπ' αὐτοῦ εἶναι ὑπέριστη ἐνθύνη, εἶναι καθήκον, εἶναι δικαιοσύνη, εἶναι ἀγάπη, εἶναι μαρτυρία. Ἡ μήτρα σου ἡ Πατριαρχικὴ — ἀκάνθινος στέφανος, καὶ τοὺς χρυσοὺς ὄφεις τῆς Πατριαρχικῆς ράβδου, οἱ ὁποῖοι συμβολίζουν τὴν ἐξουσίαν, πολλὰς φορὰς θὰ τοὺς αἰσθανθεῖς νὰ ζωντανεῖουν καὶ νὰ δάκνουν τὴν καρδίαν σου. Ὁ-

μως ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε, μὴ φοβοῦ, μὴδὲ δειλία, μὴδὲ πτοηθῆς... ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς σου ὁ προπορευόμενος μεθ' ὑμῶν ἐν ὑμῖν οὐ μὴ σὲ ἀνῆ οὐδὲ μὴ σὲ ἐγκαταλίπη...».

Κι ὁ ἴδιος ὁ Πατριάρχης τόνιζε στὸν ἐνθρονιστήριό του:

«Ὁ Κύριος ἐξήτει Κυρηναῖον. Ἡ Ἐκκλησία ἐξήτει Κυρηναῖον. Ἡμεῖς προσωπικῶς οὔτε τὸ σθένος οὔτε τὸ ἀνάστημα εἶχομεν τοῦ Κυρηναίου τῆς Σταυρώσεως. Οὔτε ἐκείνου τὸ πνεῦμα τῆς αὐτοθυσίας. Ἀὐτὸν προσεφέρθημεν αὐτοβούλως ἵνα γίνωμεν Κυρηναῖος. Φωνὴ ἐκ τῶν ἔνδον τῆς Ἱστορίας, φωνὴ ἐκ τῶν ἔνδον τοῦ θυσιαστηρίου, φωνὴ τραγικὴ ἐκ τῶν περὶ ἡμᾶς, φωνὴ Κυρίου ἐγένετο πρὸς ἡμᾶς. Ἡμεῖς ἐφεύγομεν. Παρεκαλέσαμεν. Ἰκετεύσαμεν, συναίσθησιν πλήρη ἔχοντες ἀφ' ἑνὸς μὲν τοῦ πελωρίου του Σταυροῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῆς ἡμῶν ἀναξιότιμος καὶ ἀσθενείας».

Ἔτσι ταπεινὸς παρέμεινε ὁ Πατριάρχης Δημήτριος σὲ ὅλη τὴν πατριαρχία του. Κι αὐτὸ ὑπῆρξε τὸ μεγαλεῖο καί ἡ ὑψητὴ ἀρετὴ του. Ἐχὼ γράφει κάπου παλαιότερα, ὅταν τὸν πρωταντίκρισα ἀπὸ κοντά, ὅτι ἡ μορφὴ του ἀποτελοῦσε τὴν ἔκφραση τῆς χαρμολύπης τῆς Ὁρθοδοξίας καί τῆς Πονεμένης Ρωμοσύνης. Τὸ χαμόγελό του ἦταν πάντοτε γλυκόπικρο. Θαρρεῖς καί δὲν προλάβαινε νὰ χαρεῖ γιὰ κάτι, ἀφοῦ οἱ ἔννοιες, οἱ ἀγωνίες, ὁ πόνος τῆς χειμαζομένης ὁμογένειας, τοῦ ἔγγυς μικροῦ του ποιμνίου δὲν τὸ ἀφῆναν ν' ἀνθίσει. Πραγματικά, ἂν ἐξαιρέσουμε τὴ χαρὰ τῆς ἀνοικοδόμησης τῆς πατριαρχικῆς πτέρυγας, πού κάρηε τὸ 1941, καί εὐτύχησε νὰ ἐγκαινιάσει στις 17 Δεκεμβρίου 1989, τὸ μεγαλύτερο διάστημα τῆς πατριαρχίας του, ὅλα κτᾶσκιαζε ἡ φοβέρα καί τὰ πλάκωνε ἡ σκλαβιά». Μὲ τὸ ἀνοιγμα τοῦ Ὄζάλ, πού ἐπέτρεψε τὴ μετάβαση τῶν Ἑλλήνων στήν Τουρκία χωρὶς θεώρηση, εἶδε νὰ γεμίζει ἀπὸ κόσμο ὁ Πατριαρχικὸς καί οἱ ἄλλοι Ναοὶ τῆς Πόλης, ὅπου χοροστατοῦσε. Κ' ἡ «Ἱερά Πορεία» τοῦ 1987, ἡ ἔξοδος του ἀπὸ τὸ μαρτυρικὸ καί ἱστορικὸ Φανάρι, τὰ ταξίδια του στήν Ἑλλάδα τὸ ἔτος ἐκεῖνο, τὸ 1988 (900ετηρίδα Πάτμου) καί τὸ 1990 («Ἁγίων Ὄρος, 600ετηρίδα Μ. Μετεώρων) καί τὸ ὑπερατλαντικὸ τὸν ἴδιο χρόνον στὶς ΗΠΑ μετέτρεψαν ἄρδην τὸ σκηνικόν, ὅμως παρ' ὅλ' αὐτὰ τὸ Πατριαρχεῖο δὲν παύει νὰ διατελεῖ ἐν αἰχμαλωσίᾳ καί ἡ ὅλη κατάστασή του νὰ διέπεται ἀπὸ τὶς ἐκάστοτε διαθέσεις τῶν γειτόνων μας.

Ὁ Πατριάρχης Δημήτριος θὰ μείνει ἀσφαλῶς στήν

Μετά τὴν ἔξοδο ἀπὸ τὸν Πατριαρχικὸ Ναό, τὸ σκῆνωμα μεταφέρεται πρὸς τὴν τελευταία του κατοικία.

ἱστορία ὡς ὁ Πατριάρχης τῆς ἀγάπης, τῆς ἐνότητας, τῆς καταλλαγῆς. Στὶς μέρες τῆς μακρᾶς πατριαρχίας του προχώρησε ὁ θεολογικὸς διάλογος μὲ τοὺς Ρωμαιοκαθολικοὺς, πὺν τώρα τελευταία σκοντάφτει στὸ πρόβλημα τῆς Οὐνίας, πὺν ἀναζωπυρώθηκε μὲ τὶς ἀλλαγές στὴν Ἀνατολικὴ Εὐρώπη, ἀλλὰ καὶ μὲ τὶς Ἐκκλησίες ἄλλων δογμάτων ὅπως μὲ τοὺς Παλαιοκαθολικοὺς ἢ τοὺς Ἀντιχάλκηδονίους, πὺν ὀλοκληρώθηκαν μάλιστα μὲ ἐπιτυχία.

Προωθήθηκε μὲ πανορθόδοξες προσυνοδικές Διασκέψεις (1976, 1982 καὶ 1986) ἢ προετοιμασία γιὰ τὴ Μεγάλῃ Οἰκουμενικῇ Σύνοδο τῆς Ὁρθοδοξίας, πὺν θὰ καταπιαστεῖ μὲ κεφαλαῖωδη ζητήματα πὺν ἀπασχολοῦν τὴν Ἐκκλησία. Μὲ τὴν Ἱερὰ Πορεία πὺν ἄρχισε στὸ 1987 καὶ ὀλοκληρώθηκε τὰ ἐπόμενα χρόνια ἔφερε τὸ μήνυμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἔδωσε τὴ μαρτυρία τῆς στὴν Εὐρώπη, τὴν Ἀφρική, τὴν Ἀμερική. Μὲ τὶς ἐπισκέψεις του στὰ μεγάλα μοναστικά κέντρα τοῦ ὀρθόδοξου κόσμου, μεταξὺ τῶν ὀποίων καὶ τὸ Σινᾶ, ἔδωσε τὸ μέτρο τῆς πνευματικότητας καὶ τοῦ ἤθους του,

τῆς προσήλωσής του στὶς ἀξίες καὶ τὴν πίστη του στὴ δυναμικὴ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἀπὸ αὐτές, ἄλλωστε, ἐκπορευόταν καὶ ἐμπνεόταν τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἡ συνεχῆς μέριμνά του γιὰ τὰ φλέγοντα προβλήματα τοῦ παρόντος. Γιὰ τὴν εἰρήνη, τὸ πολὺτιμο αὐτὸ ἀγαθὸ, πὺν τόσες φορές καὶ τόσο λαοὶ στερήθηκαν καὶ στεροῦνται ὡς τελευταία ἦταν ἓνα θέμα, στὸ ὀποῖο συχνὰ ἐπανερχόταν ὁ Πατριάρχης Δημήτριος δεδομένου ὅτι κάθε τόσο ἀναφύονταν καὶ κάποια (μικρὴ ἢ μεγάλῃ) κατάλυσὴ τῆς. «*Ἡ κατάλυση τῆς εἰρήνης, εἶχε γράψει, γεμίζει ἀγγχος τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, πὺν ζοῦν ἐν φόβῳ καὶ ἀγωνίῃ διὰ τὴν αὐρίον. Εἰς ὀρισμένα σημεῖα τῆς γῆς θρηνοῦνται καθημερινῶς θύματα τῆς πολεμικῆς μανίας καὶ τῆς ἔχθρας, ἢ ὀποία πολλὰκις περιβάλλεται τὸν μανδύαν τῆς θρησκευτικῆς πίστεως. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ εὐχομένη ἀδιαλείπτως «ὀπὲρ τῆς ἀνωθεν εἰρήνης» καὶ «τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου», καλεῖ σήμερα τοὺς ἀνθρώπους καλῆς πίστεως νὰ εἰρηνεύουν «ἐν ἑαυτοῖς πᾶσι» καὶ νὰ ἐνδυνῶν*

τὸ φρόνημα τοῦ ταπεινωθέντος «ἄρχοντος τῆς εἰρήνης» Χριστοῦ. Μόνον τὸ φρόνημα τοῦτο θὰ ἐξασφαλίσει τὴν πολυπόθητον καὶ τόσο ἀναγκαίαν διὰ τὸν ἄνθρωπον εἰρήνην».

Μὲ πρωτοβουλία τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου, ἀπὸ τὸ 1989, ἡ 1η Σεπτεμβρίου (ἀρχὴ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους) καθιερώθηκε ὡς Ἡμέρα ἀφιερωμένη στὴν προστασία τοῦ περιβάλλοντος. Ἔχει συνθέσει μάλιστα με ἐντολή του ὁ Ὑμνογράφος τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας Μοναχὸς Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης εἰδικὴ ἀκολουθία, πὺν ψέλνεται τὴ μέρα αὐτὴ στὸν Πατριαρχικὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου στὸ Φανάρι.

Ἔχει πεῖ ὁ Πατριάρχης Δημήτριος:

«Σήμερον ὁ ἄνθρωπος ἀποδεικνύεται πλέον κατὰ τρόπον ἀναμφίβολον ὅτι εὐθύνεται διὰ τὴν πορείαν ὅχι μόνον τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἱστορίας, ἀλλὰ καὶ τῆς ὕλικῆς κτίσεως, τοῦ περιβάλλοντος αὐτοῦ. Εἰς τὰς ἡμέρας ἡμῶν περισσότερον πάσης ἄλλης ἐποχῆς ἡ κτίσις «συστενάζει καὶ συναδίνει», διότι ὁ ἡγεμὼν αὐτῆς ἄνθρωπος ἀρνείται ἐπιμόνως νὰ τὴν ἐνιάξει εἰς τὸ σῶμα τοῦ σαρκωθέντος Λόγου, τὴν διάζει ἀσεβῶς καὶ τὴν καταπατᾷ ἀνηλεῶς. Ἀντὶ νὰ τὴν ἐνώσῃ με τὸν οὐρανόν, τὴν καθυποτάσσει εἰς τὸ ἰδικόν του θέλημα... Καὶ διὰ τοῦτο ἡ ὕλικὴ κτίσις ἐπανασταεῖ εἰς τὰς ἡμέρας ἡμῶν πρὸς τὸν ἀφανισμόν. Ἡ οἰκολογικὴ κρίσις τῆς σήμερον μαρτυρεῖ περὶ τούτου κατὰ τρόπον δραματικόν».

Ἐχοντας ὑπηρετήσει ὁ ἴδιος ὡς Καθηγητὴς στὴ Μέση Παιδεία, ἀπέδιδε ἰδιαίτερη σημασία στὴν παιδεία τοῦ Γένους. Ἔτσι, ὅταν πέρσι ἐπισκέφθηκε τὴν Ἀθωνιάδα σχολή, εἶπε μεταξὺ ἄλλων:

«Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον δικαίως σεμνύεται, διότι ἐνθὺς ἅμα τῇ τοῦ Γένους κακώσει ἐθεσεν ὡς πρῶτον στόχον τὴν διοργάνωσιν τῆς παιδείας, συνισιῶν, ἐνισχυόν καὶ περιθάλπον σχολεῖα πανταχοῦ ἵνα ταῦτα ἀποτελέσουν τοὺς ναοὺς, ἐνθα ἀκοίμητος καὶ ἄγρυπνος θὰ ἀνάπτη ἡ κανδήλα τῆς ἐλληνορθόδοξου παραδόσεως».

Ἐνθυμοῦμαι, ὅταν τὸ 1987 ὁ Πατριάρχης ἐπισκέφθηκε τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Σάββα στὴν Ἀλεξάνδρεια, βλέποντας τὰ μανουάλια στολισμένα με ἐλληνικὲς σημαῖες καὶ λάβαρα, γύρισε στὸν Ἀρχιεπίσκοπο Ἀμερικῆς Ἰάκωβο, πὺν τὸν συνόδευε, καὶ τοῦ εἶπε:

«Ποῦ νὰ τὰ χαροῦμε ἐμεῖς αὐτά;».

Ὁ Πατριάρχης τοῦ Γένους ἀγαποῦσε εἰλικρινᾶ

τὸν ἐλληνικὸ λαὸ καὶ ἐπιθυμοῦσε τὴν εὐημερία του. Ὅταν τὸν Νοέμβριον 1987 πραγματοποιήσε ἐπίσημη ἐπίσκεψη στὴν Ἑλλάδα δὲν παρέλειψε νὰ τονίσει στὴν πολιτικὴ ἡγεσία τοῦ τόπου:

«Ὁ Λαὸς τοῦτος ὁ πολυπαθὴς, ἀλλὰ καὶ εὐγενὴς ἐλληνικὸς λαὸς, ὁ ἀπαράμιλλος εἰς σθένος, εἰς καρτερίαν, εἰς πατριωτικὸν φρόνημα, εἰς προσδοκίαν, καὶ ἐπὶ πᾶσι εἰς πιστότητα καὶ ἀφοσίωσιν εἰς τὰ πατρῶα καὶ θέσμια τοῦ Γένους καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας, εἶναι ἄξιος διὰ πᾶσαν πάντοτε θυσίαν, μάλιστα δὲ ἐκ μέρους τῶν ἰθυόντων αὐτοῦ. Εἶναι μεγάλαί αἱ προσδοκίαι αὐτοῦ ἀπὸ τοὺς πολιτικοὺς αὐτοῦ ἡγέτας..., εἰς τοὺς ὁποίους ἀποβλέπει μετ' ἐλπίδος καὶ ἐξ ὧν πολλὰ δεδικαιολογημένως ἀναμένει».

Τὸ δημοσιογραφικὸν λειτουργημὰ τιμοῦσε ἰδιαίτερα καὶ ἐξομοίωνε μετὸ ἱερατικόν. Κατὰ τὴν ἐπίσκεψή του στὶς ΗΠΑ τὸ 1990 συγκέντρωσε τοὺς Ἑλληνεὺς δημοσιογράφους πὺν τὸν συνόδευαν καὶ τοὺς εἶπε μεταξὺ ἄλλων (ἀπὸ στήθους):

«Πάντοτε αἰσθάνομαι ἀγάπη πρὸς τὸν Τύπο, τὸ ὁποῖο βλέπω ὡς λειτουργημὰ ἴσο μετὸ λειτουργημὰ τὸ δικὸ μας. Καὶ ὅπως τονίζω πάντοτε, ἐσεῖς πὺν μπαίνετε σ' ὅλα τὰ σπύτια, μοροεῖτε νὰ κάνετε περισσότερα καὶ καλύτερα καὶ μεγαλότερα ἔργα, δηλαδὴ νὰ ἀποδώσετε καλύτερα. Ὅλοι, δὲν ἀμφισβάλλω, ἔτι ἀπὸ ἀγάπη εἰσήλθατε σ' αὐτὸ τὸ λειτουργημὰ. Καὶ ἐπομένως μετὸ ἀγάπη θὰ τὸ διεκπεραιώσετε. Πράγμα τὸ ὁποῖο σημαίνει ὅτι θὰ διαφωτίζετε, θὰ παιδαγωγεῖτε, θὰ μορφώνετε, διὰ τὸ καλὸν τοῦ τόπου, τὸν ὁποῖο καὶ ἐσεῖς διακονεῖτε ἐξ ἴσου, ὅπως καὶ ἐμεῖς. Καὶ οἱ ἄρχοντες ἐπίσης τοῦ τόπου».

Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου ἐορτάσθησαν μετὸ εἰδικὲς ἐκδηλώσεις, ἐκδόσεις κ.λπ. τὰ 1600 χρόνια ἀπὸ τὴ Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο τὸ 1981 καὶ τὰ 1200 χρόνια ἀπὸ τὴ Ζ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο τὸ 1987. Δυὸ φορές (τὸ 1973 καὶ τὸ 1983) καθάγιασε τὸ Ἁγίον Μῦρον μετὸ συμμετοχὴ ἐκπροσώπων ὄλων τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν. Ἰδρύθηκε ἡ Ἱ. Μητρόπολις Ἑλβετίας τὸ 1983 καὶ ἐγκαινιάσθη τὸ Πατριαρχικὸν Κέντρο στὸ Σαμπεξύ, ἕνα ἄρτιον καὶ ἄριστα ὁργανωμένο στὸ εἶδος τοῦ ὀρθόδοξου ἱδρυμὰ στὴν καρδιά τῆς Εὐρώπης, ἐνῶ ἀναδιοργανώθηκε ἡ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς τὸ 1980.

Ὁ πρόσφατος ἀποκλεισμός τῶν Πατριαρχείων ἀπὸ φανατικὸς μουσουλμάνος κ.ἄ. περιστατικὰ ὀδήγησαν στὸν κλονισμό τῆς ὑγείας του. Ὁ Δημήτριος ἐπασχε ἤδη ἀπὸ σάκχαρο καὶ στὶς 30 Σεπτεμβρίου

Στή νεκρώσιμη Άκολουθία συμπροσευχήθηκαν εκπρόσωποι όλων των Όρθοδόξων και μη Έκκλησιών και Όμολογιών.

υπέστη δξύ έμφραγμα του μυοκαρδίου. Εισάχθηκε στο άμερικανικό νοσοκομείο «Άντιμραλ Μπρίστολ» τής Πόλης κι ενώ ή κατάστασή του βελτιωνόταν, ένα νέο καρδιακό έπεισόδιο, επέφερε τον θάνατό του στις 11 παρά 10', λίγο πριν τὰ μεσάνυχτα τής 2ας Όκτωβρίου 1991.

Ό Πατριάρχης Δημήτριος υπήρξε και Οικουμενικός και Πνευματικός ήγέτης του Γένους, άντάξιος των καιρών και τής μακραίωνης παράδοσης τής Μεγάλης του Χριστού Έκκλησίας.

* * *

Με συντριβή και οδύνη ολόκληρη ή Όρθοδοξία και Ρωμοσύνη κήδεψαν τον εκδημήσαντα Οικουμενικό Πατριάρχη Δημήτριο. Στή σεμνή και άπείριτη έξόδιο άκολουθία, που τελέσθηκε στον Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό του Άγίου Γεωργίου, παρευρέθηκαν Προκαθήμενοι Πρεσβυγενών κ.ά. Πατριαρχείων, καθώς και αντιπροσωπεΐες άλλων Όρθοδόξων και Χριστιανικών Έκκλησιών. Ήταν παρόντες οι Μακ. Πατριάρχες Άλεξανδρείας κ. Παρθένιος, Άντιοχείας κ.

Άγνάτιος, Σερβίας κ. Παύλος, Ρουμανίας κ. Θεόκτιστος, Βουλγαρίας κ. Μάξιμος, ό Μακ. Άρχιεπίσκοπος Άθηνών και πάσης Έλλάδος κ. Σεραφείμ, ό Σεβ. Μητροπολίτης Πράγας και πάσης Τσεχοσλοβακίας κ. Δωρόθεος, από τὸ Πατριαρχείο Έρεσολύμων ό Σεβ. Μητροπολίτης Καισαρείας κ. Βασίλειος, καθώς και αντιπροσωπεΐες του Πατριαρχείου Γεωργίας, των Άντιγαλκηδονίων Έκκλησιών, τής Άρμενικῆς, τής Ρωμαιοκαθολικῆς Έκκλησίας με επικεφαλῆς τον Καρδινάλιο Κάσσιντυ Πρόεδρο τής Γραμματείας του Βατικανού για τήν ενότητα των Χριστιανών, ό Άρχιεπίσκοπος του Καντέρμπουρου, ενώ ό Μακ. Πατριάρχης Μόσχας κ. Άλέξιος μετέβη τήν παραμονή και προσκύνησε τὸ σεπτὸ σκήνωμα του Πατριάρχου Δημητρίου.

Τὸ Άγιον Όρος εκπροσωπήθηκε από 4μελή αντιπροσωπεΐα με επικεφαλῆς τον Ήγούμενο τής Ή. Μ. Μεγίστης Λαύρας Άρχιμ. Φίλιππο. Παρέστησαν άκόμη ό Πανιερ. Άρχιεπίσκοπος Σινᾶ, Φαράν και Ραιθὸ κ. Δαμιανός, Ήγούμενος τής Ή. Μ. Σινᾶ, ό Θεοφ. Έπίσκοπος Τράλλων κ. Ίσίδωρος, Καθηγούμενος

ΠΡΟΣΛΑΛΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΓΕΡΟΝΤΟΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ

Ὁ Προεδρεύων τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Ἐνδημούσης Συνόδου Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνος κατὰ τὸ γεῦμα μετὰ τὸν ἐνταφιασμόν τοῦ μακαριστοῦ Πατριάρχου Δημητρίου εἶπε τὰ ἑξῆς:

*Μακαριώτατοι,
Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι,
Πατέρες καὶ ἀδελφοί,*

Μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς καὶ εὐλαβείας ἐτελέσαμεν τὴν ἐξόδιον ἱερὰν ἀκολουθίαν καὶ σονωδού-

σαμεν εἰς τὴν τελευταίαν αὐτοῦ κατοικίαν, ἐναποθέσαντες αὐτὸ εἰς τὴν γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθη, τὸ ἱερὸν σκήνωμα τοῦ πολυσεβάστου καὶ περιβημένου Πατριάρχου ἡμῶν Δημητρίου τοῦ Α΄. Κατόδυνον τὴν καρδίαν διὰ τὴν ἐκ τοῦ μέσου ἡμῶν αἰφνιδίαν ἀσπαρῆν τοῦ προσφιλεστάτου ἡμῶν Πατρὸς καὶ Αὐθέντου, κλίναντες ταπεινῶς τὸν ἀρχένα ἐνώπιον τῆς ἀνεξιχνίαστου βουλήσ τοῦ τὰ πάντα κατευθύνοντος καὶ οἰκονομοῦντος Θεοῦ, δοξάζομεν καὶ εὐχαριστοῦμεν Αὐτῷ, διότι

Ἰ. Μονῆς Θεολόγου Πάτμου, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δωδώνης Χρυσόστομος, Ἡγούμενος Ἰ. Μ. Πεντέλης, ὁ Παν. Ἀρχιμ. Ἀθανάσιος, Καθηγούμενος Ἰ. Μ. Μεγάλου Μετεώρου.

Μαζὶ μὲ τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο κ. Σεραφεῖμ τὴν ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀποτελοῦσαν οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Πατρῶν κ. Νικόδημος, Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Θεόφιλος, Σερρών καὶ Νιγρίτης κ. Μάξιμος, Χίου καὶ Οἴνουσσῶν κ. Διονύσιος, Ἱερισσοῦ, Ἀρδαμερίου καὶ Ἁγίου Ὁρους κ. Νικόδημος. Παρευρέθησαν ἐπίσης πολλοὶ Ἱεράρχες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἰδίως τῶν Νέων Χωρῶν. Παρόντες ἦταν οἱ ἐπαρχιοῦχοι Ἱεράρχες τοῦ Π. Θρόνου, μετὰ τῶν ὁποίων οἱ Ἀρχιεπίσκοποι Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς Ἰάκωβος, Αὐστραλίας Στυλιανός, Θυατείρων Γρηγόριος, Κρήτης Τιμόθεος, Μητροπολίτες Γαλλίας Ἱερεμίας, Γερμανίας Αὐγουστίνος, Βελγίου Παντελεήμων, Ἑλβετίας Δαμασκηνός, ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Χριστουπόλεως κ. Μιχαήλ, ἐκπροσωπώντας τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Αὐστρίας κ. Χρυσόστομο, Μητροπολίτες τῆς Δωδεκανήσου καὶ Κρήτης. Τῆς ἐξοδίου ἀκολουθίας προέστη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνος Βαρθολομαῖος, Προεδρεύων τῆς Ἐνδημούσης Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου περιστοιχιζόμενος ἀπὸ τὰ μέλη της.

Ἰδιαιτέρα ἐντυπωσιακὴ ἦταν ἡ ἐκπροσώπηση τοῦ πολιτικοῦ, κοινωνικοῦ καὶ πνευματικοῦ κόσμου τῆς Ἑλλάδος μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Πρωθυπουργὸ κ. Κωνσταντῖνο Μητσotάκη. Ἦταν ἀκόμη παρόντες ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Ἀθ. Τσαλδάρης, ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Ἀθ. Κανελλόπουλος, ὁ Ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν κ. Ἀντ. Σαμαρᾶς, οἱ πρ. Ὑπουργοὶ κ. Κράτσης, Μπουρδάρη, Πάλλη - Πετραλιᾶ, Γεν. Γραμματεῖς Ὑπουργείων κ.λπ. Τὸν Πρόεδρο τοῦ ΠΑΣΟΚ κ. Ἀνδρέα Παπανδρέου ἐκπροσώπησε ὁ τ. Ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν κ. Ἰ. Χαλαμπίδης, παρευρέθησαν

ἐπίσης οἱ τ. Ὑπουργοὶ Γ. Παπανδρέου, Κατσιφάρας, Παπαθεμελίης. Τὸν Συνασπισμὸ ἐκπροσώπησε ἡ Πρόεδρος του κ. Μαρία Δαμανάκη καὶ ὁ κ. Λεωνίδας Κύρκος καὶ τὸ ΚΚΕ ὁ βουλευτὴς του κ. Α. Σκυλάκος. Ἀκόμη παρακολούθησαν τὴν κηδεῖα βουλευτὲς ὄλων τῶν πτερυγῶν τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων, οἱ Δήμαρχοι Ἀθηναίων κ. Τρίτσης καὶ Θεσσαλονίκης κ. Κοσιμπόπουλος, ὁ Ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὁ Πρόεδρος τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Ἀθηνῶν, Ἀκαδημαϊκοί, Καθηγητὲς Πανεπιστημίου, Ἀρχοντες Ὀφφικῖοι τοῦ Π. Θρόνου.

Ἀπὸ τὸν δημοσιογραφικὸν κόσμον ἦταν ὁ Πρόεδρος τῆς ΕΣΗΕΑ κ. Δημ. Μαθιόπουλος, ὁ Σύμβουλος κ. Ν. Καραντίνος, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐνώσεως Ἀναποκριτῶν Ξένου Τύπου κ. Κ. Τσατσαρώνης, ἀπεσταλμένοι τῶν ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων καὶ τῶν μέσων ἠλεκτρονικῆς ἐνημέρωσης.

Τὴν Ἐπιτροπὴ τῆς ΕΟΚ ἐκπροσώπησε ἡ Ἐπίτροπος κ. Βάσω Παπανδρέου καὶ τὴν Ἀμερικανικὴ Κυβέρνηση ὁ Ἐπιτετραμμένος στήν Ἀγκυρα κ. Γκρόσμαν. Ἦταν ἐπίσης ἐκεῖ οἱ Πρόσβεις τῶν περισσοτέρων Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν καὶ τοῦ Ἰσραήλ, ὁ Ἀρχιεραβθίνος τῆς Πόλης καὶ οἱ Εὐρωβουλευτὲς κ. Γ. Ρωμαῖος καὶ Γ. Ἀναστασόπουλος, πολλοὶ κληρικοί, μοναχοὶ καὶ πολὺς κόσμος ἰδίως ἀπὸ τὴ Βόρεια Ἑλλάδα.

Στὸ μνήμα τοῦ Πατριάρχου στὸ Μπαλουκλή κατατέθηκε δάφνινο στεφάνι τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας κ. Κων. Καραμανλῆ.

Τὸν ἐπικήδειον ἐξεφώνησε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φιλαδελφείας κ. Μελίτων, ὁ ὁποῖος ἀναφέρθηκε ἐμπεριστατωμένα στὴ ζωὴ, τὸ ἔργο καὶ τὴν προσωπικότητα τοῦ μακαριστοῦ Πατριάρχου.

Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ
Διευθυντὴς τοῦ Γραφείου Τύπου
τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

τοιοῦτον ἡμῖν ἐχαρίσατο Πατριάρχην, «ῥοῖον, ἄκακον, ἀμίαντον», πιστὸν τῷ καλέσαντι Αὐτὸν μέχρι θανάτου.

Τὰ τοῦ θίου καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακονίας αὐτοῦ ἐλέγχθησαν ἤδη προσηκόντως κατὰ τὴν ἱερὰν ἐξῆδον ἀκολουθίαν παρὰ τοῦ ἀγίου ἀδελφοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φιλαδελφείας κ. Μελίτωνος. Εἰς ἡμᾶς ἐναπόκειται τὴν σιγμὴν αὐτὴν τὸ ἱερὸν χρέος, ἵνα, ἀφοῦ δεηθῶμεν καὶ αὐτὸς ἐν τῇ ἀδελφικῇ αὐτῇ συνάξει ὑπὲρ ἀναπαύσεως αἰωνίου καὶ μακαρίας τοῦ σεπιτοῦ ἡμῶν Νεκροῦ, ἐκφράσωμεν ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας τὰς θεομᾶς ἡμῶν εὐχαριστίας πρὸς πάντας ὑμᾶς, τοὺς συνελθόντας ἐνταῦθα ἀπὸ μακρὰν καὶ ἀπὸ ἐγγύς καὶ συμμετασχόντας εἰς τὸ πένθος καὶ τὴν προσευχὴν ἡμῶν.

Ὅπως, Μακαριώτατοι καὶ Σεβασμιώτατοι Πατέρες καὶ ἀγαπητοὶ ἐν Κυρίῳ ἀδελφοί, μεγάλως συγκινεῖ καὶ σιγηρίζει ἡμᾶς ἡ παρουσία σας ἐν μέσῳ ἡμῶν σήμερον. Ὁ πάνσεπιτος Οἰκουμενικὸς Θρόνος δέλεει

ἐν τῷ προσώπῳ ὑμῶν πολυτίμους ἀδελφούς καὶ φίλους, τῶν ὁποίων ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν ἀπελθόντα μακαριστὸν Πατριάρχην ἀντανακλᾷ καὶ διαβαίνει ἐπὶ τὴν Ἐκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῆς. Εὐχαριστοῦμεν ὑμῖν ἐκ μέσης καρδίας διὰ τὸν «κόπον τῆς ἀγάπης» ὑμῶν, διὰ τὴν ἐνταῦθα ἔλευσιν καὶ παρουσίαν σας σήμερον. Ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως δὲν θὰ λησμονήσῃ ποτὲ τὴν ἐκδήλωσιν αὐτὴν τῆς πρὸς αὐτὴν τιμῆς καὶ ἀγάπης σας.

Καὶ νῦν, παρακαλῶ ὑμᾶς, πατέρες καὶ ἀδελφοί, ὅπως ἐγειρόμενοι δεηθῶμεν καὶ πάλιν ὑπὲρ αἰωνίου ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ μακαριστοῦ καὶ ἀοιδίμου Πατριάρχου Δημητρίου. Κύριος ὁ Θεός, ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν ἐν πλήρει ἀφροσύνῃ καὶ πίστει εἰς τὸ θέλημα Του μακρὰν καὶ καρποφόρον ἐκκλησιαστικὴν διακονίαν τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου, ἃς κατατάξῃ αὐτὸν ἐνθά οἱ δίκαιοι ἀναπαύονται, ἐν χώρῳ ζώντων, ἐν τῷ ἀνεσπέρῳ φωτὶ τῆς Βασιλείας Του. Ἀμήν.

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ κ.ἄ. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΩΝ

Ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀειμνήστου Οἰκ. Πατριάρχου Δημητρίου γενομένων δηλώσεων καὶ σταλέντων μηνυμάτων ἢ τηλεγραφημάτων, σταχυολογοῦμεν δειγματοληπτικῶς καὶ κατ' ἐκλογὴν τὰ ἑξῆς, τὰ ὁποῖα ἐγένοντο γνωστά:

Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Παρθένιος, πληροφορηθεὶς τὴν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν τοῦ μακαριστοῦ Οἰκ. Πατριάρχου Δημητρίου, μετὰ τῆς διακρινούσης αὐτὸν ποιητικῆς εὐγλωττίας ἔξῃρε διὰ δηλώσεώς του τὴν προσωπικότητα τοῦ ἐκλιπόντος καὶ τὰς προσφερθείσας ὑπ' αὐτοῦ ὑπηρεσίας εἰς τὴν καθ' ὄλου Ὁρθοδοξίαν καὶ εἰς τὴν Χριστιανικὴν Οἰκουμένην.

Εἰς παρομοίου περιεχομένου δηλώσεις προέβησαν οἱ Μακ. Πατριάρχαι Ἀντιοχείας κ. Ἰγνάτιος καὶ Ἱεροσολύμων κ. Διόδωρος δ' Α'.

Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ ἑξῆς δήλωσις τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ρουμανίας κ. Θεοκτίστου:

«Ὁ θάνατος τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως κ. Δημητρίου τοῦ Α' ἀποτελεῖ μία μεγάλη ἀπώλεια διὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν.

Μεγάλῃ προσωπικότητι τῆς Ἐκκλησίας ὁ Πατριάρχης Δημήτριος κατώρθωσε πάντοτε νὰ ἐπιβάλ-

ῃ καὶ νὰ διατηρῇ τὸ πρωτεῖο τῆς πνευματικῆς ζωῆς ἀπέναντι σὲ ὁποιαδήποτε διοικητικὴ, διδακτικὴ ἢ διπλωματικὴ δραστηριότητα. Οὔτε ἡ ὑψηλὴ θέσις του, οὔτε ἡ μεγίστη εὐθύνη του ὡς Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, δὲν ἐπέδρασαν μὲ κανένα τρόπο καὶ δὲν ἐπεσκίασαν τὴν πρωταρχικὴν βασικὴν του κλήσιν, τὴν μοναχικὴν ἐκείνην ἐνὸς ταπεινοῦ πάντοτε μοναχοῦ, συνεποῦς φίλου τῆς ἀγιωσύνης. Αὐτὴ ἡ ἱερὰ ταπεινοφροσύνη, τὸν ἔκανε πάντα καὶ γιὰ τοὺς πάντες προσεῖδόν, πρᾶον, σοφὸν καὶ ἰσορροπημένον.

Δεύτερον, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος ὑπῆρξε πρωτοεργάτης τῆς ἀγαπητικῆς κοινωνίας καὶ ἀδελφοσύνης μεταξὺ τῶν Ἀδελφῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, κυρίως δὲ διὰ τῶν Πανορθόδοξων Διασκέψεων, τίς ὁποῖες συνεκάλεσε, καὶ διὰ τῆς πορείας ἀγάπης, τὴν ὁποῖαν ἐπραγματοποίησε σ' ὅλες τίς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίας. Ὁλος ὁ Ὁρθόδοξος ρουμανικὸς λαός, οἱ ἱεράρχες, οἱ καθηγητὲς θεολογίας, οἱ ἱερεῖς, οἱ μοναχὲς καὶ οἱ μοναχοὶ καὶ οἱ πιστοὶ μας διατηροῦν ἀκόμη καὶ μέχρι σήμερα στίς ψυχῆς τους μιά ὠραία ἀνάμνησι τῆς ἐπισκέψεως, τὴν ὁποῖα ἐπραγματοποίησε ἡ Α. Π. στὴ Ρουμανία τὸ 1987.

Παράλληλα ὅμως μὲ τὴν συνεχεῖ ἐπίσχυσι τῆς ὀρθοδόξου κοινωνίας ὁ Πατριάρχης Δημήτριος προώθησε καὶ τὴν σύμφιξι τῶν σχέσεων μεταξὺ Ὁρ-

θοδόξων καὶ Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἀκόμη περισσότερο, ὁ Πατριάρχης Δημήτριος συνέβαλεν οὐσιαστικά στὸ ξεκίνημα πολλῶν διεθνῶν διαλόγων, μεταξὺ Ὁρθοδοξίας καὶ ἄλλων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ὁμολογιῶν. Ἀναφερόμαστε στὸν θεολογικὸ διάλογο μὲ τὴν Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία, μὲ τὴν Ὁμοσπονδία τῶν Δουθηρανῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ μὲ τοὺς Μεταρρυθμιμένους.

Πολὸν εὐαίσθητος στὰ προβλήματα τοῦ σημερινοῦ κόσμου, ὁ Πατριάρχης Δημήτριος ὁ Α΄ ἀπεδείχθη ἄνθρωπος εὐρήνης, ἐνώπιον τῆς συνεχῶς ἀξανανομίης θίας, καὶ ὑπερασπιστὴς τῆς ἀκεραιότητος τῆς δημιουργίας σὲ μία ἐποχὴ πὸν ὁ κόσμος περᾶ βαθεῖν οἰκολογικὴ κρίσι.

Γιὰ ὅλα αὐτὰ ἤρθαμε νὰ φέρουμε ἀδελφικὸ φόρο τιμῆς εἰς τὴν μνήμην τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου τοῦ Α΄. Μαζὶ μὲ ὄλην τὴν Ρουμανικὴν Ἐκκλησίαν προσευχόμεσθε στὸν Πανάγαθον Θεὸν ὅπως ἀναπαύσῃ μετὰ τῶν δικαίων καὶ τῶν ἁγίων τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου Αὐτοῦ Δημητρίου Πατριάρχου καὶ ὅπως φωτίσῃ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου νὰ ἐκλέξῃ νέον Πατριάρχην, ἄξιον συνεχιστὴν τοῦ ἱεροῦ ἔργου τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου.

Αἰωνία ἡ μνήμη Αὐτοῦ! ».

Ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος καὶ Γέρον Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς κ. Ἰάκωβος, πληροφορηθεὶς τὴν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν τοῦ Οἰκ. Πατριάρχου Δημητρίου, προέβη εἰς τὴν ἀκόλουθον δῆλωσιν:

«Μεγάλο καὶ βαρὺ τὸ πένθος τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς μὲ τὴν εἶδηση τοῦ ἀπρόσμενου θανάτου τοῦ Πατριάρχου μας πὸν ἦταν τὸ πνευματικὸ καὶ ἔθνικὸ μας στήριγμα μὲ τὴν προσωπικὴν του ἀρετὴ καὶ τὴ χριστιανικὴ εὐγένεια τοῦ ἥθους του.

Ἀντιπρόσωποι τῆς Ὁμογένειας θὰ μεταθοῦν στὸ κέντρο τῆς Ὁρθοδοξίας, μαζὶ τους καὶ ἐγὼ γιὰ νὰ κλίνω γόνυ εὐλαθείας πρὸ τοῦ σεπιοῦ του σκηνώματος. Οἱ θεοφιλέστατοι συνεπίσκοποί μου στήν Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ θὰ συστήσουν σὲ ὅλες τὶς κοινότητες νὰ τελέσουν τρισάγια τὸ Σάββατο καὶ τὴν Κυριακὴ ὑπὲρ μακαρίας ἀναπαύσεως τῆς Ἁγίας ψυχῆς του».

★

Ἐξ ἄλλου ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Γέρον Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς κ. Ἰάκωβος, ὅστις παρέστη εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Κηδεῖαν τοῦ Πατριάρχου συνοδευόμενος ὑπὸ δεκάδων ἐπιφανῶν Ἑλληνοαμερι-

κανῶν, ἐρωτηθεὶς ὑπὸ δημοσιογράφων διὰ τὴν προσωπικότητα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου, ἐτόνισεν:

«Εὐχόμεαι τὸ πνεῦμα τοῦ Πατριάρχου νὰ γίνῃ δικό μας πνεῦμα καὶ νὰ μᾶς φωτίσῃ. Ἡ ἀγάπη του γιὰ τοὺς ταπεινοὺς, τοὺς ἀδικημένους νὰ γίνῃ βίωμα καὶ καθῆκόν μας. Αὐτὲς εἶναι καὶ σκέψεις ὄλων τῶν Ἑλληνοαμερικανῶν Ὁρθοδόξων».

★

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Χρυσόστομος, ἀπέστειλεν εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον συλλυπητήριον τηλεγράφημα. Ὁ θαρραλέος ἀγωνιστὴς Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ὅστις εἶναι γνωστὸς διὰ τὴν ἄνευ συμβιβασμῶν προβολὴν τῶν δικαίων τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ, μετὰ τὴν κηδεῖαν τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου διὰ δηλώσεών του ἐτόνισεν, ὅτι θὰ ἤθελε μὲ ὄλην τὴν ψυχὴν νὰ παρευρεθῆ εἰς τὴν κηδεῖαν τοῦ ἀειμνήστου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου, καθὼς καὶ ὅτι ἡ ἀπουσία του δὲν θὰ ἦτο ἀποτελεσματικὴ διαφορῶν ἢ ἀντιθέσεων μεταξὺ τῶν.

Ἀντιθέτως, ὡς ἐτόνισεν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος, οὗτος, ἔχων συνείδησιν τῶν εὐθυνῶν του καὶ ἔναντι τοῦ ἔθνους καὶ ἔναντι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ ἐνεργῶν ὑπὸ τὴν ὄθησιν τῆς συνειδήσεως ταύτης, οὐδέποτε παρέστη ἐκεῖ, ἐνθὰ παρίστατο ὁ Δημήτριος, πολλάκις κατόπιν τῆς πατριαρχικῆς ὑποδείξεως, ἀκριβῶς διὰ νὰ μὴ δημιουργῶνται προβλήματα καὶ διὰ νὰ μὴ τὸ χρησιμοποιοῦν οἱ Τούρκοι ὡς ἀφορμὴν προστριβῶν. Ἀπόδειξιν τούτου ἀποτελεῖ καὶ τὸ γεγονός, ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηδεῖας τοῦ Πατριάρχου ὁμάδες Τούρκων ἐκτραύλαζον, ὅτι ἡ Κύπρος ἀνήκει εἰς τὴν Τουρκίαν.

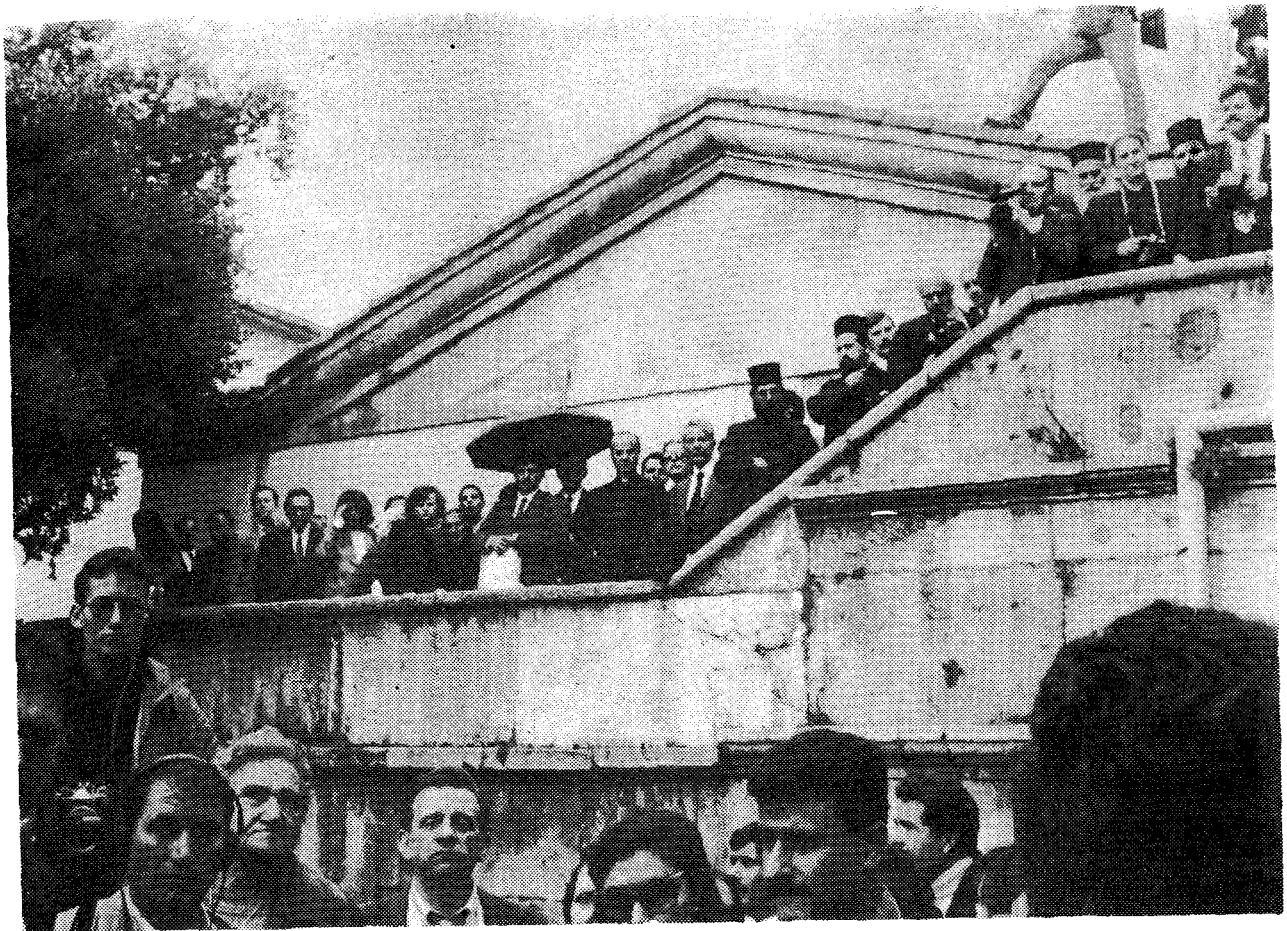
★

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ ἐδήλωσε τὰ ἑξῆς:

«Ἡ ἀναγγελία τοῦ θανάτου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἐγένετο μὲ βαθυτάτην λύπην τὴν καρδίαν μου, διότι ἀφήνει μεγάλο κενό, μὲ δεδομένο τῶν γνωστῶν σὲ ὄλους περιστάσεων ὑπὸ τὰς ὁποίας διατελεῖ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Ὁ Θεὸς νὰ ἀναπαύσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σὲ χώρα ζώντων καὶ σκηρὲς διακαίων καὶ νὰ ἀναδείξῃ ἀντάξιο διάδοχο πὸν θὰ συνεχίσῃ τὸ σπουδαῖο καὶ μεγάλο ἔργο του».

★

Ὁ Παναγ. Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ.

Ἐξώστες καὶ στέγες «ἀξιοποιήθηκαν» ἀπὸ τοὺς χριστιανούς καὶ τοὺς φωτογράφους γιὰ τὴν παρακολούθηση τῆς κηδείας.

Πα ν τ ε λ ε ή μ ω ν ἔστειλεν εἰς τὴν Ἱ. Σύνοδον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τὸ ἐξῆς τηλεγράφημα:

«Ἐπὶ θλίβερα ἄγγέλματι ἐκδημίας εἰς Κύριον Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κυροῦ Δημητρίου ὑποβάλλω εὐλαβῶς εὐχὰς ὑπὲρ ἀναπαύσεως μακαρίας Αὐτοῦ ψυχῆς».

Παραλλήλως τὸ Γραφεῖον Τύπου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης ἐξέδωκεν ἀνακοίνωσιν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐπισημαίνονται τὰ ἐξῆς:

«Ὁ Παναγιώτατος Μητροπολίτης τῆς Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων ὁ Β΄, μόλις πληροφορήθηκε τὸν ἀδόκητο θάνατον τοῦ Μακαριωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως καὶ Νέας Ρώμης Κυρίου Δημητρίου, προέβη σὺς παρακάτω ἐνέργειες:

—Ἐξέδωσε ψήφισμα καὶ ἀπέστειλε συλλυπητήριο τηλεγράφημα πρὸς τὸ Σεπτὸν Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

—Καλεῖ σήμερον σὶν ἱερὸ ναὸ τοῦ Πολιοῦχου Ἁγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης τοὺς ἐδλαβεῖς ἄρχοντες καὶ τὸν εὐσεβῆ λαὸ τῆς Θεσσαλονίκης, προκειμένον νὰ ἀναπέμψῃ ἐπιμνημόσυνο δέηση ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ Μακαριωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

—Ἐδωσε σχετικὴ ἐντολὴ νὰ ἀναρτηθεῖ μεσίσιος ἢ Σημαία στὰ γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης καὶ σὶ τοὺς ἱεροὺς ναοὺς ἐπὶ ἐπιτήμερον.

—Ἀπεφάσισε νὰ παραστει μετὰ μὲ ὀμάδα κληρικῶν καὶ λαϊκῶν κατὰ τὴν ἐξόδιον ἀκολουθίαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν».

Παρομοίως ἐνήργησαν καὶ πάντες οἱ ἐν Ἑλλάδι Σεβ. Μητροπολίται.

★

Ὁ Πάπας Ἰωάννης - Παῦλος Β΄, εὐθύς ὡς ἐπληροφορήθη τὴν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν τοῦ Οἰκ. Πατριάρχου Δημητρίου, ἀφοῦ μετέβη εἰς τὸ προσωπικὸν παρεκκλήσιον καὶ προσηυχῆθη «ὑπὲρ ἀναπαύσεως

τῆς ψυχῆς τοῦ ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ» του, ἀπέστειλε πρὸς τὸν Τοποτηρητὴν τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου Μητροπολίτην Γέροντα Χαλκηδόνος Βαρθολομαῖον τὸ κάτωθι τηλεγράφημα:

«Πληροφροσούμενος μετ' ἀνθρωπίνης ὀδύνης τὴν πρὸς τὸν κοινὸν Πατέρα ἡμῶν ἀποδημίαν τοῦ Πατριάρχου Κυροῦ Δημητρίου Α', προσφιλεστάτου ἀδελφοῦ ἡμῶν ἐν Χριστῷ, ἐκφράζω πρὸς τὴν ὑμετέραν Σεβασμιότητα καὶ πρὸς ὀλόκληρον τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τὰ βαθύτατα αἰσθήματα τῆς ἀδελφικῆς συμπαθείας μου. Δύναμαι νὰ θεβαιώσω ὑμᾶς ὅτι σύμπασα ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία μετέχει τῆς δοκιμασίας ὑμῶν καὶ εὐρίσκειται παρὰ τὸ πλευρὸν σας. Διὰ τῆς ἐνθέρου προσευχῆς ἡμῶν ζητοῦμεν ὅλοι παρ' Ἐκείνου ὅστις εἶναι ἡ Ἀνάστασις καὶ ἡ Ζωὴ ὅπως δεχθῆ εἰς τοὺς κόλπους αὐτοῦ τὸν μέγαν τοῦτον θεράποντα τῆς Ἐκκλησίας, τὸν ὁποῖον ἠξιώθη νὰ γνωρίσω, νὰ ἐκτιμῆσω καὶ νὰ ἀγαπήσω. Ὁ πολυεύσπλαγχνος Θεὸς ἅς δεχθῆ αὐτὸν εἰς τὴν αἰώνιον χαρὰν του, εἰς τὴν εἰρήνην του καὶ εἰς τὸ φῶς του.

Πάπας Ἰωάννης Παῦλος Β'».

★

Ἐξ ἄλλου ὁ Πάπας Ἰωάννης Παῦλος Β' ὁμιλῶν τὴν 9ην Ὀκτωβρίου 1991 κατὰ τὴν διάρκειαν γενικῆς ἀκροάσεως εἶπε διὰ τὸν ἀείμνηστον Πατριάρχην Δημήτριον τὰ ἑξῆς:

«Ἐπιθυμῶ νὰ ἐνθυμηθῶμεν σήμερον μαζί τὸν προσφάτως ἐκλιπὸντα Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Δημήτριον. Μία ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ἁγίας Ἐδρας μετέσχε εἰς τὰς ἐπικηδείους ἐκδηλώσεις ὑπὲρ τοῦ πολὺ ἀγαπητοῦ ἀδελφοῦ, μεθ' οὗ ἡμῖν συνδεδεμένος διὰ βαθείας σιοργῆς. Πρὸ τεσσάρων ἐτῶν, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐπισκέψεώς του εἰς τὴν Ἁγίαν Ἐδραν ὁ Πατριάρχης Δημήτριος μᾶς ἔφερε τὸν χαριετισμὸν καὶ τὴν ἀγάπην τῶν ὀρθόδοξων ἀδελφῶν μας. Μοῦ εἶναι λοιπὸν εὐχάριστον νὰ ἐνθυμηθῶμεν μαζί τὴν τότε ἐκφρασθεῖσαν δημοσίως εὐχὴν του, ἵνα ἔλθῃ ταχέως ἡ ἡμέρα τῆς πλήρους καὶ τελείας ἐνώσεως ἡμῶν ἐν τῇ μιᾷ πίστει καὶ ἐν τῇ κοινῇ τελεσιουργίᾳ τῶν μωτηρίων τῆς Ἐκκλησίας».

★

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν Dr Emilio Castro ἐδήλωσε τὰ ἑξῆς:

«Ἀναπέμπουμε δόξα καὶ αἴνο πρὸς τὸν Θεὸ γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ ἀείμνηστον Οἰκουμενικοῦ Πα-

τριάρχου Δημητρίου τοῦ Α'. Θὰ τὸν ἐνθυμούμεθα ὡς τὸν ἄνθρωπο τοῦ λαοῦ, τὸν ὁποῖον ἀγάπησαν, σεβάσθησαν καὶ ἀκολούθησαν οἱ ὀρθόδοξοι πιστοὶ ἀνὰ τὸν κόσμον. Θὰ τὸν ἐνθυμούμεθα ἐπίσης ὡς ἄνθρωπο τῆς ἐνότητος. Εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἦλθε σὴν ἐν Γενεύῃ ἔδρα τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν γιὰ νὰ μᾶς ἐνθαρρύνει σὶ τὸ ἔργο μας καὶ νὰ μᾶς θεβαιώσει ὅτι ἀδαιλείτως προσευχόταν πρὸς τὸν Κύριο, ὑπὲρ τῆς ἐνότητος τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Θὰ τὸν ἐνθυμούμεθα ὡς τὸν εὐγενῆ καὶ χαμογελαστὸ οἰκοδοσῶντα, ὁ ὁποῖος φιλοξένησε τὴν Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ ΠΣΕ σὴν Κωνσταντινουπόλιν.

Ἐν τῷ προσώπῳ του ἡ ἱερὰ ὑπόθεσις τοῦ οἰκουμενισμοῦ χάνει ἓνα μεγάλο φίλο, ὁ δὲ λαὸς τοῦ Θεοῦ ἓνα μεγάλο ἠγέτη. Κερδίζουμε ὅμως ἓνα ἄγιο, ὁ ὁποῖος, εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ Κυρίου, θὰ ἐξακολουθεῖ νὰ μεσιτεύει ὑπὲρ ἡμῶν καὶ ὑπὲρ τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως.

Τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν ὑποκλίνεται μπροστὰ σὴ μνήμη του καὶ δέεται ὅπως ὁ Κύριος συνεχίσει νὰ φωτίζει τὴν Ἀγιοπάτη Ὀρθόδοξο Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως σὴν οἰκουμενικὴ τῆς διακονίας».

★

Τῇ 3ῃ Ὀκτωβρίου 1991 ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Τύπου τῶν Η.Π.Α. ἡ ἑξῆς ἀνακοίνωσις διὰ τὴν ἔκφρασιν συλλυπητηρίων ἐκ μέρους τοῦ Προέδρου τῶν Η.Π.Α. Ἀμερικῆς κ. Γεωργίου Μπούς:

«Λευκὸς Οἶκος - Γραφεῖον τοῦ Ὑπουργοῦ Τύπου. Ἀήλωσις ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Τύπου - 3 Ὀκτωβρίου 1991.

Ὁ Πρόεδρος καὶ ἡ κ. Μπούς ἐκφράζουν τὰ βαθέα συλληπητήρια αὐτῶν πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν, τὸν κληρὸν αὐτῆς καὶ τὰ ἑκατομμύρια τῶν Ἀμερικανῶν ὁπαδῶν τῆς θρησκείας ταύτης, ἐπὶ τῇ χθὲς ἐπισημῶσιν ἐν Σιαμποῦλ ἐκδημίᾳ.

Ὁ Πρόεδρος ἔχει μέγαν προσωπικὸν θαυμασμὸν καὶ σεβασμὸν διὰ τὸν αἰδιδιμον Πατριάρχην, τὸν ὁποῖον συνήνησε κατὰ τὴν Πατριαρχικὴν ἐπίσκεψιν πρὸς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τὸ 1990.

Ὁ Πρόεδρος καὶ ἡ κ. Μπούς συμμετέχουσιν εἰς τὸ πένθος τῶν πολυπληθῶν φίλων καὶ ὁπαδῶν τοῦ Πατριαρχείου».

★

Εἰς Κωνσταντινουπόλιν ἐκομίσθη ὑπὸ τῆς Ἀ ν-

τι προσωπίας τοῦ Λευκοῦ Οἴκου
τὸ ἀκόλουθον μήνυμα:

«Γενικὸν Προξενεῖον
τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν Ἀμερικῆς
τῆ 5ῃ Ὀκτωβρίου 1991

Πρὸς τὴν Αὐτοῦ Σεβασμιότητα
τὸν Μητροπολίτην Χαλκηδόνος
Δρ Βαρθολομαῖον Ἀρχιεπίσκοπον
Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην
Πόλιν

Ἀγαπητὲ Δρ. Ἀρχιεπίσκοπε,

Μετὰ θαθεῖας λύπης ἡ κυρία Bush καὶ ἐγὼ ἐ-
πιπροφορήθημεν τὴν Τετάρτην τὴν ἐκδημίαν τοῦ Πα-
τριάρχου Δημητρίου, πνευματικοῦ ἡγέτου ἑκατοντά-
δων ἑκατομμυρίων Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν πιστῶν
ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ ἑκατομμυρίων ἀμερικανῶν. Ἐν-
θυμούμαι αὐτόν, ἀπὸ τῆς συναντήσεως ἡμῶν ἐν Οὐά-
σιγκτῶν κατ' Ἰούλιον τοῦ 1990, ὡς λίαν φιλάγαθον
καὶ εὐγενῆ ἄνδρα, ἀφωσιωμένον εἰς τὴν πνευματικὴν
μέριμναν τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ, καὶ ὡς ἰσχυρὸν ὑπο-
στηρικτὴν τῆς Χριστιανικῆς ἐνότητος. Ἡ κυρία Bush
καὶ ἐγὼ ἐκφράζομεν τὰ συλλυπητήρια ἡμῶν εἰς ὑμᾶς
καὶ εἰς πάντας τοὺς φίλους καὶ ἀκολούθους τοῦ Πα-
τριάρχου. Δύνασθε νὰ εἴσθε βέβαιοι περὶ τῶν ἀνα-
πεμπομένων ὑπὲρ αὐτοῦ προσευχῶν ἡμῶν.

Εὐλικρινῶς, Τζώρτζ Bush

★

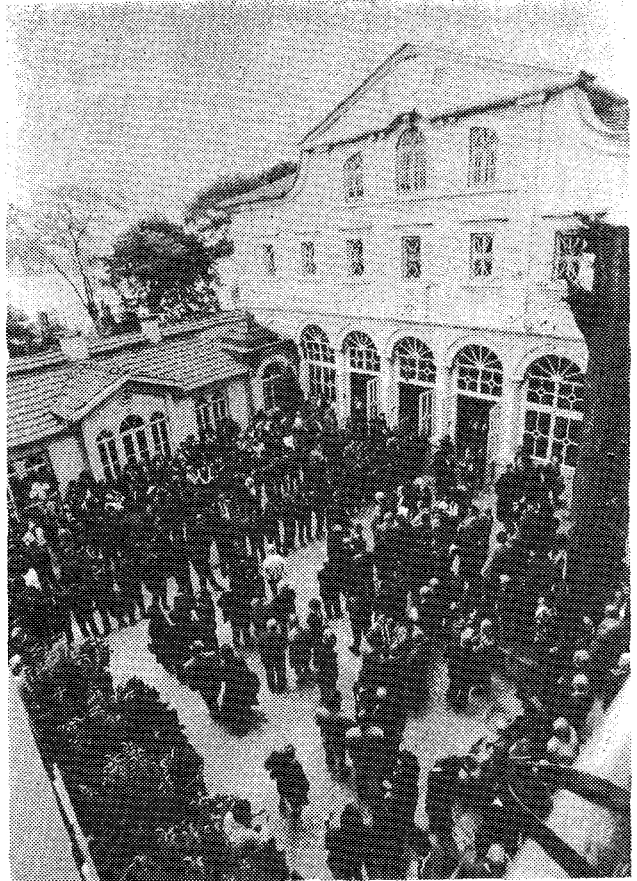
Τὸ συλλυπητήριον μήνυμα τοῦ Προέδρου τῆς Ὁ-
μοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας κ. Richard
von Weizsäcker ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Ὁ Πρόεδρος
τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας
Πρὸς τὴν

Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον
τῆς ἐν Σταμπούλ Ἑλληνορθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἡ εἶδησις περὶ τοῦ αἰφνιδίου θανάτου τῆς Αὐ-
τοῦ Παναγιώτητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινου-
πόλεως καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου Α΄
μὲ ἐλύπησε βαθύτατα.

Ὁμοῦ μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῆς ἑλληνορθο-
δόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀπὸ τὸν κόσμον ὀρθοδό-
ξων πιστῶν πενθοῦμεν καὶ ἡμεῖς οἱ Γερμανοὶ δι' ἄν-
δρα ὅστις ὑπῆρξε πιστὸς Πρωθιεράρχης τῆς Ἐκ-
κλησίας αὐτοῦ. Ἡ ἐκδημία αὐτοῦ ἀποτελεῖ ἰδιαιτέ-
ρος ὀδυνηρὰν ἀπώλειαν διὰ τοὺς ἐν Γερμανίᾳ ἐλ-
ληνορθοδόξους πιστοὺς, οἱ ὅποιοι ὁμοῦ μεθ' ἡμῶν εἰ-

Ἄλλη ἀποψη τῆς ἀδῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ Ναοῦ.

ζον χαρεῖ διὰ τὴν προγραμματισμένην ἐπίσκεψιν αὐ-
τοῦ κατὰ τὸν τρέχοντα μῆνα.

RICHARD VON WEIZSÄCKER
Πρόεδρος τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας
τῆς Γερμανίας.

★

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Εὐρωπαϊκῶν
Κοινοτήτων κ. Ζάκ Ντελὼρ ἀπέστειλε τὸ ἑξῆς
μήνυμα:

«Σεβασμιώτατον κ. Βαρθολομαῖον
Πατριάρχην - Φανάριον - Σταμπούλ.

Ἐξ ὀνόματος τῶν συναδέλφων μου τῆς Εὐρωπαϊ-
κῆς Ἐπιτροπῆς (Κομισιὸν) καὶ ἐμοῦ προσωπικῶς
προάγομαι ἵνα ἐκφράσω πρὸς ὑμᾶς, Σεβασμιώτατε,
θερμὰ συλλυπητήρια ἐπὶ τῇ ἐκδημίᾳ τοῦ Παναγιωτά-
του Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου.

Συμμετέχομεν εἰς τὸ βαθὺ πένθος ὑμῶν τε καὶ
τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἐπιθυμοῦμεν ὅπως

ἀποτίσωμεν ἕσχατον φόρον τιμῆς πρὸς τὸν ἐκλιπόν-
τα Πατριάρχη.

Ζὰκ Ντελώρ».

★

Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας κ. Κωνσταντῖνος Κ α ρ α μ α ν ῆ ς, μόλις ἐπληροφορήθη τὴν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν τοῦ μακαριστοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου, προέβη εἰς τὴν ἀκόλουθον δήλωσιν:

«Ὁ θάνατος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου εἶναι ἀπώλεια γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία ἀλλὰ καὶ γιὰ ὁλόκληρη τὴ Χριστιανοσύνη.

Ἄξιος τῆς παραδόσεως καὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου τὸν ὑπηρετήσε με σεμνότητα, πραότητα καὶ σωφροσύνη.

Μὲ τὸ παράδειγμά του κατέστησε ἔτσι πρῶξιν τὰ διδάγματα τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ μετέστη σὴν αἰωνιότητι».

★

Ὁ τέως Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας κ. Χρ. Σαρτζετάκης ἐδήλωσε τὰ ἑξῆς:

«Μὲ θαυμάσιον θλίψιν ἐπληροφορήθην τὸν θάνατον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Ἐκφράζων τὰ συλλυπητήριά μου, εὐχομαι εἰς τὴν σκληρῶς καὶ πολλαπλῶς δοκιμαζομένην Μητέρα Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως πᾶσαν ἀπὸ Θεοῦ δύναμιν πρὸς ὑπέροχον τῶν παντοίων δυσχερειῶν τῆς».

★

Ὁ Πρωθυπουργὸς κ. Κωνσταντῖνος Μ η τ σ ο τ ἄ κ η ς ἐδήλωσε τὰ ἑξῆς:

«Μὲ συντριβὴ ἄκουσε ὁ ἀπανταχοῦ τῆς Γῆς Ἑλληνισμὸς τὸ ἄγγελμα τοῦ θανάτου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου τοῦ Α΄.

Ὁ ἐκλιπὼν ἱεράρχης ὑπῆρξε ὑπόδειγμα ποιμένος καὶ ἐκκλησιαστικὸς ἡγέτης μετὰ σπάνια χαρίσματα. Εὐρηγικός, πρᾶος, γλυκύτατος καὶ συνετός, δδήγησε ἐπὶ 19 χρόνια τὸ σκάφος τῆς Ὁρθοδοξίας μετὰ ἀσφάλεια καὶ προσοχή.

Ἄν ἔκανε ποτὲ τὸν μεγάλο γιὰτὶ ἦταν μεγάλος. Κράτησε τὸν ἱστορικὸ πρῶτον θρόνον τῆς Ὁρθοδοξίας πὸν τοῦ ἐμπιστεύθηκε ἡ Θεία Πρόνοια μέσα ἀπὸ συμπληγάδες, σκοπέλους καὶ ὑφάλους καὶ τὸν παραδίδει, ἀκλόνητον καὶ ἀσφαλὴ σὴν πορεία του πρὸς τὸ μέλλον.

Εἶχα τὴ χαρὰ νὰ τὸν συναντήσω ἀρκετὲς φορές, νὰ συζητήσω μαζί του καὶ νὰ ἀκούσω ἀπὸ Ἐκεῖνον σοφὲς ἀπόψεις καὶ γνώμες.

Ὁ Πατριάρχης Δημήτριος ἦταν μέσα σὲς καρδιὰς ὄλων μας. Ὁ λαὸς μας δὲν θὰ ξεχάσει τὴν εὐγενὴ φυσιογνωμίαν του, τὴν ἔκφραση τοῦ προσώπου του καὶ τὴν ὁμορφίαν τοῦ λόγου του.

Ἄς εὐχηθῶμε νὰ ἀνιήσουμε, ὡς Γένος, διδάγματα ἀπὸ τὴ σοφίαν του ὥστε νὰ πορευθῶμε ὡς Ἐθνος μετὰ ὁμόνοια, συνεργασία καὶ κυρίως μετὰ τὸ ἐπιβαλλόμενον αἶσθημα εὐθύνης ἀπέναντι σὴν ἱστορίαν ὡς Ἕλληνες καὶ χριστιανοὶ ὁρθόδοξοι.

Ἡ μνήμη του θὰ εἶναι αἰώνια. Ὁ Θεὸς ἄς τὸν ἀναπαύσει».

★

Ὁσαύτως ὁ Πρωθυπουργὸς κ. Κ. Μητσοτάκης ἀπέστειλε πρὸς τὸν τότε Τοποτηρητὴν τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου Μητροπολίτην Γέροντα Χαλκηδόνο τὸ ἑξῆς τηλεγράφημα:

«Παρακαλῶ διαβιβάσατε σὴν Ἱερά Σύνοδον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, σὲς Ἱεράρχες, σὲν Κλήρον καὶ σὲν Ποίμνιον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸν θαυμάσιον πόνον τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ, τῆς κωβερνήσεως καὶ ἐμοῦ προσωπικῶς γιὰ τὸν ἀπροσδόκητον θάνατον τοῦ Προκαθημένου τῆς Ὁρθοδοξίας Πατριάρχου Δημητρίου τοῦ Α΄.

Ἐπῆρξε γιὰ ὄλους τοὺς ὁρθοδόξους, ὄλους τοὺς χριστιανούς, ὑπόδειγμα ἡγέτου μετὰ σπάνιες ἀρετὲς. Προήγαγε τὸν διάλογο μετὰ τῶν πιστῶν καὶ ἔθεσε τὰ θεμέλια μιᾶς νέας πορείας τῆς Ἐκκλησίας μας σὴν ἐποχὴ μας μετὰ τὴν προετοιμασίαν τῆς Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἡ πορεία του σὲ Ἀνατολὴν καὶ Δύση, Βορρᾶ καὶ Νότον, ἀπετέλεσε τὴν ἐπιβεβαίωση τῆς ἐπιτυχίας τοῦ συναινετικοῦ ἔργου του, ἡ δὲ ἀναγνώριση τῆς μεγάλης ἡγετικῆς φυσιογνωμίας του ὑπῆρξε παγκόσμιον.

Προσευχόμεθα μαζί σας γιὰ τὴν αἰωνίαν του ἀνάπαυση. Ὁ Θεὸς θὰ φωτίσει ἐσᾶς, τὰ πνευματικὰ παιδιὰ του, γιὰ ὅτι εἶναι καλύτερον πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ τοῦ Γένους».

★

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Ἄντ. Σ α μ α ρ ᾶ ς ἐδήλωσε τὰ ἑξῆς:

«Ἄν καὶ τὸ πένθος δὲν ταιριάζει σὴν ἀνάμνησιν Ὁρθοδοξία, ἡ ξαφνικὴ ἀπώλεια τοῦ παγκόσμιου πνευματικοῦ ἡγέτη τῆς, ραγίζει τὴν καρδίαν κάθε χριστιανοῦ. Γιὰτὶ ὁ Δημήτριος ἀκτινοβόλησε τὲς μεγάλες ἀρετὲς τοῦ Γένους καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἐπῆρξε ὁ Πατριάρχης τῆς καλοσύνης καὶ τῆς σεμνότητος, ὁ ἐκφραστὴς τοῦ μέτρου καὶ ὁ ἀνυποχώρητος σηματο-

φόρος τοῦ διαλόγου, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς συνεννόη-
σης τῶν Ἐκκλησιῶν».

★

Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας τῆς Τουρκίας κ.
Ὁ ζ α λ ἀπέστειλεν εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρ-
χεῖον τὸ ἐξῆς τηλεγράφημα:

«Ρωμαιορθόδοξον Πατριαρχεῖον
Φανάριον - Σταμπούλ

Μετὰ λύπης ἐπληροφόρηθην τὴν ἐκδημίαν τοῦ ἐν
Φαναρίῳ Ρωμαιορθόδοξου Πατριάρχου Δημητρίου.
Ἡ ἐξαιρετικὴ ἐκκλησιαστικὴ προσφορὰ τοῦ σεπιτοῦ
Πατριάρχου πρὸς τὴν Ρωμαιορθόδοξον ἐν τῇ Χώρα
ἡμῶν Κοινότητα θὰ μνημονεύεται εὐφρόμως.

Τονίζων ἐπὶ τῇ ἐνκαιρίᾳ δι' ἅπαντες οἱ συμπα-
τριῶται ἡμῶν εἰς τὸ ἀνεξίτητον κοινωνικὸν πολί-
τευμα ἡμῶν ἀπολαύουν ἐλευθερίας θρησκείας καὶ συν-
ειδήσεως ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν
νόμων ἡμῶν, ἐκφράζω τὰ συλλυπητήριά μου πρὸς
τοὺς ἐν τῷ Πατριαρχείῳ καὶ πρὸς τὴν Ρωμαιορθό-
δοξον Κοινότητα.

Τουρκοῦνι Ὁζάλ
Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας».

★

Τὸ συλλυπητήριον τηλεγράφημα τοῦ Πρωθυπουρ-
γοῦ τῆς Τουρκίας κ. Μεσοῦτ Γ ι λ μ α ζ ἔχει ὡς
ἐξῆς:

«Σεβασμιώτατον
Μητροπολίτην Χαλκηδόνας
Βαρθολομαῖον Ἀρχιεπίσκοπον
Σταμπούλ.

Ἐλυπήθην βαθύτατα διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἐν Φα-
ναρίῳ Πατριάρχου Σταμπούλ Δημητρίου Παπαδοπού-
λου. Συλλυποῦμαι ἐν τῷ προσώπῳ σας τοὺς συμπα-
τριώτας ἡμῶν, οἱ ὅποιοι θιοῦν τὴν θλίψιν τῆς ἀπω-
λείας τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου.

Μεσοῦτ Γιλμάζ
Πρωθυπουργός».

Παρόμοια συλλυπητήρια μηνύματα ἀπεστάλησαν
καὶ ὑπὸ τῶν Ἐξοχωτάτων κ. κ. Erdal Inonu, Ἀρχη-
γοῦ τῆς Ἀξιωματικῆς Ἀντιπολιτεύσεως, Suleyman
Demirel, Ἀρχηγοῦ τοῦ Κόμματος «Dogru Yol»,
Hayri Kozakcioglu, Νομάρχου τῆς πόλεως ἡμῶν, καὶ
Δρος Nurettin Sozen, Δημάρχου Μεγαλοπόλεως Σταμ-
πούλ.

★

Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰορδανίας Χουσεῖν ὁ Α' ἀπέ-
στειλε τὸ ἐξῆς συλλυπητήριον μήνυμα:

«Βασιλικὰ Ἀνάκτορα Ἀμμάν
Πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον
Εἰς Φανάριον
Ἰσταμπούλ - Τουρκίαν

Ἐλυπήθην βαθύτατα ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τῆς ἐκ-
δημίας τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου τοῦ Α', Οἰ-
κουμενικοῦ Πατριάρχου, Ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἰσταμ-
πούλ.

Τὰ λαμπρὰ ἐπιτεύγματά του, ἡ θαθεῖα πίστις καὶ
εὐλάβειά του ἐν τῇ διακονίᾳ τοῦ Θεοῦ τὸν ἀνέδει-
ξαν ὡς μίαν ἐμπνευσμένην φνσιογνωμίαν, τὴν ὁποίαν
θὰ πενθοῦν ὄχι μόνον οἱ πιστοὶ τῆς Ἐκκλησίας αὐ-
τοῦ, ἀλλὰ καὶ ὁ κόσμος εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς ὑφ' ἡλίου.

Ἐνδόξως ὡς ὁ Θεὸς σὰς παράσχη παραμυ-
θίαν, συμμεριζόμεθα τὴν λύπην σας κατὰ τὰς στιγμὰς
αὐτὰς καὶ σὰς ἀπεινθύνομεν τὰ ἐγκάρδια ἡμῶν συλ-
λυπητήρια.

Χουσεῖν ὁ Α'».

★

Ὁ Πρόεδρος τοῦ ΠΑΣΟΚ κ. Ἀνδρέας Π α
π α ν δ ρ έ ο υ ἔστειλεν εἰς τὴν Ἱ. Σύνοδον τοῦ
Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τὸ ἀκόλουθον τηλεγρά-
φημα:

«Μὲ βαθύτατη θλίψη πληροφορηθήκαμε τὴν ἀπο-
δημίαν εἰς Κύριον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δη-
μητρίου, προκαθήμενον τῆς Ὁρθοδοξίας γιὰ 19 συνα-
πτά ἔτη.

Ἡ σεμνότητις, ἡ ἱεροσπέφεια καὶ τὸ σθένος του,
εἶμαι βέβαιος δι' ἀποτελοῦν πολυτίμη παρακαταθήκη.

Ἡ ὀδύνη δόλοζληρον τοῦ Ἔθνους εἶναι ταιριό-
χρονα ἐπαγρύπνηση καὶ προσδοκία.

Ἔχομε ἀπόλυτη συνείδηση τοῦ θάρους πρὸς ἐπο-
μιζεται σὺς κρίσιμες αὐτὲς περιστάσεις ἡ Ἁγία Ἱε-
ρὰ Σύνοδος τοῦ Πατριαρχείου.

Παρακαλῶ νὰ δεχθεῖτε τὰ θεομότατα συλλυπητή-
ριά μου».

★

Ἐξ ἄλλου ἡ Πρόεδρος τοῦ Συνασπισμοῦ κ. Μα-
ρία Δ α μ α ν ά κ η ἐδήλωσεν:

«Ἐκφράζω τὴ βαθύτατη θλίψη μου γιὰ τὸ θάνα-
το τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως
κ. Δημητρίου.

Ἡ συμβολὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πα-
τριάρχου Δημητρίου γιὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ τὸν Ἑλ-
ληνισμόν εἶναι γνωστὴ καὶ ὑπῆρξε ιδιαίτερα σημαν-

τική. Ὁφείλω, ἐπίσης, νὰ υπογραμμίσω τὶς ἐπίμονες προσπάθειές του, γιὰ τὴν ἐδραίωση τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀσφάλειας στὸν κόσμο, καθὼς καὶ γιὰ τὸ σεβασμὸ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ἡ ἀπώλεια τοῦ Παναγιώτατου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Δημητρίου δημιουργεῖ σοβαρὸ καὶ δυσαναπλήρωτο κενό.

★

Ἡ Πρόεδρος τοῦ «Συνασπισμοῦ» κ. Μαρία Δαμάκη, συγκεκινημένη ἐκ τοῦ ὅτι μόλις πρὸ ὀλίγων ὥρῶν εἶχε λάβει ἐπιστολὴν ἐκ τοῦ μακαριστοῦ Πατριάρχου Δημητρίου, διὰ δηλώσεως καὶ διὰ σχετικοῦ τηλεγραφήματος πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἐξήρε τὰς ὑπὸ τοῦ ἐκλιπόντος Πατριάρχου προσφερθείσας μεγάλας ὑπηρεσίας πρὸς τὴν Ὁρθοδοξίαν.

★

Ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Ἀθ. Τσαλδάρης, κατόπιν ἐξουσιοδοτήσεως πασῶν τῶν περὺ αὐτῆς, αἵτινες ἐτήρησαν ἐνὸς λεπτοῦ σιγῆν εἰς μνήμην τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου— ἔστειλεν εἰς τὸ Φανάριον συλλυπητήριον τηλεγράφημα, ἐπισημαῖνον τὴν θλίψιν τῶν μελῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κοινοβουλίου καὶ προσωπικότητα τοῦ ἐκλιπόντος Πατριάρχου.

★

Ὁ τέως Πρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Γ. Ἀλεξίου ἐν συλλυπητηρίῳ τηλεγραφήματι ἀναφέρει:

«Θρηνεῖ ἡ Ὁρθοδοξία ἀλλὰ καὶ ὁ Χριστιανισμὸς τὸ θάνατο τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου. Σκόβω ἐυλαθικὰ σὺν σεπιὸ σήρωμά του μαζί με τὰ ἀναρίθμητα πλήθη τῆς Χριστιανοσύνης ποὺ ὑποκλίνονται σὴ μνήμη τοῦ ἡγέτη τῆς Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας».

★

Ἡ ΔΗΑΝΑ ἐν ἀνακοινώσει τῆς τονίζει:

«Ἡ Ὁρθοδοξία εἶχε βρεῖ σὺν πρόσωπο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου τὸν γνήσιο ἐκφραστή τῆς πνευματικότητάς της καὶ τὸ δίκαιο, λόγῳ τῶν ἀρετῶν του, καύχημά της».

Ἡ Ἀνακοίνωσις αὕτη καταλήγει εἰς τὴν εὐχὴν:

«Ἡ θλίψη γιὰ τὸν θάνατό του νὰ ἀντισταθμισθῇ ἀπὸ τὴν ἰκανοποίηση καὶ τὶς ἐλπίδες, ποὺ θὰ προκαλέσει ἡ ἐκλογή ἀξίου διαδόχου του».

★

Ὁ Πρόεδρος τῆς ΕΔΗΚ κ. Ἰ. Ζίγδης ἐν συλλυπητηρίῳ τηλεγραφήματι τονίζει:

«Ὅλοι οἱ Ὁρθόδοξοι καὶ ἰδιαίτερα οἱ Ἕλληνες θὰ διατηρήσουν ἱερὰ τὴ μνήμη τοῦ ἐκλιπόντος μεγάλου ἡγέτη τῆς Ὁρθοδοξίας... Προφανῶς οἱ πρόσφατες ἀσεβεῖς ἐκδηλώσεις κατὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, τὶς ὁποῖες ἀντιμετώπισε μὲ τὴν γνωστὴ σεμνότητα, ἀλλὰ καὶ ἀνυποχώρητη καρτερία, ὑπῆρξαν βασικὴ αἰτία ὑπονόμευσης τῆς ὑγείας του».

★

Τὸ Κόμμα τῆς «Χριστιανικῆς Δημοκρατίας» ἐξέδωκε τὴν ἐξῆς ἀνακοίνωσιν:

«Ἡ ἐκδημία τοῦ Παναγιώτατου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου εἶναι ὀδυνηρὴ ἀπώλεια σὲ καιροὺς χαλεποὺς ὅπου ἡ Ὁρθοδοξία βάλλεται ἀπὸ παντοῦ. Ἡ Χριστιανικὴ Δημοκρατία ἐκφράζει τὴν ὀδύνη της καὶ ἀπενθώνει ἐκκλήση σὲ ὅλους τοὺς Ὁρθόδοξους νὰ συμπαρασταθοῦν ἔμπροσθα σὴ χειμαζόμενη ἑλληνορθόδοξη κοινότητα τῆς Πόλης, ποὺ θὰ κληθεῖ καὶ πάλι μὲ τὶς λιγοστὲς δυνάμεις της νὰ διατηρήσει ἀσβεστὴ τὴ λαμπάδα τῆς Ὁρθόδοξης Χριστιανοσύνης».

★

Ἡ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Πατριάρχου δήλωσις τοῦ Προέδρου τῆς ΕΔΑ κ. Ἀ. Λεντάκης ἔχει ὡς ἐξῆς:

«Σὲ μιὰ δύσκολη περίοδο γιὰ τὸν ἑλληνισμὸ καὶ σὲ μιὰ στιγμή ποὺ ἡ τουρκικὴ ἐπιθετικότητα αὐξάνει ἀπειλώντας εὐθέως τὸν ἑλληνισμὸ καὶ τὸν ἑλλαδικὸ χῶρο, ὅπως ἐκφράστηκε ὄχι μόνο μὲ τὶς παραβιάσεις τοῦ χώρου μας ἀλλὰ καὶ μὲ τὸν ἀποκλεισμὸ τοῦ ἐκλιπόντος Πατριάρχου καὶ τὴν ἀπαράδεκτη πολιτογραφία τοῦ Πατριαρχείου, ὁ θάνατος τοῦ πρώτου τῆ τάξεως Πατριάρχου τῆς Ὁρθοδοξίας προκαλεῖ βαθιὰ συγκίνηση σὺν ἀπανταχοῦ Ἑλληνισμῶ. Ἡ ΕΔΑ συμμετέχει σὺν πένθος τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἐκφράζει τὶς ἀνησυχίες της γιὰ τὴν ἐντεινόμενη ἐπιθετικότητα τοῦ μουσουλμανισμοῦ σὴν περιοχὴ μας, ποὺ συνιστᾷ γενικότερη ἀπειλὴ γιὰ τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα καὶ τὴν εἰρήνη. Τὸ ἔργο τοῦ Πατριάρχου γιὰ τὸν διάλογο μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ κυρίως οἱ προσπάθειές του γιὰ τὴ σύμφιξη τῶν δεσμῶν ὄλων τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν ἦταν πολὺτιμες καὶ ἀναμέρον συνείθεια καὶ εὐδόωση».

★

Τὸ Ἐκτελεστικὸ Γραφεῖο τῆς «Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας» ἐπεσήμανεν:

Ὁ Πατριάρχης Δημήτριος «ἐπετέλεσε μεγάλο ἔρ-

γο με θάρρος και σύνεση ὑπὲρ τῆς εἰρήνης και τῆς συνεργασίας τῶν λαῶν».

★

Ἡ Γενική Γραμματεὺς τοῦ ΚΚΕ κ. Ἄλ. Παπαρηγήγα ἐξέφρασεν ἐπίσης τὰ θερμὰ συλλυπητήριά της διὰ τὸν θάνατον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου.

★

Ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων κ. Ἀ. Τρόισης προέβη εἰς τὴν ἐξῆς δήλωσιν:

«Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν συμμετέχει σὴν παγκόσμια συγκίνηση και τὸ βαθὺ πένθος τοῦ Ἑλληνισμοῦ γιὰ τὸ θάνατον τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, πνευματικοῦ ἡγέτη τῆς Ὁρθοδοξίας και συμβόλου τῆς αἰώνιας ἱστορικῆς ἀντίστασης τοῦ ἔθνους. Καλοῦμε τοὺς δημότιες νὰ ἐκδηλώσουν τὴ συμμετογὴ τους σὲ αὐτὴν τὴν ὑψηλὴ πνευματικὴ και ἠθικὴ δοκιμασία με μεσίσιον σηματοστολισμὸ δλων τῶν κατοικιῶν και καταστημάτων τῆς πόλεως ἀπὸ σήμερον μέχρι τὴν ἡμέρα τῆς κηδείας. Με τὰ μάτια στραμμένα σὴν βασιλεύουσα τῆς Ὁρθοδοξίας, ἡ ἀνάριση μεσίσιος τῆς ἑλληνικῆς σημαίας ἀποτελεῖ γιὰ τὴν καθεμιά και τὸν καθένα μας πράξη καθήκοντος, πράξη ἀνάγκης και ἔκφραση ὁμοφυχίας ἰδιαίτερα σὲς σημερινὲς δύσκολες σιυγμές».

★

Ὁσαύτως ὁ κ. Τρόισης ἔστειλε συλλυπητήριον τηλεγράφημα εἰς τὸ Πατριαρχεῖον. Παρομοίως ἐνήρηγαν και πολλοὶ ἄλλοι Δήμαρχοι, ἐν οἷς και ὁ Δήμαρχος Θεσσαλονίκης κ. Κ. Κοσμοπόυλος, ὅστις ἀ-

πέστειλε πρὸς τὴν Ἱ. Σύνοδον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τὸ ἐξῆς τηλεγράφημα:

«Μὲ βαθύτατη δδὸνη πληροφροσηθήκαμε τὸν θάνατον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου Α'. Ὁλος ὁ Ἑλληνισμὸς και ἡ Ὁρθοδοξία θρηνοῦν τὴν ἀπώλεια τοῦ σεπιτοῦ θρησκευτικοῦ τους ἀρχηγοῦ, που με τὴ σίαση του ἀπειτέλεσε ὑψηλὸ παράδειγμα ἀρετῆς και σύμβολο ἐνότητις τῆς χριστιανοσύνης. Ἐκφράζουμε και πάλι τὴ βαθιά μας θλίψη».

★

Πρὸς τὸν Διευθυντὴν τοῦ περ. «Ἐκκλησία» Εὐάγγ. Θεοδώρου, ὅστις ἀπέστειλε συλλυπητήρια εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἐστάλη ἡ ἐξῆς εὐχαριστήριος ἐπιστολή:

Τῷ Ἐντιμολογιωτάτῳ
κυρία Εὐαγγέλω Θεοδώρου
Ἰωάννου Γενναδίου 14 - Ἀθήνας

Ἐν τῇ πίστει και τῇ προσδοκίᾳ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν και τῆς ζωῆς τοῦ μέλλοντος αἰῶνος προπέμφαντες εἰς τὴν αἰωνιότητα τὸν αἰδιδιμον και πολυσεβάσιον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἡμῶν

ΔΗΜΗΤΡΙΟΝ

ἐκφράζουμεν ὑμῖν θερμὰς εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ πρόφρονι συμμετοχῇ ὑμῶν εἰς τὸ πένθος τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ σιερήσει τοῦ σεπιτοῦ Προκαθημένου αὐτῆς.

† Ὁ Χαλκηδόνος ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

Προεδρεῶν τῆς Ἀγίας και Ἱερῆς Ἐνδημοσύνης
Συνόδου.

Ο ΤΥΠΟΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΕΤΑΣΤΑΝΤΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

Κατωτέρω σταχυολογοῦμεν χαρακτηριστικὰ ἀποσπάσματα ἐκ τῶν ἀναριθμῆτων δημοσιευμάτων, ἅτινα ὁ ἑλληνικὸς και ξένος Τύπος κατεχώρισαν ἐπὶ τῇ πρὸς Κύριον ἐκδημιά τοῦ Οἰκ. Πατριάρχου κυροῦ Δημητρίου:

Α' Ἑλληνικὸς Τύπος.

«Ὁ Πατριάρχης Δημήτριος θὰ μείνει ἀσφαλῶς σὴν ἱστορία ὡς ὁ Πατριάρχης τῆς ἀγάπης, τῆς ἐνότητις, τῆς καταλλαγῆς. Στὶς μέρες τῆς μακροῦς πατριαρχίας του (1972-1991) προχώρησε ὁ θεολογικὸς διάλογος με τοὺς Ρωμαιοκαθολικοὺς, που τώρα τελευταῖα σκοντάφτει σὲ πρόβλημα τῆς οὐνίας, που ἀναζωπυρώθηκε με τὶς ἀλλαγῆς σὴν Ἀνατολικὴ Εὐ-

ρώπη, ἀλλὰ και με τὶς Ἐκκλησίες ἄλλων δογματῶν, ὅπως με τοὺς Παλαιοκαθολικοὺς ἢ τοὺς Ἀντιχαικηδονίους, που ὀλοκληρώθηκαν μάλιστα με ἐπιτυχία.

Προωθήθηκε με πανορθόδοξες προσυνοδικῆς Διασκέψεις ἢ προετομασία γιὰ τὴ Μεγάλῃ Οἰκουμενικῇ Σύννοδο τῆς Ὁρθοδοξίας που θὰ καταπιαστεῖ με κεφαλαιώδη ζητήματα που ἀπασχολοῦν τὴν Ἐκκλησία. Με τὴν Ἱερὰ Πορεία σὲς Ὁρθόδοξες και τὶς ἄλλες Χριστιανικῆς Ἐκκλησίες (1987 κ.ἐξ.) ἔφερε τὸ μῆνυμα τῆς Ὁρθοδοξίας και ἔδωσε τὴ μαρτυρία της σὴν Εὐρώπη, τὴν Ἀφρική, τὴν Ἀμερική. Με τὶς ἐπισκέψεις του στὰ μεγάλα μοναστικὰ κέντρα τοῦ ὀρθοδόξου κόσμου (Σινᾶ 1987, Πάτιμος 1988, Ἀγιον Ὄρος και Μετέωρα 1990) ἔδωσε τὸ μέτρο τῆς

πνευματικότητας καὶ τοῦ ἤθους του. Τῆς ταπεινοφροσύνης, τῆς πραότητας, τῆς προσήλωσής του στὶς ἀξίες καὶ τὴ δυναμικὴ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἀπὸ αὐτές, ἄλλωστε, ἐκπορευόταν καὶ ἐμπνεόταν τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἡ συνεχῆς μέριμνα, ποὺ ὁ Πατριάρχης τοῦ Γένους ἔδειξε γιὰ τὰ φλέγοντα κοινωνικά προβλήματα τοῦ παρόντος.

Καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν τομέα ἔχει σκοπὸ νὰ στραφῆ τοῦτο τὸ ἄρθρο, γιατί ἡ ὅλη στάση, τοποθέτηση καὶ δράση του ὄχι μόνο δείχνει τὸ βάθος τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀλλὰ καὶ τὴν Ὁρθοδοξία, ποὺ ἐξεδήλωσε.

(Ἰ. Μ. Χατζηφώτης - «Ἐκκλησ. Ἀλήθεια»).

★

«Πρὶν ἑπτὰ χρόνια ἔγραφα γιὰ τὸν Πατριάρχη Δημήτριο:

“... Πέρα ἀπὸ τὸ μαρτύριο καὶ τὴν μαρτυρία τοῦ Γένους καὶ τῆς Παραδόσεως, ὁ Πατριάρχης Δημήτριος ἔχει καὶ δικό του μαρτύριο καὶ μαρτυρία. Ἀσκεῖ μιὰ δική του ἐπιρροή καὶ ἐπίδραση. Ἀπλός, ταπεινός, ἀταδεκτικός, εὐαίσθητος κυριαρχεῖ καὶ καταπλήσσει. Δὲν ἐπιδιώκει νὰ κἀνη ρητορεία καὶ νὰ δημιουργήσῃ κατάπληξη. Ὅμως αὐτὸ γίνεται χωρὶς νὰ τὸ ἀντιλαμβάνεται. Καὶ ἐκεῖ φαίνεται τὸ μεγαλεῖο αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Νὰ μεταδίδῃ μηνύματα χωρὶς νὰ κἀνη καμμιά προσπάθεια νὰ μεταδώσῃ!! Ἦταν κοινὴ διαπίστωση τῶν ἐκδρομέων ὅτι ὁ Πατριάρχης Δημήτριος εἶναι τρομερὰ εὐαίσθητος. Τὸν διακρίνει αὐτὴ ἡ εὐαισθησία ποὺ εἶναι στοιχεῖο ἀληθινότητος καὶ γενικὰ στοιχεῖο ζωῆς. Αὐτὴν τὴν εὐαισθησία τὴν ἔπιασαν ὅλοι, μικρὰ παιδιὰ καὶ μεγάλοι στὴν ἡλικία, ἀνάλογα μὲ τὸ δικό τους τρόπο. Μεγάλῃ εὐνοια τοῦ Θεοῦ ποὺ ἔχουμε τέτοιο ταπεινό, ἀπλό καὶ εὐαίσθητο Πατριάρχη. Εἶναι αὐτὸ ποὺ χρειαζόμαστε καὶ ἐμεῖς. Ὁ Πατριάρχης Δημήτριος εἶναι τιμὴ καὶ καύχημα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας”.

Σήμερα μετὰ ἀπὸ ἑπτὰ χρόνια προσυπογράφω μὲ ὑπευθυνότητα τὰ ὅσα ἔγραφα τότε.

(Ἀρχιμ. Ἱερόθεος Βλάχος - «Ἐκκλησ. Ἀλήθεια»).

★

«Ὁ Πατριάρχης Δημήτριος διέθετε ἕνα ἀκαταμάχητο κλειδί γιὰ νὰ ξεκλειδώνει τίς καρδιές ὄλων. Τὸ κλειδί αὐτὸ ἦταν ἡ βαθειὰ ταπεινώσή του, ἡ ἔμφυτη εὐγένεια καὶ καλὴ ἀνατροφή του, ἡ διακριτικὴ λεπτότητα καὶ βαθυστόχαστη σιωπὴ του, μὲ δυὸ λόγια ἡ πνευματικότητά καὶ ἡ ἀνθρωπιά του. Δὲν διέθετε μεγάλη κατὰ κόσμον σοφία, εὐρύτερες σπουδές, ἰκανὴ γλωσσομάθεια, κοινωνικὲς διασυνδέσεις. Ἦταν ἀδιάφθορος καὶ ἄτρωτος ἀπὸ τίς συνήθειες μηχανορραφί-

τοῦ «ιεροῦ» περιβόλου, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τίς ὀκληρὲς δεσμεύσεις τῶν ἐγκοσμίων σχέσεων... Ἡ πατριαρχία αὐτὴ, μὲ σύνεση καὶ διορατικότητα, θὰ ἐπανέφερε τὸ πατροπαράδοτο ὕψος τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, τὸ ὕψος τῆς «πεφωτισμένης συντηρητικότητος», ποὺ μὲ ἀνοικτὸ πνεῦμα ἀτενίζει τὰ προβλήματα καὶ μὲ ἐντιμότητα χαράσσει τὴ «βασιλικὴ μέση ὁδὸ», ὥστε ἡ διακονία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου νὰ εἶναι εὐεργετικὴ πρὸς τοὺς ἐγγύς καὶ τοὺς μακρὰν, νὰ μὴν προκαλεῖ ἐσωτερικὲς κρίσεις στὸ Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, οὔτε ψευδαισθήσεις στοὺς εὐρισκομένους ἐκτὸς τῆς Ὁρθοδόξου παρεμβολῆς. Ἐπρεπε τὰ «ἀνοίγματα» τῆς προηγουμένης πατριαρχίας νὰ ξεκαθαρίσουν, νὰ ἀποσαφηνισθοῦν, νὰ συστηματοποιηθοῦν, νὰ βαθύνουν, νὰ ἀποδείξουν στὴν Οἰκουμένη, πὼς ὁ θεσμὸς τῆς Πρωτοθρόνου Ἐκκλησίας λειτουργεῖ σὲ ἀπόλυτῃ ἐπαφῇ, τόσο μὲ τίς ἐπιταγές τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ὅσο καὶ μὲ τὰ πραγματικὰ προβλήματα, ποιμαντικά καὶ θύραθεν, τῶν καιρῶν μας. Ἐπρεπε νὰ ἀποδείξει τὸ Φανάρι πὼς δὲν τρεμοσβῆνει, οὔτε πὼς τρομάζει ἀπὸ τὴν ὁμαδικὴ ἔξοδο τοῦ ποιμνίου του ἀπὸ τὰ προγονικά χῶματα, οὔτε καὶ τὰ τεῖχη τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἢ τὰ παραπετάσματα ποὺ σήκωσαν ἄφρονες πειραματιστὲς μποροῦσαν νὰ τὸ ἀπομονώσουν ἀπὸ τὸν ἀπανταχοῦ ὀρθόδοξο κόσμον. Τὴν πνευματικὴ ἀκτινοβολία του δὲν μποροῦσαν νὰ τὴ μειώσουν οἱ δαιμονικὲς δυνάμεις τοῦ κόσμου τούτου, οὔτε οἱ διπλωματικὲς ἐμπλοκὲς, οὔτε οἱ ἐνέργειες τῶν «ἀσπόνδων φίλων» του, ἀλλὰ καὶ οὔτε τὰ ζηλωτικὰ παραληρήματα τῶν ἐπαγγελματιῶν τῆς «οἰκουμενιστικῆς» κινδυνολογίας. Τὸ Φανάρι ἔπρεπε νὰ φωταγωγῆσει καὶ πάλι τὴν συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας, γιὰ τὴν «ἀνακαίνιση καὶ τὴν ἐνότητα» τοῦ Ὁρθοδόξου κόσμου καὶ τὴν κατάλλαγή τῆς Χριστιανοσύνης καὶ νὰ συμβάλει στὴν εἰρήνη καὶ τὴν καλὴ συντήρηση τῆς θείας δημιουργίας, ἀπὸ τίς ἀλόγιστες ἀνθρώπινες ἐπεμβάσεις. Ἐπρεπε νὰ φέρει πλησιέστερα τὸν μοναστικὸν κόσμον τῆς προσευχῆς καὶ τῆς νήψεως. Ἐπρεπε τὸ Φανάρι, ὁ τόπος τοῦ μαρτυρίου καὶ τοῦ ἐξαγιασμοῦ, νὰ ἀποκτήσει νέον «οἶκον τῶν τοῦ Χριστοῦ πενήτων», κατάλληλο γιὰ τὴν σημερινὴ διακονία τοῦ Ἱεροῦ Κέντρου πρὸς ὅλη τὴν Οἰκουμένην.

(Ἀριστείδης Πανώτης - «Ἐκκλησ. Ἀλήθεια»).

★

«Ὁ Πατριάρχης Δημήτριος ἦταν κραταῖος στὴν Ὁρθοδοξία καὶ πιστὸς φύλακας τῆς, γνήσιος στὶς διορθόδοξές του σχέσεις, ἀκέραιος καὶ ἀπονήρευτος στὶς διεκκλησιαστικὲς του ἀναστροφές μὲ τὸν Πάπα

και τὸ Παγκόσμιο Συμβούλιο τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὁμολογιῶν. Δὲν ἐθυσίαζε παρὰ μόνον τὸν ἑαυτό του. Δὲν μερμνοῦσε γιὰ τὴ δόξα τῆ δικῆ του, ἀλλὰ γιὰ τὴ δόξα τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τῆς ἱστορικῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ και τῆς καθόλου Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας.

Δὲν ἔμεινε στὸ παρελθόν. Κρατώντας τὶς παραδόσεις ὁροματιζόταν τὸ μέλλον. Συνθήματά του ἦταν ἡ εἰρήνη, ἡ φιλία, ἡ ἀγάπη, ἡ συνδιαλλαγή και ὁ σεβασμὸς στὸ Περιβάλλον, στὴν κτίση ὡς φύση.

Στήριξε τὶς ἐλπίδες του σὲ ἓνα καλύτερο μέλλον γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία και τὸν κόσμον. Ἔτσι ἄρχισε τὴ νέα αὐτὴ εὐδιώωνη προοπτική με τὴν ἀνακαίνιση τοῦ Πατριαρχείου. Προώθησε τὴν Πανορθόδοξη Σύνοδο γιὰ ἓνα νέο ξεκίνημα τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ὁ Δημήτριος ὁ Α', Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως και Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ γένους τῶν Ὁρθόδοξων, ἦταν ἓνας μεγάλος Πατριάρχης' ἡ μνήμη του θὰ εἶναι αἰώνια. Ὁ Δημήτριος ὁ Α' ἦταν πραγματικὰ μιὰ Πατερική μορφή.

(Κίμων Παπαχριστόπουλος - «Ἐκκλησ. Ἀλήθεια»).

★

«Ἡ ἐκδημία τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου προκαλεῖ αἰσθήματα πόνου σὲ ὀλόκληρο τὸ χριστεπώνυμο πλήρωμα. Ἀκριβῶς γιὰ τὴν ἀρετὴ του, με τὴ βαθιὰ του ταπεινώση, με τὸ μελίχιον τοῦ χαρακτήρος του εἶχε ἐπιβληθῆ στὶς καρδιές ὄλων τῶν πιστῶν. Αὐτὸ φάνηκε καθαρὰ στὴν αὐθόρμητη και παλλαϊκή ὑποδοχή που τοῦ ἐπεφυλάσσετο κατὰ τὶς περιοδεῖες του. Ἡ πνευματικὴ ἀκτινοβολία του εἶχε ξεπεράσει τὰ ὅρια τῆς Ὁρθοδοξίας και εἶχε ἐπεκαθῆ και πρὸς τοὺς ἑτεροδόξους τῆς Δύσεως. Λιτός, ἀπέριττος και ταπεινόφρων ἐκινεῖτο πάντοτε ὄχι ἀπὸ διάθεση ἐπιδείξεως και προβολῆς, ἀλλὰ ἀπὸ εἰλικρινῆ αἰσθήματα και θεοφιλή ἐλατήρια. Συγχρόνως ἦταν εὐγενής, μεγαλόκαρδος και μακρόθυμος ἀπέναντι ὄλων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ποικιλοτρόπως τὸν ἐπὶκραιναν.

Ἡ ζωὴ τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου, ὅπως και τοῦ προκατόχου του, ὑπῆρξε γεμάτη ἀπὸ θλίψεις. Οἱ πιέσεις, οἱ δεσμεύσεις, οἱ περιορισμοί, οἱ συγκεκαλυμμένοι διωγμοί, οἱ ταπεινώσεις, τὶς ὁποῖες ὑφίστατο, χωρὶς νὰ γογγύζη, ἔκαναν μαρτυρικὴ τὴ ζωὴ του...

Μολονότι ὁ πρῶος και καρτερικὸς Πατριάρχης Δημήτριος ἀντιμετώπιζε ὄλες τὶς δοκιμασίες με ὑποδειγματικὴ ὑπομονή, στὸ τέλος ἡ εὐθραυστη ὑγεία του, δὲν ἄντεξε. Ὁ Δομήτωρ τῆς Ἐκκλησίας τὸν ἐκάλεσε κοντὰ Του, «ἵνα ἀναπαυθῆ ἐκ τῶν κόπων αὐτοῦ». Ἄς

εὐχρηθοῦμε νὰ ἀναδειχθῆ νέος ἀντάξιος διάδοχός του στὸν ἱστορικὸ Οἰκουμενικὸ Θρόνον, ἱκανὸς νὰ ἀνταποκριθῆ στὶς αὐξημένες ἀνάγκες τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας στοὺς ἀπαιτητικὸς καιροὺς μας».

(Περ. «Ζωή»).

★

«Σειμὸς, πρῶος, προσηγής, γεμάτος καλωσύνην και ἀγάπην, ἀκούρατος ὁδοιπόρος τῆς ἀγάπης, προστάτης τῶν πτωχῶν και τῶν ἀδικουμένων, ἐκράτησε τὸ τιμὸν τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας ἐπὶ 19 ἔτη με θάρρος, ὑπομονὴν και αἴσθημα εὐθύνης. Πολιορκούμενος ἀπὸ τὸν φανερόν ἢ ἀφανῆ τουρκικὸν σαβιτισμὸν και φορτωμένος καθημερινῶς τὸ σχοινὶ τῆς ἀγχόνης, ἐστάθη ἀμετακίνητος και στοργικὸς πατέρας τοῦ ποιμνίου του, τὸ ὁποῖον και ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας του ἐδοκιμάσθη ὄχι ὀλίγον ἀπὸ τοὺς φανατισμένους τῆς Ἀνατολίας.

Τὸ 1987 ὁ πρῶος, εὐγενής και μελίχιος Πατριάρχης, που ἐγνώριζε νὰ ἀνοίγη τὶς καρδιές και νὰ ἐπιβάλλεται με τὴν βροντώδη σιωπὴν του, κρατῶν τὸν σταυρὸν ἠλόγησε τὰ πλήθη εἰς τὴν πλατ. Συντάγματος, καθὼς ἐβάδιζε μεταξὺ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ λαοῦ, ὁ ὁποῖος ἔτρεχε νὰ τοῦ ἀσπασθῆ τὴν δεξιὰν και νὰ δεχθῆ τὴν εὐλογίαν του. Πέρσει με σαγηνευτικὴν ἀπλότητα και γοητευτικὸν μεγαλεῖον ἠλόγησε και τὸν λαὸν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαρχίας κατὰ τὸ ἱερὸν προσκύνημά του εἰς Μετέωρα και Ἁγιον Ὄρος. Ἐνωρίτερα, ἀφοῦ ἐπέρασεν εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην τοῦ Ἀτλαντικοῦ με τὰ πτερὰ τῆς «Ὀλυμπιακῆς και τὴν σημαίαν τοῦ Δικεφάλου Ἄετοῦ, ἔφερε τὴν εὐλογίαν και τὸ μήνυμα τῆς Ὁρθοδοξίας και εἰς τὴν ὑπερατλαντικὴν ἥπειρον. Τὴν ἀγάπην και τὴν εὐλογίαν του ἐδέχθη και ὄλη ἡ Εὐρώπη, ὅπως ἐπίσης και ἡ Ρωσία, ἡ Ρουμανία, ἡ Βουλγαρία, ἡ Τσεχοσλοβακία — δηλαδὴ ὄλος ὁ κόσμος, που μόλις εἶχεν ἀνακτήσει τὴν ἐλευθερίαν του.

Ἐφυγεν, ἀλλὰ συνεχίζει νὰ ἱκετεύη τώρα τὴν Ἱερωσύνην Τριάδα διὰ τὰ ἀπανταχοῦ τῆς γῆς τέκνα του και πρὸ παντὸς διὰ τὸν χεμαζόμενον Οἰκουμενικὸν Θρόνον».

(Περ. «Ὁ Σωτήρ»).

★

«Ὡς κηδεῖα ἀναστάσιμη μπορεῖ νὰ χαρακτηρισθῆ ἡ ἐξόδιος ἀκολουθία τοῦ ἀειμνήστου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου Α'. Εἶχε κάτι τὸ ξεχωριστό. Γιὰ πρώτη φορὰ τόσο ἐκπρόσωποι Ἐκκλησιῶν και λαῶν τῆς γῆς ἤρθαν νὰ τιμήσουν τὸν προκαθήμενον τῆς Ὁρθοδοξίας, ὁ ὁποῖος με τὴν σεμνὴ πολιτεία του και τὴν συνετὴ ἀρχιερατεία του ἐτίμησε τὸν παγκό-

σμιο χριστιανισμό. Για πρώτη φορά μεταδόθηκαν τηλεοπτικά σε όλόκληρο τόν κόσμο οι αμίμητοι βυζαντινοί ύμνοι και τó καταλυτικό θέαμα τού ναού τού Φαναρίου. Η τεχνολογική αυτή έπιτυχία συμβόλιζε κατά κάποιον τρόπο τήν πνευματική άκτινοβολία τής σημερινής Όρθοδοξίας και τó πνευματικό έργο πού έχει νά επιτελέσει στόν κόσμο. Η δύση τού «μεγάλου έν ταπεινότητι» Πατριάρχου συμπίπτει με τή νέα άνατολή τής Όρθοδοξίας στήν άνανεωμένη Εδρώπη. Τó πνεύμα τού μεταστάντος Δημητρίου Α΄, τó όποιο ώδήγησε τήν Όρθοδοξία στήν διεθνή προβολή και τήν καθωδήγησε στόν οικουμενικό θεολογικό διάλογο, πνεύμα πού έκτιμήθηκε και άγαπήθηκε από τήν παγκόσμια χριστιανοσύνη, «δέν άπέθανεν αλλά μεταβέηκεν εκ τού θανάτου εις τήν ζωήν»! Αυτό τó πνεύμα έδωσε στήν έξόδιο άκολουθία τόν ιδιαίτερα άναστάσιμο χαρακτήρα, γι' αυτό και δέν θεωρήθηκε παρατυπία ή μελωδία τού «Χριστός Άνέστη» πού άντήχησε τήν ώρα τής ταφής του».

(«Καθολική»).

★

«Ό Δημήτριος συνέχισε τó διάλογο πού είχε ξεκινήσει ό Άθηναγόρας με τή Ρωμαιοκαθολική Έκκλησία και άλλα χριστιανικά δόγματα και άπέκτησε παγκόσμιο κύρος.

Πρόσφατα άλλωστε είχε γίνει δεκτός από τόν Άμερικανό πρόεδρο Τζώρτζ Μπους, στό Λευκό Οίκο, με τιμές άρχηγού κράτους.

Άπέναντι στις τουρκικές Άρχές κράτησε πολιτική μετριοπάθειας προκειμένου νά διαφυλάξει τις λεπτές «ίσορροπίες».

Όσοόσο δέν δίστασε, πιστός θεματοφύλακας τών ιερών και όσίων τής Όρθοδοξίας, νά υπερασπισθεί, μόλις πρόσφατα, τó Οικουμενικό Πατριαρχείο από όμάδα φανατικών μουσουλμάνων».

(«Άπογευματινή»).

★

«Κηδεύτηκε και ένταφιάστηκε στήν Βασιλεύουσα ό Οικουμενικός Πατριάρχης. Τά δάκρυα τών τελευταίων Βυζαντινών, πού στέρεψαν από τις πολυαίωνες δοκιμασίες, ήλθε νά αντικαταστήσει ή ραγδαία βροχή πού έστειλαν οι ουρανοί πάνω στήν Έπιτάλοφη... Βουβός θρήνος άντήχησε στους θόλους και τά ήμιθόλια τής Άγίας Σοφίας και στά ρημαγμένα τείχη στοιχήθηκαν σε τάξη άποδόσεως τιμής οι σκιές τών τελευταίων υπερασπιστών. Άνέζησαν θρύλοι και ιστορίες...».

(«Έλληνικός Κόσμος»).

★

«Άιωνία του θα είναι ή μνήμη και τó Χριστιανικό Όρθόδοξο Πλήρωμα είναι στήν κυριολεξία συγκλονισμένο. Διότι ή Όρθοδοξία έχασε έναν από τούς σπουδαιότερους υπερασπιστές της, μία άθόρυνη, αλλά ισχυρή Παρουσία, ένα Ίεράρχη πού επί 19 χρόνια κράτησε με άπόλυτη έπιτυχία τó τιμόνι τής Άνατολικής Έκκλησίας.

Η θλίψις είναι μεγάλη, πλην όμως τούτο δέν πρέπει νά επιδράση άρνητικά ώστε νά καμφθί τó ήθος και ή έπιταγή τής Διάρκειας. Η Όρθοδοξία άντιμετωπίζει πλείστους όσους έχθρους...».

(«Έλευθερη Όρα»).

★

«Άνθρωπος με μεγάλη μόρφωση και με άπέραντη άγάπη, προικισμένος με τήν ένθεο πίστη τού σκοπού και τού ρόλου τής Όρθοδοξίας στή διατήρηση άκμαίου και άναλλοίωτου τού πνεύματος και τού γραμματος τής Χριστιανικής διδασκαλίας, εργάστηκε άκαταπόνητα όλα αυτά τά χρόνια για νά φέρει σε πέρας τήν ύψιστη άποστολή του. Και τó επέτυχε, μη ύποκίπτοντας στις άφόρητες πιέσεις εκείνων πού επιδιώκουν τήν έξόντωση και έξαφάνιση τού Πατριαρχείου, ό ρόλος τού όποιου και ή παγκοσμιότητα τής άποστολής του συχνά ένοχλοϋν.

Άναπτύσσοντας, σε παγκόσμια κλίμακα τις δραστηριότητές του, μπόρεσε νά προωθήσει τó έργο τής προετοιμασίας τής Άγίας και Μεγάλης Συνόδου τής Όρθοδόξου Έκκλησίας, όπως επίσης έδέχθη στό Φανάρι τήν έπίσκεψη άρχηγών πλείστων μη όρθοδόξων εκκλησιών, μεταξύ τών όποιων τού Πάπα Ιωάννη - Παύλου Β΄, με τόν όποιο και έξήγγειλε τή σύσταση μικτής θεολογικής έπιτροπής για τήν έναρξη τού έπισήμου διαλόγου μεταξύ Όρθοδόξου και Ρωμαιοκαθολικής Έκκλησίας.

Με δράση πολυπληθή και πολύμορφη, πού έφερε τήν Όρθοδοξία στήν πρώτη σειρά τής παγκοσμιοτητας, ό έκλιπών Πατριάρχης συνέχισε επί 19 χρόνια τήν παράδοση τής μεγάλης εκκλησίας, έπέτυχε τή σύμπνοια τής Όρθοδοξίας και διηκόνησεν αυτήν με ταπεινοφροσύνη, συνδυάζων τήν ευρύτητα τής αντίληψης, με τήν άσκητικότητα και τήν άπλότητα. Γι' αυτό και ό θάνατός του θλίβει ειλικρινά κάθε χριστιανική ψυχή. Είθε ό διάδοχός του στόν Οικουμενικό Θρόνο νά βαδίσει στήν όδό πού χάραξε εκείνος και νά συνεχίσει και ολοκληρώσει τó έργο του».

(«Έλεύθερος»).

★

«Τά άσκητικά χαρίσματα τού Πατριάρχη Δημη-

τρίου, ή καλοσύνη και ή ταπεινότητά του τόν έκαναν πολύ αγαπητό στον κόσμο.

Τόν θυμόμαστε και έμεις τόν Πατριάρχη Δημήτριο. Στη διάρκεια της παραμονής μας τό φετινό Πάσχα στην Πόλη και τών συχνών επισκέψεών μας στο Φανάρι είχαμε τή δυνατότητα νά τόν συναντήσουμε. Νά παρατηρήσουμε τή διακριτική παρουσία του στη ζωή του Κέντρου τής Όρθοδοξίας. Νά τόν ακούσουμε καθώς χαμηλόφωνα μιλούσε. Τόν θυμόμαστε νά κινείται σχεδόν άθόρυβα στους διαδρόμους του Πατριαρχικού Μεγάρου. Νά μās αντιμετώπιζει με ύπομονή όταν του ζητούσαμε νά φωτογραφηεί — ταραζώντας αναμφισβήτητα τότε, τις λίγες ήσυχες ώρες του. Όσες φορές κι αν έτυχε νά βρεθούμε απέναντί του, εκείνος μās χαμογελούσε δείχνοντας ότι κατανοεί τήν άνυπομονησία και τήν έπιμονή μας. Ήταν έτσι άπλως και πρως με όλους. Συνεχιστής ωστόσο μιας μεγάλης ιδέας, μιας «όφειλής» που ύπηρχε από τήν εποχή του Άθηνάγορα για τήν πραγματοποίηση τής «πορείας Άγάπης, Ειρήνης και Ένότητας».

«Πρώτος μεταξύ ίσων» ήταν ό Πατριάρχης Δημήτριος, όπως είχε πεί κι ό ίδιος στη συνέντευξη που παραχώρησε τις κρίσιμες μέρες του Πάσχα στο «ΕΝΑ», προσδιορίζοντας έτσι τό ρόλο του Πατριαρχείου στην ήγεσία τής Όρθοδοξίας. Ένα ρόλο που σήμαινε, για τόν Παναγιώτατο, «θεοφιλείς πρωτοβουλίες και άγρυπνο συντονισμό τών Όρθοδόξων Δυνάμεων προς έξισορρόπηση διαφόρων τάσεων ή άρσιν εντάσεων ώστε νά προωθειται ή ειρήνευση και καταλλαγή...».

(Α. Γ. - Περ. «Ένα»).

✱

«Ό Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Δημήτριος κηδεύθηκε... Τά βλέμματα τών Έλλήνων σταμάτησαν για λίγο έκπληκτα στην εικόνα τής μορφής του, έτσι όπως τή μετέδιδαν, με άφορη τήν είδηση τής έκδημίας του, τά μέσα ένήμερωσης. Ξεσυνηθίσαμε πια στη θέα τής φυσιογνωμικής άρχοντιάς, τής ήπιότητας και τής ευγένειας, στη θέα του χαμόγελου που ακτινοβολεί αυταπάρηση και άγάπη. Βουβαρδιζόμαστε καθημερινά με φυσιογνωμικές εικόνες μοχθηρίας και ανθρώπινης ευτέλειας, προσωπεία εμπάθειας που τραυλίζουν μικρονοϊκά παραληρήματα... Και ξαφνικά, χάρη στην άθόρυθη έκδημία του, εμφανίζεται στις όθόνες τής τηλεόρασης ή μορφή του έκλιπόντος Πατριάρχη. Ρίγος ανθρώπινου ύφους και ήθους που μās ύποχρεώνει νά θυμηθούμε με ποιά πραγματικά μέτρα

μετριέται ή ζωή, όταν άποσπάσουμε τό βλέμμα από τόν θυθό τής ευτέλειας...

Τό έκπληκτικό χάρισμα του Δημητρίου ήταν ότι δέχθηκε τήν έκλογή, δίχως νά άλλιωθει στο παραμικρό ή ευγενική του ταπεινότητα. Είκοσι χρόνια δέν φιλοδόξησε ούτε στιγμή τήν «πόζα», τή φτιασιδωμένη έπαρση. Δέν ύποκατέστησε ποτέ τήν αλήθεια του προσώπου του με τό προσωπείο του αξιώματός του... Ό Δημήτριος άνταποκρίθηκε σε όλες τις άπαιτήσεις του αξιώματός του άφογα, με τή συγκλονιστική ισχύ μιας ταπεινής ευγένειας και άρχοντιάς. Θυμηθείτε τον όταν μπήκε στο Λευκό Οίκο, όταν ανέβηκε στην έδρα του άμερικανικού Κογκρέσου, κάθε φορά που στάθηκε δίπλα στους πανίσχυρους έξουσιαστές τών λαών. Κι αυτός ό Έλληνας ποιμενάρχης ήταν όλος πάντοτε ένα χαμόγελο και μια εύλογία.

Ή τελευταία ίσως στις μέρες μας ένσάρκωση του άκαταμάχητου μυστικού, που σώζει δυό χιλιάδες χρόνια τήν Όρθόδοξη Έκκλησία και τόν Έλληνισμό, τό μυστικό λέει: «Ή δύναμς μου έν ασθενεία τελειούται». Αίνιγμα, που αν τό άποκρυπτογραφήσουμε άλλη μια φορά οι Έλληνες, θά είναι πραγματικά ή ώρα νά ξαναγεννηθούμε από τή σημερινή τέφρα, τή σημερινή ντροπή».

(Χρήστος Γιανναράς - Περ. «Επτάμισι»).

✱

«Ό Δημήτριος, ως άνθρωπος και ως φορεύς πνευματικής έξουσίας, υπήρξεν ένάρετος, ταπεινόφρων και ικανός. Άναδείχθη εις Προεστόν του Γένους και εις ποιμένα αγαθόν δι' όλον τό Χριστεπώνυμον πλήρωμα τής όρθοδόξου Όμολογίας. Ή Πατριαρχία του, από τās μακροτέρας εις χρονικήν διάρκεια, ήδη κατατάσσεται μεταξύ τών λαμπροτέρων του πανσέπτου θεσμού».

Ό Δημήτριος δέν έπεδίωξε τόν Θρόνον, που ίδρυσεν ό Πρωτόκλητος Απόστολος Άνδρέας. Ό ίδιος έξελήχθη διὰ τήν έκλογήν του, τήν άπεδέχθη όμως τελικώς ως θέλημα Κυρίου και, μετά ταύτα, έπωμισθείς τόν Σταυρόν του μαρτυρίου και του καθήκοντος, επέτυχε, κατά τήν υπερδεκαενναετή διακονία του, νά επιτελέση, έν μέσω μυρίων δυσχερειών, έργον όντως τεράστιον και Χριστιανοπρεπές. Πράγματι, θεοπρεπώς έδογματίσε και ιεραποστολικώς έπορεύθη. Τό κενόν που καταλείπει με τήν έκδημία του προκαλεί δέος εις όποιον θά κληθί νά τόν διαδεχθί εις τόν περίλαμπρον όσον και άκάνθινον Θρόνον. Τό πέραςμα του Δημητρίου από τό Φανάριον μόνον τυχαϊόν δέν ύπηρεξεν...

Ό Πατριάρχης Δημήτριος, όχι μόνον ως Πρω-

θιεράρχης, ἀλλὰ καὶ ὡς ἄνθρωπος, ἐπέτυχε νὰ κατακτᾷ τὰς ψυχὰς καὶ ἐκείνων ποὺ ἀπλῶς τὸν ἀτενίζουν. Βιβλικῆς ἐμφανίσεως, ἐμπνέει ἀμέσως καὶ εἰς ὅλους αἰσθήματα σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης, τοῦτο δὲ παρατηρεῖται καὶ μεταξὺ ἀλλοδόξων ἢ καὶ ἀλλοθρήσκων...

Ὁ Ὁρθόδοξος Ἑλληνισμὸς ἔχει σήμερον προσθέτους ἀπὸ ὅ,τι οἱ λοιποὶ ὁμόδοξοὶ του, λόγους, νὰ θρηνηθῆναι τὴν ἐκδημίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Διότι μὲ αὐτὸν συνεδέετο διὰ τῶν δεσμῶν τοῦ Γένους. Καὶ ἀγωνιοῦν οἱ Ἕλληνες, διότι ἡ χηρεύουσα Κιβωτὸς τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι βέβαιον ὅτι θὰ ἀντιμετωπίσῃ τῶρα σοβαροὺς κλυδωνισμοὺς...».

(«Ἐστία»).

★

«Ἡ θλίψις εἶναι μεγίστη. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ κάμψῃ τὸ ἦθος καὶ τὴν ἐπιταγὴν τῆς διάρκειας. Δὲν θὰ τὸ ἤθελε ποτὲ ὁ Συνεχιστὴς τῆς Ἡρωικῆς Παραδόσεως, ὁ Πατριάρχης Δημήτριος. Πρὸ τοῦ Ἱεροῦ Σκηνώματός Του ὑποκλίνεται τῶρα ἡ Ψυχὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, ὑποκλίνεται τῶρα ἡ Ψυχὴ τοῦ Ὁρθοδόξου Ἑλληνικοῦ Ἔθνους. Ἄς τὴν βοηθῆ ἀπὸ ψηλὰ ὁ Δημήτριος, εἰς τὴν δύσκολον πορείαν τῆς».

(«Ἡ ἐλεύθερη ὥρα»).

★

«Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Δημήτριος Α' ἀνήκει πιά στὴν Ἱστορία. Ἀλλὰ, ἡ Ἱστορία ὑποκλίνεται μπροστὰ στὴν ξεχωριστὴ μορφή του...»

Εὐγενὴς ἀπὸ τὴ φύση του, σεμνὸς στὸ λόγο καὶ στίς ἐκδηλώσεις του, ἱεροπρεπὴς καὶ λιτός, ἐπιβλήθηκε μὲ τὴν ἀγνότητα τῆς ζωῆς του. Μὲ τὴν ἀφοσίωσή του στὸ δυσκολότατο ἔργο του. Καὶ ἔζησε γιὰ νὰ δεῖ τὴν διεθνή ἀναγνώρισή του ὡς ἐμνευστοῦ μεγάλων πρωτοβουλιῶν, μὲ σκοπὸ τὸν διάλογο μεταξὺ τῶν χριστιανῶν κάθε δόγματος. Καὶ μὲ τελικὸ στόχο τὴν ἐνότητα, ἢ, ἔστω, τὴν ἀδελφικὴ συνεργασία τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἐγκλειστος, οὐσιαστικά, στὸν περιορισμένο χῶρο τοῦ Πατριαρχικοῦ Οἴκου, ἄφηγε τὴ σκέψη του νὰ ταξιδεύει σὲ ὄλες τὶς ἠπείρους. Καὶ νὰ ἐποπτεύει τὶς ὀρθόδοξες κοινότητες ποὺ ὄλο καὶ ἀπλώνονται σὲ κάθε σημεῖο τοῦ ὀρίζοντα. Σύγχρονα, ὅμως, εἶναι ἐκεῖνος ποὺ παραμερίζοντας προκαταλήψεις αἰῶνων, ἀνέλαβε πρωτοβουλίες οὐσιαστικῆς σημασίας γιὰ τὴν πορεία τοῦ χριστιανισμοῦ στὸν σημερινὸ κόσμο. Καὶ γιὰ τὴν παγκόσμια συνεννόηση.

Στὸ πλαίσιο τῶν πρωτοβουλιῶν αὐτῶν καὶ ἀκο-

λουθώντας μὲ σοφὴ τακτικὴ, τὴν ἐξισορρόπηση συντηρητικῶν καὶ φιλελευθέρων τάσεων, προώθησε μὲ ἐπιτυχία τὴν πανορθόδοξην συνεργασία καὶ τὸν διάλογο. Γεγονὸς ποὺ εἶχε εὐεργετικὲς ἐπιδράσεις γιὰ τὸ κῆρος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Καὶ τὴν ἐπιβολὴ τοῦ Δημητρίου Α' ὡς χαρισματικῆς ἡγετικῆς μορφῆς...

Τοῦτο ἐπαληθεύτηκε μὲ τὴν μεγάλη «πορεία εἰρήνης» ποὺ πραγματοποιοῦσε σὲ πολλὰς χώρες. Συζητώντας σὲ κλίμα ἀγάπης μὲ ἀρχηγοὺς κρατῶν καὶ ἄλλων χριστιανικῶν δογμάτων. Ἐξουδετερώνοντας πολλὰ ἀπὸ τὰ ἐμπόδια προσέγγισης τῶν ἐκκλησιῶν. Ἐντυπωσιάζοντας πάντα μὲ τὴν εὐγένεια καὶ τὴν ὑποστασιακὴ του σεμνότητα, κατανόηση καὶ καλοσύνη, ὅσο καὶ μὲ τὶς ρεαλιστικὲς του προτάσεις, ποὺ τὸν ἀνύψωσαν στὴ συνείδηση τῆς χριστιανικῆς ἀνθρωπότητας ὡς φωτισμένο ποιμένα, ὁ ὁποῖος ἔβλεπε πέρα ἀπὸ τὰ σύνορα τοῦ παρόντος».

(Σ. Ἰ. Ἀρτεμάκης - «Ἡμερησία»).

★

«Ὁ Πατριάρχης Δημήτριος κράτησε τὸ τιμὸν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας γιὰ 19 χρόνια, μὲ ἀπόλυτη ἐπιτυχία καὶ σοβαρότητα.

Ἐπὶ ἔργου ἀπὸ τοὺς Πατριάρχες ποὺ ἀπέδωσαν ἔργο σπουδαῖο καὶ ἀπέφευγαν τὸν θόρυβο τῆς ἐπιδείξεως. Σεμνός, πρᾶος, γεμᾶτος καλοσύνης καὶ ἀγάπης. Διεδέχθη τὸν μεγάλο Ἀθηναγόρα καὶ κράτησε τὸ τιμὸν τοῦ Πατριαρχείου καὶ ἐπάξια καὶ θαρραλέα.

Ἐβαλε τὰ θεμέλια τῆς Μεγάλης Συνόδου ποὺ εἶναι ἡ συνέχεια τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων μετὰ 11 αἰῶνων διακοπή. Δημιούργησε τὶς καλύτερες συνθήκες γιὰ τὴν συνεργασία τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν, ἀφοῦ πρῶτα ἔνωσε τὴν παγκόσμια Ὁρθοδοξία μὲ τοὺς παραδοσιακοὺς ἀδελφικοὺς δεσμούς. Ἐπὶ δύο χρόνια ἐπισκέφθηκε ὁ ἴδιος ὅλους τοὺς ὀρθόδοξους λαοὺς, συνομίλησε μὲ τοὺς προκαθημένους τῶν ἐκκλησιῶν καὶ ἐπεβλήθη μὲ τὴν σεμνότητα καὶ τὴν ταπεινότητά του. Ἐπίσης, ἐπισκέφθηκε τοὺς ἑτεροδόξους ἀρχηγοὺς ἐκκλησιῶν μὲ πρῶτο τὸν Πάπα τῆς Ρώμης καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους ἡγέτες τῶν ἐκκλησιῶν, βάζοντας ἄριστες προϋποθέσεις γιὰ τὴν χριστιανικὴ καταλλαγὴ».

(Σπύρος Ἀλεξίου - «Καθημερινή, 3-10-1991»).

★

«Τὸ ἀνώνυμο πλῆθος, οἱ ἐργατικοὶ ἄνθρωποι ποὺ ἔβαλαν μαύρη γραβάτα καὶ ἤρθαν στὴν κηδεῖα καὶ τὴν ταφὴν τοῦ ἀγαπημένου τους Πατριάρχου Δημητρίου, δὲν τοὺς παίρνει συνήθως ὁ φακός. Κι ὅμως

αυτή είναι ή είδηση, ή έγγύηση τής συνέχειας του Οίκουμηνικού Πατριαρχείου στο Φανάρι. Όλες τες μέρες του πένθους παραστάθηκαν στο προσκύνημα, ήλθαν και ήμειναν έξω, στη βροχή, μιά και στον Άγιο Γεώργιο δέν υπήρχε χώρος, παρά για τους επώνυμους του Κλήρου και τής Πολιτείας. Κι όμως, δέν παραπονέθηκαν, δέν ήφυγαν. Έμειναν εκεί. Και στο Μπαλουκλί κύκλωσαν τή νεκροφόρο και με τήν αγάπη τους ήκαναν τείχος ζεστής ανθρώπινης παρουσίας, ως τή στιγμή τής καθόδου στην τελευταία κατοικία. Και όταν όλοι είχαν φύγει, αυτοί, οί Κωνσταντινουπολίτες ήμειναν εκεί, θλιμμένοι, άμίλητοι, τιμητική φρουρά ως τό τέλος, μαζί με τά άκουμπισμένα στεφάνια στον τοίχο, μουλιασμένα από τή βροχή».

(Τήλεφος - «Καθημερινή»).

★

«Ο Πατριάρχης του Γένους ήκομήθη. Ο ύψιπτης άετός τής ύπ' ούρανόν Όρθοδοξίας, άφου διέγραφε φωτεινούς κύκλους στους αιθέρες τής Έκκλησίας, ήκούρνιασε τας πτέρυγας του εις τήν Βασιλεύουσα Πόλιν...

Ο γίγαντας τής ύπομονής, ό έραστής τής σιωπής, τó ύφος τής ταπεινοφροσύνης, ό άκατάβλητος άγωνιστής των δικαίων του λαού του Θεού, ό άνυπέροβλος ύπερασπιστής παντός ιερατικού και μοναχικού τάγματος, ό άκαταμάχητος φύλαξ τής Θείας παρεμβολής, ό προϊστάμενος καλών έργων αυθεντικής διαπροσωπικής μαρτυρίας, ό άνύστακτος όδοιπόρος τής ειρήνης και τής αγάπης, ό ευαγγελιστής τής καλής άγγελίας τής των πάντων ένώσεως, ό ιεραπόστολος των πτωχών και των άδυνάτων, ήξεμέτρησε τó ζήν και μετέστη στους πάμφωτους πυλώνες τής ούρανού Βασιλείας.

Σήμερον, λειτουργεί εις τó ύπερουράνιον θυσιαστήριον, σήμεραν πρεσβεύει διά τά άπανταχού τής γής πνευματικά του τέκνα...».

(Μητροπολίτης Λέρου, Καλύμνου, Άστυπάλαιας Νεκτάριος - «Καθημερινή»).

★

«Η καρδιά τής όρθόδοξης Χριστιανοσύνης σταμάτησε νά χτυπά λίγο πριν από τά μεσάνυχτα τής Τετάρτης. Τό σύμβολο τής πίστης δέν άντεξε και άφησε τήν τελευταία του πνοή στο άμερικανικό νοσοκομείο τής Κωνσταντινούπολης. Μέχρι τήν τελευταία στιγμή, ή σκέψη του ήταν για τά προβλήματα τής Όρθοδοξίας και του Έλληνισμού. Έκατομμύρια χρι-

στιανοί σε όλο τον κόσμο θρηνούν τον χαμό του ήγέτη τής Όρθοδοξίας...».

(«Μακεδονία»).

★

«Η Όρθοδοξία πενθεί τον οίκουμηνικό πατριάρχη Δημήτριο. Πρò τής σορού του μεγάλου αυτού ήγέτη, του γνησίου διαδόχου τής άποστολικής και αρχαίας χριστιανικής Έκκλησίας, κλίνουν τó γόνυ ήκατομμύρια άνθρωπων, μιά άληθινή πανσπερμία φυλών που διαποίμανε. Όρθόδοξοί όλο του κόσμου, Άραβες, Σλάβοι, Ρώσοι, Βούλγαροι, Ρουμάνοι, Γεωργιανοί, Πολωνοί, Λεττονοί και άλλοι κάτοικοι τής Βαλτικής, Φινλανδοί, Άρμένιοι, Αιγύπτιοι, Άφρικανοί, άλλα και ομάδες Βρετανών, Άμερικανών, Άυστραλών, Κορεατών, Ίνδων.

Ένα πολυμελές μωσαϊκό λαών που ύπερβαίνουν τά 300 ήκατομμύρια, κατά τους πιο φειδωλούς ήπολογισμούς ξένων, χωρίς νά συνυπολογίζονται σ' αυτούς οί Έλληνες, οί Κύπριοι και οί ήλληνικής καταγωγής μετανάστες στις διάφορες ήπείρους.

Άλλά, περισσότερο από όλους, ό Έλληνισμός θρηνεύει τήν άπώλεια ενός από τά ευγενέστερα παιδιά του. Ο Οίκουμηνικός Πατριάρχης Δημήτριος Α', ό ταπεινός, ό βαθύτατα ανθρώπινος άρχηγέτης τής Έκκλησίας, ό μεγάλος ήγκλειστος του Φαναρίου, ό κήρυκας τής παγκόσμιας αγάπης και καταλλαγής, έπεσε στο μετερίζι τής Όρθοδοξίας. Έσθησε ό άνθρωπος που κρατούσε άναμμένο τον μοναδικό πυρσό του μαρτυρικού, άλλα και καθαρτηρίου πυρός τής έλευθερίας, του έθρωπαϊκού πολιτισμού, του ήλληνοκεντρικού χριστιανικού ιδανικού».

(«Μακεδονία»).

★

«Τπήρξε ταπεινός και καθαρός, ένας άνθρωπος τής προσευχής. Στο λίγο χρόνο που ήμεινε στην Ίμβρο και τήν Τένεδο τó ποιμνίο του τον αγάπησε και όλοι λέμε ότι, οί Ίμβριοι λυτήθηκαν όταν ήφυγε. Ήταν προσιτός, ήπικοινωνούσε με τó ποιμνίο του και αναδειχθηκε ισάξιος του Άθηνάγορα γιατί όχι μόνο συνέχισε τó "διάλογο τής αγάπης", άλλα τον επέκτεινε και σε βάθος. Πέρα απ' αυτό ή παρουσία τής Όρθόδοξης Έκκλησίας ήγινε ούσιαστικότερη στο Παγκόσμιο Συμβούλιο Έκκλησιών ενό πιστεύω ότι ή Πατριαρχία του θεωρήθηκε πραγματική εύλογία Θεού σε κρίσιμους καιρούς. Τό Οίκουμηνικό Πατριαρχείο λειτούργησε συντονιστικά και ως πνευματικό κέντρο

ἐνῶ οἱ σχέσεις του μὲ τὴν ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος δὲν ἦταν ποτὲ καλύτερες».

(Δ. Δεληκωνσταντῆς - «Μεσημβρινή»).

★

«Ἡ Ὁρθοδοξία ἔχασε ἕναν ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους ὑπερασπιστὲς της, μία μεγάλη Παρουσία, ἕναν Ἱεράρχη πού ἐπὶ 19 χρόνια κράτησε μὲ ἀπόλυτη ἐπιτυχία τὸ τιμὸν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ θλίψις εἶναι μεγάλη. Πλὴν ὅμως δὲν πρέπει νὰ καμφθῆ τὸ ἦθος καὶ ἡ ἐπιταγὴ τῆς Διάρκειας. Οὔτε ὁ ἴδιος δὲν θὰ ἐπιθυμοῦσε κάτι τέτοιο. Πρὸ τοῦ Ἱεροῦ Σκηνώματός του ὑποκλινόμεθα ὅλοι μας καὶ πιστεύουμε ὅτι ἡ ψυχὴ του θὰ συνεχίσει νὰ βοηθῆ τὴν πορεία ὄλων μας, τὴν πορεία τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους».

(«Νέοι Ἀνθρωποι»).

★

«Ἀπέσπασε τὸν σεβασμὸ ὄλων τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν. Προώθησε τὴν προσέγγισή τους. Καὶ τὸ 1987, ὅταν ἀρχίζει ἡ κατάρρευση τῶν ἀθεϊστικῶν κομμουνιστικῶν καθεστώτων, πραγματοποίησε τὴν «πορεία ἀγάπης» στὶς ὡς τότε ὑπόδουλες Ὁρθόδοξες ἐκκλησίες τῆς Ἀνατολῆς ἀποκαθιστώντας καὶ ἐπαναβεβαιώνοντας τὴν Οἰκουμενικότητα τοῦ Μεγάλου Πατριαρχείου. Τὸ πέτυχε διότι διέθετε πίστη βαθειὰ καὶ μεγάλη, ἀκλόνητη καὶ ἀπέραντη. Ἀπέδειξε ὅτι ἡ Οἰκουμενικότητα εἶναι πραγματικότητα πού ἐδράζεται σὲ πανάρχαια παράδοση καὶ σὲ ἱστορία δόξας καὶ μαρτυρίων. Μία πραγματικότητα πού καμιά μισαλλόδοξη μικρότητα, κανένας ὑποβαθμιστικὸς νόμος, κανένα περιοριστικὸ μέτρο, δὲν μποροῦν νὰ κλονίσουν. Διότι ἡ Οἰκουμενικότητα δὲν περιορίζεται ἀπὸ τὶς γεωγραφικὲς συντεταγμένες τῆς τουρκικῆς ἐπικράτειας. Εἶναι πνευματικὴ, ψυχικὴ, ὑπερβατικὴ. Εἶναι πραγματικότητα πίστεως. Αὐτὴν τὴν πραγματικότητα ἐνσάρκωσε ὁ Δημήτριος ὁ Ταπεινός. Καὶ τὴν εἰσήγαγε στὴν ὁδὸ τοῦ Θριάμβου».

(«Νέοι Ὁρίζοντες»).

★

«Ὁ θρησκευτικὸς ἡγέτης τῆς ἀπανταχοῦ Ὁρθοδοξίας, παρέδωσε τὸ πνεῦμα, ἀφοῦ πρὶν κατέθεσε στὴν ἀνθρωπότητα, τὴν σεμνότητα καὶ τὴν πραότητα του, τὴν ταπεινοφροσύνη καὶ τὴν μεγαλοσύνη του.

Βαρὺ τὸ πένθος γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία καὶ βαρύτερο γιὰ τὸ Ἔθνος, μιά καὶ ὁ Δημήτριος ἔφυγε σὲ μέρες δύσκολες καὶ γεμάτες καταχνιά...».

(«Νίκη»).

★

«Ὁ Δημήτριος εἶχε κι ἕνα ἄλλο οὐσιαστικὸ προτέρημα: Πίστευε ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία κρύβει ὄραμα προοδευτικὸ».

(Ἀχιλλέας Χ. - «Νίκη»).

★

«Ἐκατομμύρια Χριστιανοὶ σὲ δλόκληρο τὸν κόσμον θρηνοῦν τὸν γνωστὸ γιὰ τὴν πραότητα τοῦ Πατριάρχου... Ὁ Πατριάρχης ἀποτελοῦσε τὴν ἔκφραση τῆς πονεμένης Ρωμοσύνης καὶ τῆς χαρμολύτης τῆς Ὁρθοδοξίας. Τὸ κενὸ πού ἀφήνει εἶναι δυσαναπλήρωτο».

(«Τὰ Νέα»).

★

«Μία λεπτὴ ἀσκητικὴ μορφή, μ' ἐξαιρετικὴ ἀπλότητα στὴν ὄλη παρουσία, ἦταν ἡ πρώτη ἐντύπωση πού ἀπεκόμιζες ἀπὸ τὸν Πατριάρχη. Κι ἀμέσως ἀπὸ τὰ πρῶτα λόγια, φαινόταν, ἀναδεικνυόταν ἡ προσωπικότητά του. Ἐβλεπες τὶς γνώσεις σ' ἕνα εὐρύτατο φάσμα μ' ἐντυπωσιακὴ τὴν ἐνημέρωση σ' ἐντελῶς πρόσφατες ἐπιστημονικὲς ἐξελίξεις, τὴν ἀγωνία γιὰ τὸ οἰκολογικὸ πρόβλημα, τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὰ πρόσωπα - ἔκανε ιδιαίτερη ἀναφορὰ στὴν ὑγεία τῆς κ. Μελίνας Μερκούρη».

Στὶς ὀλιγόλογες καὶ μὲ προσοχὴ καὶ ἀκριβολογία διατυπωμένες σκέψεις σὲ μία γλώσσα, πού εἶχε τὸ ἄρωμα τῆς βυζαντινῆς παράδοσης, ἔβλεπες τί σημαίνει στὴν οὐσία τῆς ἡ φράση «ποιμένας τῶν ψυχῶν». Κι ἔβλεπες ἀκόμη τὴ σεμνότητα, τὴν ἔλλειψη κάθε οἴησης, τὴ βαθειὰ ἐπιθυμία νὰ βοηθήσει, ν' ἀνακουφίσει. Ἰδιαίτερα μ' ἐντυπωσίασε ἡ ἀντίληψή του — πολὺ ἀπλὰ καὶ ἐξαιρετικὰ περιεκτικὰ διατυπωμένη — σ' ὅτι ἀφορᾷ τὸ χρέος καὶ τὴν εὐθύνη ὄσων ἀσχολοῦνται μὲ τὴν πολιτικὴ. Ἄν ὅσα εἶπε, τὰ ἐνστερνίζονταν καὶ τὰ ἐφήρμοζαν ὄλοι οἱ πολιτικοί, ὁ κόσμος πού ζοῦμε θὰ ἦταν σίγουρα διαφορετικὸς καὶ ἡ κατάσταση τῆς Ἑλλάδας ἄλλη».

(Ἦρα Βαλσαμάκη - Περ. «Πολιτικὰ θέματα»).

★

«Ὁδὴν γιὰ τὸν θάνατο τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Ὁρθοδοξίας... Νέος μητροπολίτης, ἄγνωστος σὲ πολλούς, ἀνέβηκε μὲ δέος τὰ σκαλοπάτια τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου, ἀποφασισμένος νὰ φέρει ἀδιαμαρτύρητα τὸν δικό του Σταυρὸ στὸν Λόφο τῆς Ἀναστάσεως. Ἐργάστηκε. Ἐργάστηκε πολὺ. Ἀθόρυθα πρὶν ἀπ' ὅλα, σκληρὰ ἀλλὰ καὶ ἀποδοτικά. Παραμέρισε τὶς ἀνθρώπινες ἀδυναμίες, ἀδιαφόρησε γιὰ τὰ ἐμπόδια καὶ τὶς ἀντιξοότητες καὶ κέρδισε. Κέρδισε τὴν ἀγάπη, τὴν ἀφοσίωση ἀλλὰ καὶ τὴν ἐμπιστοσύνη τῶν συνεργατῶν του

καὶ τοῦ ποιμνίου του. Κέρδισε τὸν σεβασμὸ καὶ τὴν ἀναγνώριση τῶν ἡγετῶν ὅλων τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν. Κέρδισε στὸν μεγάλο ἀγῶνα γιὰ τὴν προσέγγιση τῶν Ἐκκλησιῶν. Κι ὅταν ἤλθε ἡ στιγμή, ξεδίπλωσε τὸ ἀνάστημά του. Ἡ μεγάλη πορεία του σ' Ἀνατολὴ καὶ Δύση, στὸν Νέο Κόσμο ἦταν μιὰ ἀκόμη Ἀνάσταση τοῦ Οἰκουμενισμοῦ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἀνέβηκε τὰ σκαλοπάτια τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου, ἄγνωστος μητροπολίτης. Καὶ φεύγει γιὰ νὰ σταθεῖ ἰσάξιος ἀνάμεσα στοὺς μεγάλους τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας».

(Γιάννης Καψῆς - «Τὸ Βῆμα»).

★

«Ὁ Δημήτριος ἦταν χαρισματικὸς ἐν τῇ ταπεινώσει του, καὶ ἀφοπλιστικὸς ἐν τῇ ἀπλότητί του. Καὶ αὐτὸ ποὺ κανεὶς δὲν περιέμενε, τελικὰ ἔγινε. Τὸ θαῦμα ἐνὸς ἡγέτη τοῦ Γένους ποὺ ἀξιώθηκε νὰ δοκιμάσει πρωτόγνωρες χαρὲς καὶ νὰ τιμηθεῖ στὸ πρόσωπό του, ὅσον ποτὲ ἄλλοτε, ὁ μεγαλειώδης θεσμὸς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχοῦ.

Εὐτύχησε θεβαίως ὁ ἀείμνηστος νὰ περιβάλλεται ἀπὸ ἄξιους συνεργάτες, ποὺ ἐτίμησαν τὴν ἐμπιστοσύνην του καὶ συνετέλεσαν ἀποφασιστικὰ στὴν προβολὴ τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ μήπως ἡ ἐπιλογή ἀξίων συνεργατῶν δὲν εἶναι ἀδιάφυστο δείγμα ἡγετικῶν προσόντων; Μὲ τὴ βοήθεια αὐτῶν τῶν ἀξίων τέκνων του ὁ Πατριάρχης Δημήτριος δὲν ἄργησε νὰ διαφεύσει μιὰν πρὸς μιὰν τὶς ἀρνητικὲς προβλέψεις τῶν «εἰδικῶν». Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του τὸ Πατριαρχεῖο ἔχαμε νέα πρωτοποριακὰ θήματα πρὸς τὴν ἐνότητα τῶν ὀρθοδόξων μεταξύ των καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας μὲ τὴν ἑτεροδοξία. Τὸ Πατριαρχεῖο ἐγνώρισε μεγαλειώδεις στιγμὲς μὲ τὶς ἔνδοξες περιουδεῖες τοῦ Πατριαρχοῦ σὲ ὅλες τὶς ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες καὶ χώρες, μὲ ἀποκορύφωμα τὶς ἐπισκέψεις του στὴν Ἑλλάδα καὶ στὴν Ἀμερική. Τὸ Φανάρι ἀπέκτησε, χάρις στὴν γενναιόδωρη προσφορά τοῦ εὐπατρίδου Παν. Ἀγγελοπούλου καὶ τῶν υἱῶν του, κτίριο μεγαλοπρεπὲς καὶ ἀνάξιο τῆς ἱστορίας του. Καὶ ὁ ταπεινὸς Δημήτριος ἀξιώθηκε νὰ τὸ θεμελιώσῃ καὶ νὰ τὸ ἐγκαινιάσῃ. Αὐτὸ ποὺ γιὰ 50 χρόνια ἦταν ὄνειρο ἄπιαστο γιὰ πολλούς, ἔγινε πραγματικότητα ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Δημητρίου. Καὶ εἰς πείσμα τῶν μελλοντολόγων τὸ Πατριαρχεῖο μένει ἐκεῖ στὴ θέση του καί, παρὰ τὶς πάντοτε ὑφιστάμενες ἀντιξοότητες, τελικὰ μεγαλύνεται καὶ τιμᾶται. Σύνσωμος ὁ πολιτικὸς κόσμος τῆς πατρίδος τὸ ἐπισκέπτεται καὶ ἐξαγιαζεται κοντά του.

Καὶ ὁ χριστιανικὸς κόσμος τὸ ἐμπιστεύεται καὶ τὸ τιμᾷ».

(Μητροπολίτης Δημητριάδος Χριστόδουλος - «Τὸ Βῆμα»).

★

Β' Ξένος Τύπος.

«Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Δημήτριος ὁ Α' ἐθεωρεῖτο ὡς εἷς τῶν σπουδαίων ἐκπροσώπων τοῦ Διαλόγου ἐν τῇ προσπάθειά πρὸς ἐπίτευξιν ἐνότητος μεταξύ τῶν Χριστιανικῶν Ὁμολογιῶν... Τὰ τελευταῖα ἔτη ὁ Δημήτριος ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν μεταβολῶν ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Εὐρώπῃ ἠγωνίζετο διὰ μιὰν ἐντονωτέραν συνεργασίαν τῆς ἀνὰ τὸν κόσμον Ὁρθοδοξίας». («Kirchenzeitung», Hildesheim Γερμανίας).

★

«Ἀπὸ τοῦ 1972 ὁ Δημήτριος ὡς «primus inter pares» ἴστατο εἰς τὴν κορυφὴν τῆς παγκοσμίου Ὁρθοδοξίας... Ἀπέδειξεν, ὅτι προήρχετο ἐκ τῆς Σχολῆς τοῦ Ἀθηναγόρα καὶ κατέστησε καθήκον τῆς ζωῆς του τὴν Οἰκουμένην, τοῦτέστιν τὴν συμφιλίωσιν τῆς Ἀνατολικῆς καὶ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας... Εἰς τὰ ὑψηλὰ ἐπιτεύγματα τῆς Πατριαρχείας του ἀνήκει ἀναμφιβόλως ἡ ἀνάληψις τοῦ ἐπισήμου θεολογικοῦ διαλόγου μεταξύ τῶν δύο ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως. Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος «Διάλογος τῆς ἀληθείας» διεκηρύχθη τὴν 30ὴν Νοεμβρίου 1979 εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ εἰς Τουρκίαν ταξιδίου τοῦ Πάπα Ἰωάννου Παύλου τοῦ Β'... Ἡ ἀθηναϊκὴ ἐφημερὶς «Τὸ Βῆμα» τὸν ἐχαρακτήρισε (τῷ 1972) ὡς τὸν «Ἰωάννην τῆς Ὁρθοδοξίας» καὶ ἐξεδήλωσε τὴν προσδοκίαν ὅτι ἡ Πατριαρχεῖα του θὰ ἠδύνατο νὰ εἶναι διὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν τὸσον σημαντικὴ, ὅσον ὑπῆρξε διὰ τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν τὸ Pontificat τοῦ Πάπα Ἰωάννου ΚΓ'. Ἡ ἤδη θανοῦσα πνευματικὴ Κεφαλὴ 300 ἐκατομμυρίων Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν ἔχει πραγματώσει τὰς προσδοκίας ταύτας».

(Dr. Marlies Mügge - Katholische Nachrichten Agentur καὶ Regensburger Bistums Blatt).

★

«Ὁ Δημήτριος ἐξασφάλισε γιὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν τὸ ἴδιο κῆρος ποὺ πολλὰ χρόνια ἐνωρίτερα εἶχεν ἐξασφαλίσει ὁ Πάπας γιὰ τοὺς καθολικούς».

(«Οὐάσιγκτον Πόστ»).

★

Ἀξιόλογη ἦταν «ἡ δραστηριότης τοῦ ἀειμνήστου

Η Α.Θ.Π. Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Α΄ ΕΙΣ ΒΟΛΟΝ, ΤΡΙΚΑΛΑ ΚΑΙ ΜΕΤΕΩΡΑ (28-30 Σεπτεμβρίου 1990)*

Δεξίωση στο Μητροπολιτικό Μέγαρο

Τὴν ἐπίσημη Δοξολογία στὸν μητροπολιτικὸ καὶ τῶν Τρικάλων ἀκολούθησε δεξίωση, ποὺ δόθηκε ἀπὸ τὸν Σεβ. κ. Ἀλέξιο στὸ Ἐπισκοπεῖο, πρὸς τιμὴν τοῦ Παναγιωτάτου, ἐνῶ πλῆθος χριστιανῶν συνωθεῖτο στὸ προαύλιο, τοὺς διαδρόμους καὶ τοὺς ἄλλους χώρους τοῦ κτιρίου, μὲ τὴν ἐπιθυμία νὰ ἀντικρύσουν τὸν Πατριάρχη τοῦ Γένους ἢ —ἂν ὁ συνωστισμὸς τὸ ἐπέτρεπε— νὰ τὸν πλησιάσουν καὶ νὰ δεχθοῦν, εἰ δυνατόν, τὴν εὐλογία του.

Στὴν αἴθουσα τοῦ θρόνου ὁ Πατριάρχης δέχθηκε τοὺς ἐκπροσώπους διαφόρων φορέων τῶν Τρικάλων, οἱ ὁποῖοι τὸν προσφώνησαν ἀνάλογα καὶ τοῦ πρόσφεραν συμβολικὰ δῶρα, ἐνῶ ὁ αἰεὶς Ἱεράρχης ἀκούραστος ἐπέβλεπε καὶ ρύθμιζε τὰ πάντα, ὥστε νὰ γίνονται «κατὰ τάξιν», ὅπως ἐπέβαλαν οἱ ἱστορικὲς στιγμές.

Στὴν Καλαμπάκα

Τὸ μεσημέρι ἀκριβῶς, 12 μ., ὁ ὑψηλὸς Ἐπισκέπτης, ὁ Μακ. Ἀθηνῶν, ἡ πατριαρχικὴ Συνοδεία, οἱ ἄλλοι ἐπίσημοι —ἐκκλησιαστικοί, πολιτικοί, ἐκπρόσωποι τοπικῶν Ἀρχῶν κ.ἀ.—, ἀνεχώρησαν γιὰ τὴν Καλαμπάκα. Στὴν κεντρικὴ πλατεία τοὺς ὑποδέχθηκαν χιλιάδες λαοῦ, μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Σεβ. Τρίκκης καὶ Σταγῶν καὶ τὸ Δήμαρχο κ. Γρηγόριο Γίδα, ἐνῶ εἶχε ἀφιχθεῖ καὶ ὁ (τότε) Ἵπουργὸς Ἐσωτερικῶν κ. Σωτ. Κούβελας.

Πάνω στὴν εἰδικὴ ἐξέδρα ὁ Δήμαρχος κ. Γρ. Γι-

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 544 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 15 τεύχους.

τὰ πέντε τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του, ὅταν περιόδευσε κυριολεκτικῶς ὅλα τὰ κέντρα τῆς Ὁρθοδοξίας στὴν Εὐρώπη καὶ Β. Ἀμερικὴ».

(«Times» Λονδίνου).

★

Ὁ Πατριάρχης Δημήτριος «ἦταν ἓνας μετριοπαθῆς φιλελεύθερος θεολόγος σὲ μίαν Ἐκκλησία γνωστὴ γιὰ τὸν συντηρισμὸ τῆς».

(«Times» Νέας Ὑόρκης).

Θ.

δας προσφώνησε τὴν Α.Θ. Παναγιότητα ὡς ἑξῆς:

Παναγιώτατε,

Ἡ Πόλη τῆς Καλαμπάκας, ἀνεπιτυγμένη ὅπως βλέπετε κάτω ἀπὸ τὸν ἴσκιον τῶν Ἀγίων Μετεώρων, τῶν ὁποίων τὴν ἐξακοσιοστὴ Ἀμφιτεριίδα ἤλθαι νὰ εὐλογήσετε, καὶ ὑπὸ τὴν προστασία τῶν Μειωριτῶν Ὁσίων, Σᾶς ὑποδέχεται σήμερα καὶ Σᾶς καλωσορίζει δι' ἐμοῦ μὲ πολλὴ συγκίνηση καὶ μὲ παντοιοτρόπως ἐκδηλούμενη χαρὰ καὶ ἀγαλλίαση ψυχῆς τῶν κατοίκων τῆς.

Παναγιώτατε,

Γιὰ τὴν Πόλη τῆς Καλαμπάκας, τὴν ἄλλοτε καθέδρα ἐπισκοπῆς τοῦ Θρόνου Σας, τῆς ἐπισκοπῆς Σταγῶν, ἡ ἐπίσκεψίς Σας ἀποτελεῖ ἰδιαίτερη τιμὴ καὶ καταγράφεται στὴν ἱστορία, ὡς γεγονός μοναδικό.

Γι' αὐτὴν τὴν τιμὴ, Παναγιώτατε, ὁ Δῆμος μας, μὲ εὐγνωμοσύνη καὶ βαθύτατο σεβασμὸ, ἀπεφάσισε ὁμόφωνα, ὅπως Σᾶς καταγράψῃ μεταξὺ τῶν ἐπιτίμων Δημοτῶν του, Σᾶς προσφέρει δι' ἐμοῦ τὸ χρυσὸ κλειδί τῆς πόλεως μας καὶ μετωνομάσῃ τὴν ὁδὸν Καστρακίου, ἡ ὁποία ὁδηγεῖ ἀπὸ τὸ κέντρο τῆς πόλεως στὰ Μετέωρα, εἰς μνήμην αἰωνίαν τῆς ἱστορικῆς ἐπισκέψεώς Σας, εἰς Λεωφόρον Πατριάρχου Δημητρίου Α'.

Παναγιώτατε Γενάρχη μας καὶ Πατέρα Θεόστατε, ὕψωσε τὰ ἅγια χέρια Σου καὶ εὐλόγησε τὰ παιδιὰ Σου καὶ δέξου ἀπὸ τὸν Δήμαρχό τους τὸ κλειδί τῆς πόλεως μας, τὴν ὁποία καταλαμβάνεις μὲ τὴν παρουσία Σου.

Καλῶς ἤλθες Παναγιώτατε στὴν Καλαμπάκα.

Ἀντιφώνησε ὁ Πατριάρχης, λέγοντας:

Κύριε Δήμαρχε,

Ἀνερχόμενοι πρὸς τὰ ἱερά καὶ μοναδικὰ Μετέωρα, μετὰ χαρᾶς διερχόμεθα ἐκ τῆς ἱστορικῆς πόλεως σας, διὰ νὰ δώσωμεν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν εὐλογίαν τῆς Μητρὸς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ διὰ νὰ ἐπαινώσωμεν τὴν ἀγάπην, μὲ τὴν ὁποίαν περιβάλλατε τὰ Μοναστήρια ταῦτα, ἐπὶ τὴν σκιάν τῶν ὁποίων ζῆτε καὶ κινεῖσθε καὶ τὰ ὁποῖα ἐδημιούργησεν ἡ ἀγάπη καὶ ἡ πίστις πρὸς τὸν Θεόν.

Εἶναι γνωστὸν ἐκ τῆς ἱστορίας ὅτι οἱ πρῶτοι μοναχοὶ ἐγκατέλειπον τὸν κόσμον, διὰ τὰ οἰκήσουν τὰς ἐρήμους, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἀνθήσουν αἱ ἔρημοι καὶ νὰ μεταβληθοῦν εἰς παραδείσους. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἐδῶ ἀντὶ τῆς ἐρήμου ἠνθησεν ὁ γυνὸς καὶ ἄγονος βράχος. Ἐδῶ οἱ ταπεινοὶ ἀσκηταὶ ἔκτισαν τὰ πνευματικὰ τῶν ἀνάγκου, καὶ ἡ ἄγονος πέτρα ἠνθησε καὶ ἔκτισε σφύζει ἀπὸ ζωῆν. Πρόκειται περὶ θαύματος ἀναλόγου πρὸς ἐκεῖνο τῆς ἐκ τοῦ μηδενὸς δημιουργίας, διότι καὶ ἐδῶ ἔχομεν ζωῆν ἐκεῖ ὅπου ἡ φύσις δὲν δύναται νὰ τὴν παραγάγῃ, καὶ ἔχομεν ἄδωρον ἐκ πέτρας ἀλόμενον εἰς ζωῆν αἰώνιον». Τὰ στοιχεῖα τῆς φύσεως δαμάζονται ἀπὸ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀσκητοῦ καὶ ἡ κτίσις ὅλη ἴσται μὲ δέος πρὸ τῆς ὑποταγῆς τῶν φυσικῶν νόμων εἰς τὰς δυνάμεις τῆς ἐλευθερίας. Εἰς τὸν ἱερὸν χώρον τῶν Μετεώρων δὲν ἔχει χώρον παρὰ μόνον ἡ πίστις καὶ ὁ θαυμασιός.

Μὲ τοιαύτας σκέψεις καὶ συναισθήματα χαιρετίζομεν ἐγκαρδίως ἐν τῷ προσώπῳ σας, Ἐπιμύστατε κύριε Δήμαρχε, δόλοκληρον τὸν λαὸν τῆς πόλεώς σας, οἷς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν ἐγκάρδιον καὶ τιμητικὴν ὑποδοχὴν καὶ ἐπικαλούμεθα ἐπὶ πάντας τὴν εὐλογίαν τοῦ Παναγάρχου Θεοῦ.

Εἰς τὰς ἡμέρας μας ὁ ἄνθρωπος δὲν κατανοεῖ οὔτε ἐκτιμᾷ, ὡς ἔπραττεν ἄλλοτε, τὴν παρουσίαν τῶν ἁγίων εἰς τὴν ζωῆν του. Ἐχει προσκόλληθῆ εἰς τὴν ἀπόκτησιν ὑλικῶν ἀγαθῶν, καὶ λησμονεῖ ὅτι χωρὶς πνευματικὴν ὑποδομὴν ἢ οἰκονομικὴ καὶ ὑλικὴ πρόοδος ἀποβαίνει καταστροφικὴ, διότι ἐνισχύει τὸν εὐδαιμονισμὸν καὶ μετατρέπει τὸν ἄνθρωπον εἰς ἐχθρὸν καὶ ἀντίπαλον τοῦ πλησίον του. Σήμερον πολλὰ ἀκούονται καὶ λέγονται περὶ οἰκονομικῆς εὐημερίας καὶ ἐλάχιστα περὶ πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς προόδου. Ὁ λαὸς τῆς Χώρας ταύτης, ἠρωμένος ἤδη οἰκονομικῶς μὲ ἄλλους προσηγμένους λαούς, θὰ πρέπει νὰ μὴ παρασυρθῆ ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ εὐδαιμονισμοῦ, ἀλλὰ νὰ παραμείνῃ πιστὸς εἰς τὰς παραδόσεις του, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ζυμωθῆ μὲ τὰ ιδεώδη τῆς ἀγιότητος καὶ τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Τοῦτο θὰ ἀποτελέσῃ συνεισφορὰν μεγίστης σημασίας εἰς τὴν πορείαν τῆς ἀνθρωπότητος, συνεισφορὰν τὴν ὁποῖαν οἱ ὀρθόδοξοι λαοὶ δύναται νὰ παράσχουν εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον ἀντιλοῦντες ἐκ τῆς πλουτίας παραδόσεώς των.

Οἱ ἱεροὶ καὶ ἠγιασμένοι βράχοι τῶν Μετεώρων, τὸ μέγα αὐτὸ καὶ πολυτιμώτατον ἀγαθὸν τῆς περιοχῆς ταύτης, κείνται ἐδῶ, διὰ νὰ ἐπενθυμίζουν πρὸς πάντας τὴν κληρονομίαν τῆς ἀγιότητος, τὴν ὁποῖαν παρελάβομεν πάντες, μάλιστα δὲ οἱ κάτοικοι τῆς πε-

ριοχῆς αὐτῆς. Ἐκ τῶν βράχων τούτων ἐτρόφησαν πνευματικῶς γενεαὶ πολλάι, καὶ ἐξ αὐτῶν θὰ τραφοῦν καὶ οἱ σημερινοὶ ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι κατανοοῦν πλέον ὅτι δὲν δύναται νὰ ζήσουν «ἐπ' ἄριον μόνον». Ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ Ἐκκλησία του καλοῦνται νὰ εἶναι καὶ σήμερον ἐκεῖνοι πὸν θὰ περιοσώσουν καὶ μεταδώσουν τὸ λησμονημένον τοῦτο πνεῦμα καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι θὰ ἐκπληρώσουν τὴν ἀποστολὴν αὐτὴν.

Προσκυνηταὶ καὶ ἡμεῖς τῆς μεγάλης ταύτης κληρονομίας τῆς εὐλογημένης αὐτῆς γῆς, ἀντιλοῦμεν ἐκ τῆς ἐπισκέψεως ἡμῶν ἐνταῦθα δύναμιν καὶ ἐνίσχυσιν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς ἡμῶν ὡς Προϊτοδρόνου ἐν τῇ Ὀρθοδοξίᾳ Ἐκκλησίᾳ. Ἐπειλογούντες δὲ πατρικῶς πάντας ὑμᾶς καὶ τὰ ἔργα ὑμῶν, δεόμεθα τοῦ Κυρίου, ὅπως ἐπιβλέψῃ ἐπὶ τὴν ἀμπελον ταύτην καὶ καταρτίσῃ αὐτὴν καὶ στηρίξῃ, διότι ὀντως ἐφύτευσεν αὐτὴν ἡ δεξιὰ Του.

Ἡ χάρις τοῦ ἐν Τριτάδι προσκυνητοῦ Θεοῦ εἶη μετὰ πάντων ὑμῶν.

Κατόπιν ὁ Παναγιώτατος, ὁ Μκκ. Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος καὶ ἡ Συνοδεία, μὲ πολλοὺς ἐπισήμους καὶ χριστιανοὺς ἔδευσαν πρὸς τὸν ἱστορικὸν μητροπολιτικὸν γὰρ Κοιμητήριον Θεοτόκου τῆς Καλαμπάκας, ἐποχοῦμενοι. Ἐκεῖ τέλεσαν, συγχորστατοῦντες, ἐπίσημη Δοξολογία, ἀπὸ τὸν ἱερὸ Ἄμβωνα, ὁ ὁποῖος θρίσκειται στὸ κέντρο τοῦ μεσαιῶν κλίτους. Τὸν προσφώνησε, μετὰ τὸ πέρας τῆς Δοξολογίας, ὁ Σεβ. Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Ἀλέξιος, ὡς ἐξῆς:

Παναγιώτατε,

Ἡ ἀρχαία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Σας Θρόνου Ἐπισκοπὴ τῶν Σταγῶν, ἢ σημερινὴ πόλις τῆς Καλαμπάκας, ἐπὶ τὴν Μητρόπολιν Τρίκκης καὶ Σταγῶν, Σᾶς ἐποδέχεται σήμερον ἐν ἀλλαλαγμῷ χαρᾶς καὶ αἰσθημάτων θαυμάτης συγκινήσεως, ἀλλὰ καὶ πολλῆς εὐγνωμοσύνης, διότι ἤλθετε ἀπὸ τῆς Βασιλίδος τῶν Πόλεων σήμερον ἐνταῦθα, προεξάρχων τῆς πανηγύρεως τῆς Πνευματικῆς καὶ Ὀσιακῆς ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῆς ἐξακοσιοστῆς ἀμφιμετηρίδος, ἀπὸ κτίσεως ἐπὶ τῶν Θεοφόρων Πατέρων Ἀθανασίου τοῦ Μετεωρίτου καὶ Ἰωάσαφ, τῶν πρώτων ἀσκητηγῶν καὶ πανιέρων Ὀσιασθηγῶν ἐπὶ τοὺς σὺρανομήκεις τούτους βράχους τῶν Μετεώρων, εἰς τὴν οἰκίαν τῶν ὁποίων καὶ τὴν Πνευματικὴν Σκέπην καὶ Προστυσίαν διάγει ἐπὶ αἰῶνας, ἢ πόλις αὐτή.

Ἡ μετοχὴ τοῦ Ἐπισκόπου Τρίκκης Οἰκουμενίου, εἰς τὴν Ἀ' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον καὶ ἡ Ἐπίσκοπος εἰς τὴν Μητρόπολιν ταύτην τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πα-

τριάρχον Δημητρίου τοῦ Α΄ διαδηλοῦ ἅπαξ ἔτι τὴν Συνοδικότητα καὶ Οἰκουμενικότητα τῆς Ἁγίας Ὁρθόδοξου Ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἱερούς δεσμούς Κωνσταντινουπόλεως - Τρίκκης καὶ Σταγῶν, σφρηλαιτηθέντας ὑπὸ τῆς προῆς τοῦ Παναγίου Πνεύματος, τῆ ἐπιπνοία καὶ χάριτι τοῦ ὁποίου συνέρχονται καὶ διασκέπτονται καὶ ἀποφασίζουσιν, δογματίζουσιν Ὁρους καὶ νομοθετοῦσαι Κανόνας, αἱ Ἁγίαι Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι.

Εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος τὸ ἡμέτερον Γένος, ἀλλὰ καὶ ἡ Ὁρθοδοξία σύμπασα, βλέπει τὸν Πατέρα, τὸν Ἡγέτη, τὸν Τροφέα, τὸν Διδάσκαλον.

Πρὸς Ὑμᾶς στρέφεται ἡ Οἰκουμένη.

Μαρτύριον δὲ καὶ τεκμήριον τῆς ἀληθείας ταύτης ἡ πρόσφατος Εἰρηνικὴ Πορεία Εὐαγγελισμοῦ καὶ Ἀγάπης τῆς Ὑμετέρας Καρδίας εἰς τὰς χώρας τοῦ Νέου Κόσμου, ἔνθα ἐπὶ ἔτη εἰσέτι πολλὰ θὰ ἀντηχῆ ὁ ἀπόηχος τῶν θημάτων Ἀυτῆς, τῶν λόγων, τῶν παλμῶν, τῆς γαλήνης.

Κατασπασζόμενοι Κλήρος καὶ Λαὸς τὴν Ἁγίαν Δεξιάν Σας, ψάλλομεν: «Δημητρίου τοῦ Παναγιωτάτου καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, Πολλὰ τὰ ἔτη».

Τελειώνοντας ὁ Σεβασμώτατος πρόσφερε στὸν ὑψηλὸ Ἐπισκέπτη ἀσημένιο σταυρὸ εὐλογίας, ἐνῶ στὴν προσφώνησιν τοῦ Σεβ. κ. Ἀλεξίου ἀπάντησε ὁ Παναγιώτατος κ. Δημήτριος, λέγοντας:

Ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Μετρωρῆτης, τρωθεὶς ὑπὸ τοῦ θείου ἔρωτος, ἀνέλαβε τὰς πτέρυγας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ὡς ὑπὲρ πτεῖρας ἀετὸς ἐπέταξεν εἰς τὴν ἀπόκρημνον πέτραν, τὴν εὐλόγως ἀποκλιθεῖσαν Μετρωρον, ὡς ὑπερκειμένην τῶν λοιπῶν βράχων τῶν Σταγῶν, μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς ἵσταμένην. Ἐπὶ τοῦ ἀπροσίτου αὐτοῦ βράχου ἴδρυσεν τὴν εὐλογημένην αὐτοῦ φωλεάν, «καλιὰν ἐπήξετο ἀναπαύσεως», καὶ ἐν αὐτῇ συνεκέντρωσε πολλοὺς ἀσκητὰς ἐλκυσθέντας ἐκ τῆς εὐωδίας τῶν ἀρειῶν αὐτοῦ. Οὕτω τὸν αἰχμηρὸν καὶ ἄνδρον καὶ τραχὴν αὐτὸν τόπον μετέτρεψεν εἰς Παράδεισον, ἔνθα, ἀπὸ διαφόρων δένδρων, ἀνεδείχθησαν εἰς εἶσομα πνευματικὰ φρούτα οἱ θειοὶ ἀσκηταὶ τῶν Μετρωρων, καὶ ἀπὸ τῶν ὁραίων γηίνων καρπῶν παρήχθησαν οἱ ὑπεροχώτεροι ὄλων τῶν ἄλλων καρποὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Αὐτὰ γράφει ἀναφερόμενος εἰς τὸν ἴδρυτὴν τῆς μοναστικῆς Πολιτείας τῶν Μετρωρων καὶ εἰς τοὺς καρποὺς τοῦ ἔργου αὐτοῦ εἰς τῶν προκατόχων ἡμῶν, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Μητροφάνης ὁ Γ΄ εἰς σχετικὸν σιγγιλιῶδες γράμμα αὐτοῦ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ

1580, διακόσια περίπου ἔτη μετὰ τὴν ἴδρυσιν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Θείας Μεταμορφώσεως τοῦ Μετρωρον. Μετὰ παρέλευσιν ἄλλων τετρακοσίων ἐτῶν προσηκνυταὶ καὶ ἡμεῖς τῆς ἱστορικῆς πόλεως τῶν Σταγῶν, τῆς σημερινῆς Καλαμπάκας, καὶ τῶν κωνημάτων αὐτῆς, τῶν Ἱερῶν Μονῶν τῶν Μετρωρων, θαυμάζομεν μετὰ τοῦ αἰτιδίου προκατόχου ἡμῶν ὅχι τόσον τὸ πέτρινον δάσος τῶν Μετρωρων, ὅσον τὸ ἐπ' αὐτῶν δάσος τῶν ἱερῶν μοναστηρίων, τὰ ὅποια δι' ἀφαντάσιον κόπων καὶ ἀπειρογράπτων ἀγώνων ἴδρυσαν οἱ Μετρωρῆται Πατέρες καὶ ἀνεδείχθησαν ἐπιτὸς αὐτῶν εἰς ἀληθεῖς βράχους καὶ πέτρας καρτερίας, ὑπομονῆς, ἐγκρατείας, ὑπακοῆς, ταπεινώσεως καὶ ἀγάπης.

Ἡμεῖς περιδιαβαίνομεν τώρα ἐν ἀνέσει καὶ εὐκολίᾳ τὴν μοναστικὴν πολιτείαν καὶ διὰ τὰς ἀνέσεις μας αὐτὰς ἔχομεν κατασπλήσει καὶ καταστρέψει τὴν δημιουργίαν, ἔχομεν λησμονήσει τὸν σωματικὸν κάματον καὶ τὰς σωτηριώδεις λειτουργίας τὸν προσεκολληθήμεν εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῶν παρόντων καὶ ἐλησμονήσαμεν τὸ χρέος τῆς προσημομασίας ἡμῶν διὰ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν, διὰ τὴν αἰωνίαν ἀνάπαυσιν τῶν ἐσχάτων. Καὶ οὕτως εὐροσκομέθη ἀνείτοιμοι ὄχι μόνον πρὸς τῆς ἀπροσοδοκίτου καὶ ἀγνώστου σιγμῆς τοῦ θανάτου, τοῦ ἀποδεικνύοντος μάταια καὶ ἀνωφελεῖ ὅλα τὰ τοῦ κόσμου ἀγαθὰ, ὡς συνέβη μὲ τὸν ἄφρονα πλούσιον τῆς παραβολῆς τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ἀλλὰ ἀντιμετωπίζομεν ἤδη τὴν διαμαρτυρίαν καὶ τὴν ἐπανόστασιν τῆς ἰδίας τῆς φύσεως, ἡ ὁποία ἐκδικεῖται τὴν ἀπλησίαν καὶ βουλιμίαν τοῦ ἐλόφρονος καὶ ἀρπαγῶς ἀνθρώπου τῆς ἐποχῆς μας.

Ὅποια διαφορὰ πρὸς τοὺς ἀσκητὰς καὶ ἁγίους, οἱ ὅποιοι ἐσέβοντο τὴν δημιουργίαν, περιώριζον εἰς τὸ ἐλάχιστον τὰς ὑλικὰς τῶν ἀνάγκας, δὲν ἐπεδίωκον τὰς ἀνέσεις καὶ τὴν πολυτέλειαν, ἀλλὰ τὴν ἀποκτησιν τοῦ πλοῦτου τῶν ἀρειῶν καὶ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ἔφθονον πολλάκις εἰς τοιοῦτον σημεῖον ὀλιγαρκείας καὶ ἀσιτίας, ὥστε νὰ συναγωνίζωνται, ἐν τῷ σώματι αὐτοὶ ὄντες, τὰ ἀσώματα πνευματικὰ ὄντα, τοὺς ἀγγέλους. Ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον οἱ μεγάλοι Πατέρες τοῦ Μοναχισμοῦ συνιστοῦν καὶ ἐπιβάλλουν εἰς τοὺς μοναχοὺς τὴν κοινοβιακὴν ζωὴν, ἐγκριεται εἰς τὸ δι' ἐπιθυμοῦν νὰ περικόβουν τὸ ἴδιον θέλημα, τὰς ἰδίας ὁρᾶξεις, τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἰδιαίτερου, τοῦ ἰδιοκλήτου, τῆς πολυτελείας καὶ τῆς ἀνέσεως, τὰ ὅποια χαρακτηρίζουν τοὺς ζῶντας ἐν ἰδιουργημίᾳ μοναχοὺς, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ ἔνθα τείνει νὰ λησμονηθῇ ἡ εὐαγγελικὴ ὀλιγαρκεία

καὶ τὸ ἀσκητικὸν ἦθος τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

Αἱ κοινωνικαὶ διαιρέσεις, τὰ μίση, αἱ διχόνομιαι, ὁ ἀκατάπαντος πόλεμος, ὅστις χωρίζει καὶ γονεῖς ἀκόμη ἐκ τῶν τέκνων καὶ ἀδελφούς ἐκ τῶν ἀδελφῶν, ἀφείλεται εἰς τὴν μεγάλην ἀξίαν, ἣν δίδομεν οἱ ἄνθρωποι εἰς τὰ ὑλικά ἀγαθὰ, εἰς τὰ χρήματα καὶ τὰ κτήματα, εἰς τὸ ὅτι εἴμεθα προσκεκολλημένοι εἰς τὰ παρόντα. Ὁ ὄσιος Ἀθανάσιος ὁ Μετewορίτης, κατὰ τὸν βιογράφον αὐτοῦ, «εἰδὼς ὅτι τὸ ἰδίως πολιτεύεσθαι καὶ φροντίζειν ἕκαστον περὶ αὐτοῦ οὐχ ὁμοιοῦς ἐστίν, ἀλλὰ διαιρέσεως καὶ ἐρισμοῦ παραίτιον, ἐβουλήθη τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἐν κοινοβιακῷ τύπῳ καὶ κανόνι συνάψαι». Τὰ αὐτὰ καθώρισαν εἰς τὴν Διαθήκην αὐτῶν οἱ ὄσιοι Θεοφάνης καὶ Νεκτάριος, οἱ κτίτορες τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βασιλάω ἀπαγορεύουν εἰς τοὺς μοναχοὺς νὰ ἔχουν ἰδικὰ τῶν πράγματα, διότι μόνον κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν θὰ εἶναι «πάντες οὐνημένοι ἐν ἀγάπῃ τε καὶ ἀληθείᾳ, ὡς μία ψυχὴ ἐν πολλοῖς σώμασιν, ἀλλ' οὐ γνῶμαις, καλῶς τε καὶ θεοφιλῶς μετερχόμενοι καὶ μεταχειριζόμενοι, τὰ τῶν ἐτέρων δηλονότι καὶ τὰ τῆς μονῆς ἀρμόδια καὶ ὀνήσιμα».

Τὰ Μετέωρα, τόπος ἀσκήσεως, ἰδρώτων, πόνων, προσευχῶν, νηστείας καὶ δακρύων ἦταν παλαιότερον ἀπόρροια εἰς τοὺς πολλούς. Σήμερον κατέστησαν πανελλήνιον καὶ παγκόσμιον προσκύημα. Ἡ ἱστορικὴ αὕτη πόλις τῶν Σιαγῶν εἰς τὰς ἱερὰς μονὰς ἀφείλεται τὴν κίνησιν καὶ τὸν ὑλικὸν τῆς πλοῦτον. Ἡ προσκυνηματικὴ ἡμῶν ἐπίσκεψις εἰς τὰ δύο μεγάλα καὶ περιφανῆ μοναστικά κέντρα τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τῆς Ἑλλάδος, τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ τὰ Μετέωρα, ἀποτελεῖ εὐκαιρὸν περιστάσιν διὰ νὰ ὑπογραμμίσωμεν καὶ πάλιν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ πρὸς ὅλοκληρον τὸν κόσμον, τὸν ἀφυπνιζόμενον ἀλλ' ἀπρακτοῦντα πρὸ τοῦ κινδύνου τῆς οἰκολογικῆς καταστροφῆς καὶ καταρριζόμενον ἐκ τῆς ὑλικῆς ἀπληστίας, ὅτι τὸ προσκύημα τῶν Μετεώρων καὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους θὰ παραμένῃ ἀπλὴ ταξιδιωτικὴ ἀνάμνησις ἂν δὲν ὀδηγῆ εἰς τὴν ἐπαναπόκτησιν τῆς εὐαγγελικῆς ὀλιγαρκείας καὶ τοῦ ἀσκητικοῦ πνεύματος τῆς Ὁρθοδοξίας. Οὐδὲν ἀφελείται ὁ ἄνθρωπος ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδίσῃ καὶ ζημιωθῆ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο εἰς ὅλας τὰς ἐποχὰς οἱ ὄσιοι καὶ οἱ ἄγιοι ἔχοντες τὸ χάρισμα τῆς διακρίσεως τοῦ καλοῦ, προετίμησαν τὰ αἰώνια τῶν παρεχόμενων, τὰ μόνιμα τῶν προσκαίρων, τὰ πνευματικὰ τῶν ὑλικῶν. Πάντα ἡγοῦντο σκύβαλα εἶναι, διὰ νὰ κερδίσουν τὸν Χριστόν.

Μὲ τὰς σκέψεις αὐτάς, τὰς ἐρμηνευούσας τὸ πνευματικὸν περιεχόμενον τῶν ἐορταστικῶν ἐκδηλώσεων, εὐχαριστοῦμεν θερμῶς τὸν ἄξιον ποιμενάρχην ὑμῶν,

ἡμῖν δὲ προσφιλέστατον ἀδελφόν, Μητροπολίτην Τριζίκης καὶ Σιαγῶν κύριον Ἀλέξιον, τὰς ἐντίμους ἀρχὰς τῆς πόλεως Καλαμπάκας καὶ τοὺς εὐσεβεῖς κατοίκους αὐτῆς διὰ τὴν θερμὴν ὑποδοχὴν καὶ τὸν πλοῦτον τῆς ἀγάπης των.

Ὁ Ὄσιος Ἀθανάσιος ὁ Μετewορίτης ἐλθὼν καὶ διαμείνας εἰς τὴν Πόλιν ἠρέσκετο νὰ συγράξῃ εἰς τοὺς ναοὺς καὶ τὰ ἀγιάσματα τῆς βασιλίδος τῶν Πόλεων. Αὐτὴν τὴν χάριν τῆς Πόλεως, τοῦ ἱστορικοῦ κέντρου τῶν ὀρθοδόξων, σὺν ταῖς πατριαρχικαῖς ἡμῶν εὐχαῖς καὶ εὐλογίαις, κομίζομεν εἰς πάντας ἡμᾶς, τοὺς τιμῶντας τὴν μνήμην τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς μοναστικῆς πολιτείας τῶν Μετεώρων, προσθείαις τοῦ ὁποῖου καὶ πάντων τῶν Μετewοριτῶν ὄσιων νὰ ἀξιωθῶμεν τοῦ φωτὸς καὶ τῆς αἰωνίου χάριτος τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἀμήν.

Μετὰ τὴ Δοξολογία καὶ τὴν προσφώνησιν καὶ ἀντιφώνησιν ὁ Παναγιώτατος γευμάτισε ἀνεπισήμως καὶ ἀναπαύθηκε γιὰ λίγο στὸ ξενοδοχεῖο «Διδάγη», ὥστε νὰ συνεχίσει τὸ ἀπογευματινὸ πρόγραμμα.

(Συνεχίζεται)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Π. ΛΕΚΚΟΣ

Δ) ντῆς Ἐκδόσεων Ἀποστολικῆς Διακονίας

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

- ★ Ἐπισκόπου Ἀχελώου Εὐθυμίου, ΑΘΩΟΣ (ἀπάντησιν σὲ 56 ἐρείσματα τῆς ἀπιστίας).
- ★ Πρωτοπρ. Γ. Μεταλληνοῦ, Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ.
- ★ Καθηγ. Μάρκου Α. Σιώτη, ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ.
- ★ Καθηγ. Ἰωάννου Φουντούλη, ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ, τόμοι Α' καὶ Β'.
- ★ Καθηγ. Βλασίου Φειδᾶ, ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΡΩΣΣΙΑΣ (1988 - 1988).
- ★ Καθηγ. Ἀνδρ. Θεοδώρου, ΑΜΩΜΟΙ ΕΝ ΟΔΩΙ ΑΛΛΗΛΟΥ·Γ'Α' (ἐρμηνευτικὸ σχόλιο στὴ Νεκρώσιμη Ἀκολουθία).
- ★ Ἀγ. Γρηγορίου Νύσσης, ΕΙΣ ΤΟΝ ΒΙΟΝ ΤΟΥ ΜΩΥΣΕΩΣ (εἰσαγωγή, κείμενο, μετάφραση, σχόλια ἀρχιμ. Π. Μπροῦσαλη).
- ★ Ἀρχιμ. Συμεὼν Π. Κούτσα, Η ΝΗΣΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ. Γιατί, πότε καὶ πῶς νηστεύομε.

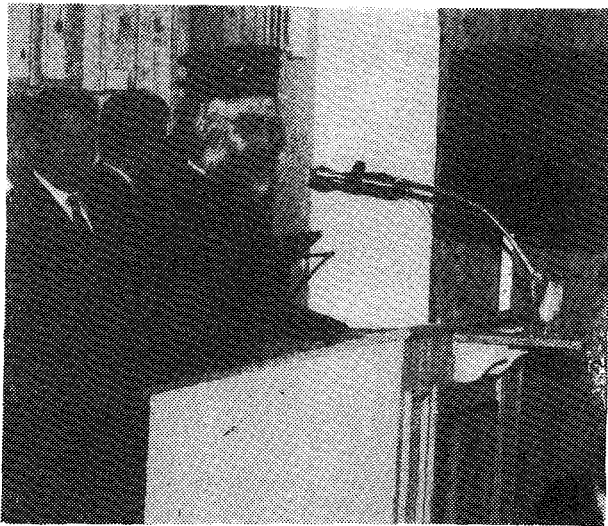
ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΙΑ Ἐπισκοπικῆς ζωῆς καὶ δράσεως (1965-1990) ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΔΡΑΜΑΣ κ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ*

Τοὺς χαιρετισμοὺς ἔκλεισε ὁ Αἶδης. Πρωτοπρεσβύτερος π. Θεόδωρος Ζήσης, Καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ὁ ὁποῖος εἶπε:

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Δράμας,
Σεβασμιώτατοι Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς,
Σεβαστοὶ πατέρες καὶ σεβάσμιες μοναχές,
Κύριε Νομάρχα,
Κύριε Δήμαρχε,
Κύριοι ἐμπρόσωποι τῶν λοιπῶν ἀρχῶν τῆς πόλεως,

Κυρίες καὶ Κύριοι,

Ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει σήμερα τοὺς ἁγίους Πατέρας. Εἶναι ἡ Κυριακὴ τῶν Ἁγίων Πατέρων. Ἀμέσως μετὰ τὴν Ἀνάληψη τοῦ Χριστοῦ καὶ μία

Ὁ Καθηγητῆς π. Θεόδωρος Ζήσης χαιρετίζει τὸν τιμώμενο Ἱεράρχη.

ἐβδομάδα πρὶν ἀπὸ τὴν Πεντηκοστὴ τοποθετήθηκε μὲ πολλὴ σοφία ἢ ἐορτὴ τῶν Ἁγίων Πατέρων. Ἡ ἐορτὴ αὐτὴ ἀνάμεσα στὰ ἄλλα, μᾶς δείχνει ὅτι ὁ Χριστὸς ἀνεβαίνοντας στὸν οὐρανὸ δὲν μᾶς ἄφησε ὀρφανούς ἐδῶ κάτω στὴ γῆ, ὅπως εἶχε ὑποσχεθῆ στους μαθητὰς του. Ἔχουμε μέσα στὴν Ἐκκλησία τοὺς ἁγίους Πατέρας, πὸν εἶναι ἡ καρποφορία τοῦ Ἁγίου

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 552 τοῦ ὑπ' ἀρ. 15 τεύχους.

Πνεύματος, ἡ ὁρατὴ ἀπόδειξη τῆς δράσεως καὶ παρουσίας τοῦ Παρακλήτου. Ὅπως θὰ ἀκούσουμε τὴν ἄλλη Κυριακὴ τῆς Πεντηκοστῆς, τὸ Ἅγιο Πνεῦμα «θρῦει προφητείας, ἱερέας τελειοῖ, ἀλμειὺς θεολόγους ἀνέδειξε, ὅλον συγκροτεῖ τὸν θεσμόν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τονίζει ἰδιαίτερα τὴν παρουσία καὶ δράση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τὴν σημασία τῶν Ἁγίων Πατέρων εἶναι Ἐκκλησία ἀγιοπνευματικὴ καὶ πατερικὴ.

Καὶ εἶναι ὄντως ἀρίστη ἡ σύμπτωση σήμερα, Κυριακὴ τῶν Πατέρων, νὰ γιορτάζεται ἐδῶ στὴ Δράμα μὲ τὴν ἐπαινετὴ καὶ ἀξιομίμητη πρωτοβουλία τοῦ Δήμου Δράμας ἢ εικοσιπενταετία τῆς ἀρχιερατείας τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς τῆς ἐπαρχίας, τοῦ μητροπολίτου Δράμας κ. Διονύσιου. Χάρημα, ὅταν ἀκουσα τὸν κ. νομάρχην νὰ προσφωνῇ τοὺς κληρικούς «Ἅγιοι Πατέρες». Παρὰ τὶς ἀδυναμίες καὶ τὰ ἀνθρώπινα ἐλαττώματα πὸν ἔχουν οἱ κληρικοί, ἀποκαλοῦνται «Ἅγιοι» ἀσχέτως πρὸς τὴν προσωπικὴ τους ἀγιότητα, γιὰτὶ διαχειρίζονται τὴ Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἶναι οἰκονόμοι τῶν μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας, ἱερουροὺν καὶ ἐγγίζον τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων. Καὶ περισσότερο ἀπ' ὅλους τοὺς κληρικούς ὁ ἐπίσκοπος, πὸν ἔχει τὸ πλήρωμα τῆς ἱερωσύνης, ὁ εἰς τόπον καὶ τύπον Χριστοῦ, εἶναι ὁ ἅγιος Πατήρ, ὁ πνευματικὸς πατὴρ ὅλων τῶν πιστῶν κληρικῶν, μοναχῶν καὶ λαϊκῶν. Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα δίδει στὴν Ἐκκλησία καὶ σήμερα ἐπισκόπους πὸν ἀποδεικνύονται ἀληθινοὶ πατέρες, ἀληθινὴ εὐλογία καὶ θησαυρὸς γιὰ τὶς ἐπαρχίες τους.

Τί νὰ πῶ ἐγὼ γιὰ τὸν ἐπίσκοπό σας, τὸν μητροπολίτη Δράμας κ. Διονύσιο; Ἡ ἐπιβεβαίωση τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἔργου του εἶθε σεῖς οἱ ἴδιοι, οἱ κάτοικοι τῆς Δράμας, μὲ τὴν εὐσέβεια καὶ ἀφοσίωσή σας στὴν Ἐκκλησία, μὲ τοὺς ἐκλεκτούς σας ἄρχοντας, τὸν κ. νομάρχην καὶ τὸν κ. δήμαρχο, οἱ ὁποῖοι ὡς ἐκπρόσωποι τοῦ πιστοῦ λαοῦ τῆς Δράμας καὶ γνώστες τοῦ ἔργου τοῦ μητροπολίτου παρουσίασαν πρὶν ἀπὸ λίγο τὴ θανατοῦ καὶ πολυπόκιλη δράση του.

Ὡς καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης θὰ σημειώσω καὶ θὰ τονίσω δύο μόνον στοιχεῖα. Ἐν πρώτοις τὸ πλοῦσιον καὶ ἀγιοπνευματικὸ καὶ πατερικὸ συγγραφικὸ του ἔργο.

Ἐκκλησιαστικὸς - Λουθηρανικὴ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ Διαλόγου

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑΙ ΣΥΝΟΔΟΙ

(Μόσχα, 31 Μαΐου - 7 Ἰουνίου 1991)

α) Εἰσαγωγή.

Τὸ Κανονικὸν Δίκαιον προνοεῖ διὰ τὴν κατὰ τακτὰ διαστήματα σύγκλησιν τῶν τοπικῶν Συνόδων τῶν ἐπισκόπων, προεδρευομένων ὑπὸ Μητροπολίτου, Ἀρχιεπισκόπου, ἢ Πατριάρχου διὰ τὴν ἐπίβλεψιν τῆς ἐκπληρώσεως τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία εἶναι ἡ θεραπεία τῆς νοσοῦσης ἀνθρωπίνης προσωπικότητος καὶ κοινωνίας. Ἀλλὰ παρομοία προνόησις δὲν ὑπάρχει διὰ τὰς Οἰκουμενικὰς Συνόδους.

Τοῦτο ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι αἱ τοπικαὶ σύνοδοι ἦσαν μέρος τῆς πρωτογενοῦς δομῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἐνῶ ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἦτο κατὰ τὴν φύσιν τῆς ἔκτακτος καὶ αὐτοκρατορικῆς. Δύναται τις

* Ἡ παρούσα εἰσήγησις τοῦ Αἰδεσιμολογιωτάτου Καθηγητοῦ, Πρωτοπρεσβυτέρου κ. Ἰωάννου Ρωμανίδου ὑποβληθεῖσα εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν Διαλόγου τῶν Ὁρθοδόξων μετὰ τῶν Λουθηρανῶν εἶναι ἐκείνη εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κορίνθου κ. Παντελεήμων εἰς τὴν ἐπιστολὴν αὐτοῦ πρὸς τὸν Γενικὸν Γραμματέα τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, κ. Emilio Castro, ἡ ὁποία ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ φύλλον ἀριθ. 2/1-2-91 τοῦ περιοδικοῦ ΕΚΚΛΗΣΙΑ.

Ἀπὸ τὰ πρῶτα τοῦ χρόνου ὡς κληρικῶν δὲν ἔπαυσε νὰ γράφῃ σὲ ἐφημερίδες, σὲ περιοδικὰ, σὲ ἀνεξάρτητες μελέτες, εἴτε γιὰ νὰ ἐρμηνεύσῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ οἰκοδομήσῃ τοὺς πιστοὺς, εἴτε γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἐπίκαιρα θέματα καὶ προβλήματα πᾶσι ἔχοντι πνευματικὰς προεκτάσεις στὴν ἐθνικὴ, πολιτιστικὴ καὶ κοινωνικὴ ζωὴ τοῦ τόπου μας. Ἀνύστακτο πάντα τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ γιὰ τὸ ποιμνίον τοῦ παρῶν νὰ γράφῃ, ὥστε νὰ μὴν εἰσχωρήσῃ ἀνάμεσα σὺς πιστοὺς διαθροαιτικὰς ἰδέας καὶ διδασκαλίαι, νὰ παραμελῇ τὰ πνευματικὰ τοῦ τέκνου ἀδελφῆ καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ μέσα σὺν σωτήριον χῶρον τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ λόγος τοῦ ἀπλός, σύγχρονος, μὲ ποιικιλίαν καὶ πλοῦτον θεμάτων.

Τὸ δεύτερον στοιχεῖον πὸν ἐπιθυμῶ νὰ τονίσω εἶναι ὅτι ὁ μητροπολίτης Δράμας εἶχε ἕνα ἰδιαίτερον δεσμὸν μὲ τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, πὸν συμπληρῶναι τὸ ἐπόμενον ἔτος 1992 πενήντα ἔτη ἀπὸ τὴν ἴδρυσιν καὶ λειτουργίαν τῆς. Εἶναι ὁ πρῶτος ἀρχιερεὺς ἀπὸ τοὺς πνευματικῶν

νὰ παραλληλίσῃ τὰς Οἰκουμενικὰς Συνόδους μὲ τὴν Ἀποστολικὴν Σύνοδον τῶν Ἱεροσολύμων (Πράξ. 15, 6:6-29). Αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, ὅμως, συνεκαλοῦντο ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Ρωμαίων μὲ σκοπὸν νὰ ἀναγάγῃ εἰς Ρωμαϊκὸν νόμον τὴν ἔναντι τῶν αἵρετικῶν κοινὴν πίστιν καὶ πράξιν τῶν Αὐτοκεφάλων καὶ Αὐτονόμων Ἐκκλησιῶν.

Ὁ Ἀρειος, ὁ Νεστόριος καὶ ὁ Εὐτυχεὺς κατεδικάσθησαν πρῶτα ὑπὸ τοπικῶν συνόδων καὶ κατόπιν ὑπὸ Οἰκουμενικῶν. Ὁ Παῦλος Σαμοσατεὺς κατεδικάσθη ὑπὸ τοπικῆς συνόδου, τῆς ὁποίας ἡ ἀπάφασις ἔγινε δεκτὴ ὑφ' ὅλων τῶν ὑπολοίπων συνόδων. Τὸ ἴδιον συνέβη μὲ τὸν Σαβέλλιον. Ἀκόμη καὶ εἰς τὰς Οἰκουμενικὰς Συνόδους οἱ ἐπίσκοποι ἐλάμβανον μέρος ὡς μέλη τῶν συνόδων τῶν, τῶν ὁποίων ἐκφραστὰι ἦσαν οἱ Μητροπολίται, Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Πατριάρχαι ἢ οἱ ἐκπρόσωποι τῶν. Θὰ πρέπει νὰ διευκρινισθῇ, ὅτι οὔτε ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος δύναται νὰ ὑποκαταστήσῃ τὰς Τοπικὰς Συνόδους, οὔτε αἱ Τοπικαὶ Σύνοδοι δύνανται νὰ πάρουν τὸ προβάδισμα ἔναντι Οἰκουμενικῶν.

ἡ τοῦ Θεοῦ, καὶ μάλιστα ὁ πρῶτος Μακεδὼν ἀρχιερεὺς, πνευματικὸς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Μακεδονικῆς πρωτεύουσας.

Ἀκούγοντας σήμερον τοὺς τοπικοὺς ἄρχοντες νὰ ἀναφέρονται μὲ τόσο σεβασμὸν καὶ ἐκτίμησιν σὺν πρόσωπο καὶ σὺν ἔργον τοῦ μητροπολίτου καὶ ζώντας μὲσὺ αὐτὸ τοῦ κλίμα τῶν ἀνθορμῶν ἐκδηλώσεων τοῦ ποιμνίου πρὸς τὸν ποιμένα τοῦ, ἐνοιῶσα ἰκανοποίησιν καὶ καύχησην γιὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἔργου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, πὸν ἔμπρακτα ἐπιβεβαιώνεται σὺν ἐκλεκτῷ πνευματικῶν τῆς, πὸν σήμερον ὅλοι τιμοῦμε.

Ἄς εὐχηθῶμεν ὁ δωροδοτὴς Κύριος, πρεσβεῖαι τῶν ἐορταζόντων σήμερον Ἁγίων Πατέρων, νὰ ἐνισχύσῃ τὸν σεβασμιώτατον μητροπολίτην Δράμας καὶ νὰ τοῦ χαρίξῃ ἔτη πολλὰ ἐπ' ἀγαθῶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ πιστοῦ λαοῦ τῆς Δράμας.

(Συνεχίζεται)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Π. ΛΕΚΚΟΣ

Δ) ντῆς Ἐκδόσεων Ἀποστολικῆς Διακονίας

νικῆς Συνόδου, ἐκτός ἂν ἡ μία ἢ ἡ ἄλλη παρεκκλίνει τῆς πίστεως. Τοῦτο διότι ἡ ἀθθεντία ἐνυπάρχει εἰς τοὺς θεουμένους (δοξασμένους) Ἀποστόλους, Προφήτας καὶ Πατέρας, πού συμμετέχουν εἰς τὰς Συνόδους ἢ εἰς τοὺς ἀκολουθούντας τὴν διδασκαλίαν τῶν θεουμένων Συνοδικούς, καὶ ὄχι εἰς τοπικὰς ἢ Οἰκουμενικὰς Συνόδους καθ' ἑαυτάς.

Τὸ κλειδί διὰ τὴν κατανόησιν τῆς μεταβολῆς τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Παραδόσεως ἀπὸ παρανόμου εἰς νόμιμον θρησκείαν καὶ κατόπιν εἰς ἐπίσημον Ἐκκλησίαν, ἔγκειται εἰς τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία διεπίστωσε, ὅτι δὲν εἶχε ἀπέναντί της ἀπλῶς μίαν ἐπὶ πλέον μορφήν θρησκείας ἢ φιλοσοφίας, ἀλλὰ μίαν καλῶς ὀργανωμένην Ἑταιρίαν Ψυχιατρικῶν Κλινικῶν, αἱ ὁποῖαι ἐθεράπευον τὴν ἀναζητούσαν τὴν εὐδαιμονίαν ἀσθένειαν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ παρήγον φυσιολογικούς πολίτας μὲ ἀνιδιοτελεῖ ἀγάπην, ἀφιερωμένους εἰς τὴν ριζικὴν θεραπείαν τῶν προσωπικῶν καὶ κοινωνικῶν νοσημάτων. Ἡ σχέση εἰς ἀνεπτύχθη μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ἦτο ἀκριβῶς ἀντίστοιχος πρὸς τὴν σχέση μεταξὺ Κράτους καὶ συγχρόνου Ἱατρικῆς.

Ἡ προσάρτησις καὶ ὁ ἔλεγχος τοῦ ἐπισκοπάτου τῆς Καρολιγγίας Φραγκίας ἀπὸ τὸν φραγκικὸν στρατόν, μὲ τὴν κατάληψιν τοῦ ἀπὸ πολεμάρχου (661 καὶ ἔξῃς), τῶν ὁποίων καθῆκον ἦτο νὰ εἰρηνεύσουν διὰ τῆς βίας καὶ τῆς θρησκείας τὸν ἐπαναστατημένον Γαλλο - Ρωμαϊκὸν πληθυσμόν, εἶναι τὸ κλειδί κατανοήσεως τοῦ Μεγάλου Σχίσματος μεταξὺ Λατινικῆς καὶ Ρωμαϊκῆς Χριστιανοσύνης. Αὐτοὶ οἱ Φράγκοι ἐπίσκοποι καὶ οἱ διαδοχοὶ των δὲν κατενόησαν ποτὲ τὴν σημασίαν τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως καὶ διαδοχῆς, τὴν ὁποῖαν ὑπεβάθμισαν εἰς ἐπισκοπικὴν ἐξουσίαν ἐντὸς ἐνὸς συστήματος μυστηριακῆς μαγείας, ἡ ὁποῖα στέλλει τοὺς ἀνθρώπους ἢ εἰς τὸν παράδεισον ἢ εἰς τὴν κόλασιν. Αὐτὸ τὸ σύστημα μαγείας μετέφεραν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Ρώμης, ὅταν τὸ κατέκτησαν διὰ τῆς βίας μετὰ ἀπὸ ἀγῶνα τοῦ ὁποίου τὸ τελευταῖον στάδιον διήρκησε ἀπὸ τὸ 983 μέχρι τὸ 1012. Ἡ ὀλοκλήρωσις τῆς ἐθνικῆς Τευτονοποιήσεως ἢ Φραγκοποιήσεως τοῦ Πατριαρχείου τῆς Ρώμης συντελέσθη τὸ 1046.

Τὸ ρήγμα αὐτὸ τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς καὶ παραδόσεως προεκλήθη καὶ διετηρήθη ὑπὸ τῆς στρατιωτικῆς καὶ πολιτικῆς ἐξουσίας ὡσάν φυσιολογικὸν λειτουργήμα τῆς Φραγκολατινικῆς Χριστιανοσύνης. Ἐξ ἴσου φυσιολογικὴ ἐθεωρεῖτο καὶ ἡ διαστρέβλωσις τῆς πραγματικότητος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Πολιτισμοῦ τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας εἰς τὴν Ἀνα-

τολήν, τὴν ὀνομαζομένην σήμερον «Βυζαντινὴν Αὐτοκρατορίαν».

6) Μ έ θ ο δ ο ς.

Ἡ μέθοδος εἰς τὸ ὑπόβαθρον τῆς ἐκθέσεως αὐτῆς εἶναι ἀπλή. Οἱ συγγραφεῖς τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ οἱ Πατέρες ἐπισημαίνουν ἐντὸς τῆς ἱστορίας τὴν ἰδικὴν των ἐμπειρίαν τῆς καθάρσεως καὶ τοῦ φωτισμοῦ τῆς καρδίας καὶ τοῦ δοξασμοῦ (τῆς θεώσεως), τὴν ὁποῖαν ταυτίζουν μὲ ἐκείνην τῶν προφητῶν ὄλων τῶν αἰώνων, ἀρχίζοντες τοῦλάχιστον ἀπὸ τοῦ Ἀβραάμ. Αὐτὸ ἀντιστοιχεῖ μὲ τὴν ἐπανάληψιν τῆς θεραπείας εἰς τὴν ἱατρικὴν ἐπιστήμην, τῆς ὁποίας ἡ μέθοδος μεταδίδεται ἀπὸ ἱατροῦ εἰς ἱατρόν. Ἄλλ' εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ ἱατρὸς ὁ ὁποῖος προσωπικῶς θεραπεύει καὶ «τελειοῖ» τοὺς ἱατροὺς Του, τόσον εἰς τὴν Παλαιὰν ὅσον εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην. Αὐτὴ ἡ ἱστορικὴ παράδοσις καὶ διαδοχὴ θεραπείας καὶ τελειώσεως «ἐν τῷ Κυρίῳ τῆς Δόξης» πρὶν καὶ μετὰ τὴν ἐνσάρκωσίν Του, συνιστᾷ τὴν καρδίαν καὶ τὸν πυρῆνα τῆς Βιβλικῆς καὶ τῆς Πατερικῆς Παραδόσεως καὶ τοῦ Συνοδικοῦ Συστήματος.

Διαιροῦμεν τὴν ἐκθεσὶν μας εἰς τὰ ἀκόλουθα: 1) Τὰ ἱστορικὰ πλαίσια, 2) αἱ Σύνοδοι ὡς Ἑταιρίαι Ψυχιατρικῶν Κλινικῶν, 3) Σύνοδοι καὶ Πολιτισμοί, 4) Συμπεράσματα.

1) ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ.

Ἡ πίστις, κατὰ τὴν Ἀγίαν Γραφήν, εἶναι ἡ συνεργασία μὲ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ Ὅποῖον ἐγκαινιάζει τὴν θεραπείαν τῆς νόσου τῆς ἰδιοτελοῦς ἀγάπης εἰς τὴν καρδίαν καὶ τὴν μεταβάλλει εἰς ἀγάπην, ἡ ὁποῖα «οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς». Ἡ θεραπεία αὐτὴ κορυφώνεται μὲ τὸν δοξασμόν (τὴν θέωσιν) καὶ συνιστᾷ τὴν πεμπουσίαν τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποῖα ἀντικατέστησε δι' αὐτῆς τὴν εἰδωλολατρείαν ὡς τὸν πυρῆνα τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας.

Πολιτικοὶ ἀρχιτέκτονες, τῶν ὁποίων οἱ ἱστορικὸι ἐκθέτουν τὴν ἱστορίαν εἰς τὰ πλαίσια τῶν σχεδίων των διὰ τὸ μέλλον, ἰσχυρίζονται, ὅτι ὁ κόσμος δυτικοποιεῖται μέσῳ τῆς τεχνολογίας καὶ οἰκονομίας. Ὁ Ὁρθόδοξος Πολιτισμὸς ἐντάσσεται μεταξὺ ἐκείνων, πού ἔπαυσαν νὰ ἀναπτύσσωνται καὶ εὐρίσκονται εἰς τὸ στάδιον ἀφομοιώσεως. Ἄλλ' ὁ ἰσχυρισμὸς των, ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Πολιτισμὸς τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας ἐξηφανίσθη καὶ ἀντικατεστάθη εἰς μὲν τὴν Ἀνατολήν ἀπὸ ἓνα «Βυζαντινὸν» Πολιτισμόν καὶ μίαν «Βυζαντινὴν» Αὐτοκρατορίαν, εἰς δὲ τὴν Δύσιν ἀπὸ ἓνα

«Εὐρωπαϊκὸν» Πολιτισμὸν, εἶναι ἡ σύγχρονος τροποποίησης τῆς μεταφυσικῆς ἱστορίας τοῦ Καρλομάγνου.

Ὁ Καρλομάγνος (768-814) ἐχάλκευσε τὸν ἀφανισμὸν αὐτὸν τοῦ ὀνόματος «Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία» καὶ τοῦ Πολιτισμοῦ τῆς διὰ τὴν λύση οἰκογενειακοῦ του πρόβλημα. Ὁ πάππος του, Κάρολος Μαρτέλ (715-741), εἶχε νικήσει ὀριστικῶς τὴν συμμαχίαν μεταξὺ τῶν Γαλλο - Ρωμαίων ἐπαναστατῶν καὶ τῶν Νουμιδο - Ρωμαίων καὶ τῶν Ἀράβων εἰς τὰς μάχας τῶν Πυκτάβων καὶ τῆς Προβηγκίας τὸ 732 καὶ τὸ 739. Οἱ Νουμιδο - Ρωμαῖοι καὶ οἱ Ἀραβες εἶχον προσφάτως (711-719) καταλύσει τὸ βασίλειον τῶν Γόθων εἰς τὴν Ἰσπανίαν ἐν συνεννοήσει μὲ τοὺς σκλαβωμένους Ἰσπανο - Ρωμαίους ἐπαναστάτας. Οἱ Νουμιδο - Ρωμαῖοι ἦσαν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ὑπὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως διορισθέντος Νουμιδο - Ρωμαίου Κυβερνήτου τῆς Μαυριτανίας εἰς τὴν Ceuta. Μία ἄλλη Γαλλο - Ρωμαϊκὴ ἐπανάστασις κατεστάλη ἀπὸ τὸν πατέρα καὶ τὸν θεῖον τοῦ Καρλομάγνου τὸ 742, τὸ ἔτος τῆς γεννήσεώς του.

Ἐπρεπεν ὁ Καρλομάγνος νὰ ἐφεύρη μίαν στρατηγικὴν διὰ τὴν διάσπασιν τῆς ἐθνικῆς, θρησκευτικῆς καὶ πολιτιστικῆς ταυτότητος μεταξὺ τῶν ἰδικῶν του ὑποδούλων Ρωμαίων καὶ τῶν ἐλευθέρων Ρωμαίων ἐντὸς τοῦ ἐλευθέρου μέρους τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, ἡ ὁποία ἐπεκτείνεται ἀπὸ τὴν Κάτω Ἰταλίαν μέχρι τὰ σύνορα τῆς Περσίας. Ἐπενόησέ τὸ σχέδιον νὰ πείσῃ τοὺς ὑποτεταγμένους εἰς τοὺς Φράγκους Ρωμαίους, ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ πατρὸς του ἰδρυθὲν Παπικὸν Κράτος, διὰ τὸ ὁποῖον διετηρήθησαν τὰ ὀνόματα Ρωμανία καὶ Res Publica Romana καὶ τὸ ὁποῖον εὐρίσκετο ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῆς οἰκογενείας του ἀπὸ τὸ 756, ἦτο ὅ,τι εἶχε ἀπομείνει ἀπὸ τὴν Ρωμαϊκὴν Αὐτοκρατορίαν. Τὸ ὑπόλοιπον τῆς Ρωμανίας εἶχε γίνῃ δῆθεν αἰρετικὸν καί, ὡς ἐκ τούτου, μία μισητὴ «Γραικία», κατοικουμένη ὄχι ἀπὸ Ρωμαίους, ἀλλὰ ἀπὸ «αἰρετικούς Γραικούς» καὶ βασιλευομένη ὄχι ἀπὸ «βασίλειά τῶν Ρωμαίων», ἀλλὰ ἀπὸ «βασίλειά τῶν Γραικῶν».

Μέχρι τὸ 794 οἱ Φράγκοι ἀπεκάλουν τὴν Αὐτοκρατορίαν Ρωμαϊκὴν. Τὴν μνημόνευσαν ὡς Imperium Romanum διὰ τελευταίαν φορὰν εἰς τὰ Libri Carolini, δηλαδὴ τὰ βιβλία τοῦ Καρλομάγνου κατὰ τῆς Ζ' Οἰκ. Συνόδου ὅπου ἀποκαλεῖ τὴν Αὐτοκρατορίαν εἰδολωλατρικὴν καὶ αἰρετικὴν. Ἐκτοτε τὰ ὀνόματα Graeci καὶ Graecia γίνονται ἐθμικὸν δίκαιον τῶν Φράγκων καὶ τῶν συμμάχων των.

Οἱ νεώτεροι φύλακες αὐτοῦ τοῦ νόμου ἀντικατέστησαν τὸ «Γραικός» μὲ τὸ «Βυζαντινός» καὶ τὸ «αἰ-

ρετικός» μὲ τὴν «ἀλλαγὴν Πολιτισμοῦ». Οἱ ἐν λόγῳ φύλακες ἠκολούθησαν τὰ σχέδια τοῦ Ναπολέοντος διὰ τὴν διάλυσιν τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καταλοίπων τῆς ἐντὸς αὐτῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Κατέστρεψαν τὴν ὑπάρχουσαν νομικὴν ταύτισιν τῶν πολιτῶν τῆς Ἑλλάδος μὲ τοὺς Ρωμαίους τῶν Πατριαρχείων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων καὶ ἐχρησιμοποίησαν αὐτὴν τὴν χάλκευσιν, διὰ τὴν βαλκανοποιήσουν τὸ Μιλῆτ τῶν Ρωμαίων¹ καὶ νὰ καταστρέψουν ἐν συνεχείᾳ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

Στρέφοντες τὴν προσοχὴν μας πρὸς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην τοῦ 8ου αἰῶνος εὐρισκόμεθα ἔμπροσθεν πραγματικῶν καὶ ριζικῶν ἀλλαγῶν. Ἡ Κεντρο - Δυτικὴ Εὐρώπη κυριαρχεῖται ἀπὸ τὴν Φραγκίαν, ἡ ὁποία διαιρεῖται εἰς τὰς μεγάλας ἐπαρχίας τῆς Γαλλίας (Gallia), τῆς Γερμανίας (Germania) καὶ τῆς Ἰταλίας (Italia). Ἡ Γοτθικὴ Ἰσπανία κυριαρχεῖται ἀπὸ τοὺς Ἀραβας καὶ τοὺς Νουμιδο - Ρωμαίους, οἱ ὁποῖοι ἐπολέμησαν μαζὶ ὡς ἀπελευθερωταὶ τῶν Ἰσπανο - Ρωμαίων, τῶν ὁποίων ὁμως κατέστησαν κύριοι. Αὐτοὶ οἱ Νουμιδο - Ρωμαῖοι μετεστράφησαν πολλὰς φορὰς εἰς τὸ Ἰσλάμ κατὰ πληροφορίαν τοῦ μεγάλου Ἀραβικοῦ Ibn Khaldoun.

Ἡ γέννησις τοῦ Φραγκικοῦ Πολιτισμοῦ περιγράφεται εἰς ἐπιστολὴν τοῦ Ἁγίου Βονιφατίου πρὸς τὸν Πάπα τῆς Ρώμης Ζαχαρίαν (natione Graecus)² τὸ 741. Οἱ Φράγκοι εἶχον ἀπαλλάξει τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Φραγκίας ἀπὸ ὅλων τοὺς Ρωμαίους ἐπισκόπους καὶ εἶχον αὐτοκατασταθῆ ἐπίσκοποι καὶ κληρικοὶ διοικηταὶ τῆς. Ἠρπασαν τὴν περιουσίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἐχώρισαν εἰς τιμάρια, τῶν ὁποίων τὴν ἐπικαρπίαν διένειμαν ὡς Φέουδα, συμφώνως πρὸς τὸν βαθμὸν ποῦ κατεῖχε ἕκαστος εἰς τὴν πυραμίδα τῆς στρατιωτικῆς φεουδαρχικῆς ἱεραρχίας. Αὐτοὶ οἱ Φράγκοι ἐπίσκοποι δὲν εἶχον Ἀρχιεπίσκοπον καὶ δὲν εἶχον συνέλθει εἰς σύνοδον ἐπὶ 80 χρόνια. Συνήρχοντο διὰ τὰ ἐθνικοεκκλησιαστικὰ θέματα μαζὶ μὲ τοὺς βασιλεῖς καὶ λοιποὺς συναδέλφους ὀπλαρχηγούς. Κατὰ τὸν Ἁγιον Βονιφατίον, ἦσαν «ἀδηφάγοι λαϊκοί, μοιχοὶ καὶ μέθυσοι κληρικοί, οἱ ὁποῖοι μάχονται εἰς τὸν στρατὸν μὲ πλήρη πολεμικὴν ἐξάρτησιν καὶ μὲ τὰς χεῖρας των σφάζουν χριστιανούς καὶ εἰδολωλάτρας».

Πεννηντατρία χρόνια ἀργότερα οἱ διάδοχοι αὐτῶν τῶν ἀγραμμάτων βαρβάρων προσέθεσαν τὸ Filioque

1. Ὁ Ἰσλαμικὸς νόμος ἐπερίμνησε διὰ τὴν αὐτοδιοίκησιν τῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων αἵτινες ἐκαλοῦντο Μιλῆτ.

2. Δηλαδὴ γέννημα τῆς Magna Graecia τῆς Κάτω Ἰταλίας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Τεῦχος πένθιμον ἐν ἡμέραις χαρᾶς.

Τὸ παρὸν τεῦχος τῆς «Ἐκκλησίας», ἃν καὶ εἶναι πένθιμον, διότι ἀναφέρεται εἰς τὴν προσωπικότητα, τὸ ἔργον καὶ τὴν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν τοῦ ἀειμνήσιου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου τοῦ Α΄, ὠλοκληρώθη καὶ ἐξετυπώθη εἰς ἡμέρας χαρᾶς, καθ' ἃς εἶχε γίνεαι πλέον ἢ ἐκλογή τοῦ νέου Πρωθιεράρχου τῆς καθ' ὄλον Ὁρθοδοξίας, ἦτοι τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παραγίτης τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου τοῦ Α΄.

Ἐπιφυσσόμενοι, ὅπως ἀφιερῶσωμεν, τὸ ἐπόμενον τεῦχος τῆς «Ἐκκλησίας» εἰς τὴν ἐκλογήν, τὴν ἐνθρόνισιν καὶ τὰς προγραμματικὰς δηλώσεις τοῦ νέου Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων, ὡς καὶ εἰς τὴν προβολὴν τῆς προσωπικότητος Αὐτοῦ, περιοριζόμεθα εἰς τὸ νὰ ἐκφράσωμεν τὴν χαρὰν μας διὰ τὴν ἐκλογήν Του καὶ εἰς τὸ νὰ ἐδχηθῶμεν Αὐτῷ ὑγίειαν, εἶη πολλὰ καὶ θείαν εὐλογία, σοφίαν καὶ δύναμιν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ὑψηλῆς καὶ δυσκόλου ἀποστολῆς Του ἐν ἡμέραις, καθ' ἃς ἡ Ὁρθοδοξία, μετὰ τὰς κοσμοϊστορικὰς ἐξελίξεις ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ἑθρώπῃ, καλεῖται ἢ νωμῆν ἢ νὰ διαδραματίσῃ ἡγετικὸν ρόλον εἰς τὴν προσπάθειαν πρὸς ποιικίαν ἀναβάθμισιν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ πρὸς ἐξασφάλισιν εἰς αὐτὴν καλυτέρου καὶ ἐντυχεστέρου μέλλοντος.

«Ὁφείλει νὰ εἶναι ἠνωμένη ὅσον ποτέ».

Ἡ ἐξασφάλισις τῆς ἐνότητος τῆς Ὁρθοδοξίας

εἰς τὸ Σύμβολον καὶ κατεδίκασαν τὴν Ἀνατολικὴν Ρωμαϊκὴν Αὐτοκρατορίαν ὡς αἰρετικὴν καὶ «Γραικικήν», εἰς ἐποχὴν μάλιστα πού δὲν ἐγνώριζον οὔτε ἓνα Πατέρα Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ἐπὶ 215 χρόνια οἱ Ρωμαῖοι Πάπαι ἠρνήθησαν νὰ ὑποταχθοῦν εἰς τοὺς Φράγκους κυρίους τῶν εἰς τὰ θέματα τοῦ Filioque καὶ τῶν εἰκόνων.

Αὐτοὶ οἱ Φράγκοι ἐπίσκοποι ὄχι μόνον ἀγνοοῦσαν τοὺς Πατέρες τῶν Ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἀλλὰ οὐδέποτε ἔμαθον, οὔτε ἐνδιεφέρθησαν ποτέ νὰ μάθουν κάτι διὰ τὸν φωτισμὸν τῆς καρδίας καὶ τὸν δοξασμόν, πού ἀποτελοῦν τὰς προϋποθέσεις τῶν Συνόδων αὐτῶν ἀφοῦ εἶναι τὰ θεμέλια τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως. Ἐγνώριζαν κάπως καλῶς μόνον τὸν Αὐγουστίνον ὁ

ἦτο ὁ διακαὴς πόθος τοῦ μακαριστοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου τοῦ Α΄. Ἱστορικὴ καὶ ἐπιγραμματικὴ παραμένει ἡ ἔκφρασις τοῦ πόθου αὐτοῦ κατὰ τὰς ἐπισκέψεις του εἰς τὰς διαφόρους Ὁρθόδοξους Ἐκκλησίας. Οὕτω κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν του λ.χ. εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Ρουμανίας, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν Μακ. Πατριάρχην Ρουμανίας κ. Θεόκτιστον, εἶχε τονίσει τὰ ἑξῆς:

«Διὰ τῆς μακρᾶς σειρᾶς τῶν ἐπισκέψεων ἡμῶν πρὸς τὰς ἀδελφὰς Ὁρθόδοξους Ἐκκλησίας, ἐν αἷς καὶ πρὸς τὴν καθ' Ὑμᾶς Ἐκκλησίαν, ἀδελφὲ ἡγαπημένε, ἰερούργοῦμεν τὸ μυστήριον τῆς πανορθόδοξου ἐνότητος, εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε ἀπαραιτήτου καὶ ἀναγκαίας, καθ' ὅσον ἡ νοσταλγία τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι τι τὸ δεδομένον σήμερον... Καλεῖται, λοιπόν, ἡ Ὁρθοδοξία νὰ δώσῃ εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν ἐν μάθημα ἀσκητικῆς καὶ μυστικῆς θεολογίας καὶ νὰ δεῖξη τὴν στενὴν πύλιν καὶ τεθλιμμένην ὁδόν, τὴν ἀπάγουσαν εἰς τὴν ζωὴν (Ματθ. 7,14). Καὶ διὰ τὸ ἐπιτύχει εἰς τὴν κλήσιν καὶ τὴν μαρτυρίαν τῆς αὐτῆς ἡμετέρα Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ εἶναι ἠνωμένη ὅσον ποτέ».

«Ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ».

Ἐν συνεχείᾳ ὑπομνησκόμεν, ὅτι ὁ ἀειμνήσιος Οἰκ. Πατριάρχης Δημήτριος, κατὰ τὴν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσίας ἐπίσκεψίν του, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν μακαριστὸν Πατριάρχην Μόσχας Ποιμένα, εἶχεν εἶπει, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἑξῆς:

«Ἡ ἀδιάλειπτος προσευχὴ ἡμῶν καὶ ἀπὸ τῆς τα-

ῥαχίος ὄχι μόνον δὲν ἦτο Πατὴρ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἀλλὰ οὔτε εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὴν βιβλικὴν καὶ Πατερικὴν παράδοσιν θεραπείας καὶ τελειοποιήσεως μέσῳ τοῦ φωτισμοῦ τῆς καρδίας καὶ τῆς θεώσεως.

Οἱ Φράγκοι κατενόησαν τὴν ἀποστολικὴν διαδοχὴν ὡς μαγικὴν δύναμιν, ἢ ὁποία τοὺς ἐπέτρεπε νὰ τὴν καταστήσουν ἰδιοκτησίαν τῆς φυλῆς των καὶ νὰ τὴν χρησιμοποιήσουν ὡς τὸ κύριον μέσον δουλικῆς εἰρηνεύσεως τῶν ὑποτεταγμένων εἰς αὐτοὺς Ρωμαίων μέσῳ τοῦ φόβου τῆς θρησκευτικῆς καὶ στρατιωτικῆς δυνάμεως καὶ ἐξουσίας τῶν ὁμοεθνῶν ἐπισκόπων των. (Συνεχίζεται)

Πρωτοπρ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΡΩΜΑΝΙΔΗΣ
Καθηγητὴς τοῦ Παν(ν)μίου Θεο(ν)ίκης

πεινῆς ἡμῶν ἔδρας, ἐκ τῆς ὁποίας, οὐχὶ σπανίως, ἐπισκοπετόμεθα νοερῶς τοὺς "ἀδελφούς καὶ συλλειτουργούς ἡμῶν συγκοινωνούς τε καὶ συμποιμενάρχους τῆς καθολικῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς" καὶ παρακαλοῦμεν τὸν Δομήτορα αὐτῆς νὰ ἀξιολογήσῃ ἡμᾶς "νὰ εἴμασθε ἐνωμένοι, καθὼς εἰς μίαν πίστιν καὶ εἰς ἓν βάπτισμα, οὕτω νὰ εἴμασθε εἰς μίαν ὁμολογίαν, τὸ αὐτὸ λέγοντες πάντοτε, καὶ ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μετὰ καρδίας, χωρὶς νὰ διαφέρωμεν ἀπ' ἀλλήλων εἰς κανένα πρᾶγμα", διὰ νὰ ἐπαναλάβωμεν τοὺς λόγους τοῦ προκατόχου ἡμῶν Παΐσιου τοῦ Α' πρὸς τὸν προκατόχον Ὑμῶν Νίκωνα... Ἡ ἐπιβεβλημένη κοινὴ αὐτῆ ὁμολογία καὶ μαρτυρία τῶν ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν διευκολύνεται μεγάλως διὰ τῆς κατὰ τοὺς χρόνους τούτους, ἐπὶ κοινῇ χαρᾷ, ἐπιτευχθείσης καὶ μαρτυρομένης ὀρθοδόξου ἐνότητος καὶ διορθοδόξου συνεργασίας ἀλλαγῆς τε καὶ εἰς τὸν τομέα τῆς προετοιμασίας τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου ἡμῶν, τῆς ἐπισπωμένης ἀμέριστον τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν σύμπραξιν πασῶν τῶν κατὰ τόπους ἁγίων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν...».

Διακηρύξεις στενῶν συνεργατῶν τοῦ Οἴκ. Πατριάρχου Δημητρίου.

Ἀξία ἰδιαίτερης προσοχῆς εἶναι ἡ προσωπογραφία τοῦ Οἴκ. Πατριάρχου Δημητρίου, ὅπως αὕτη προσβλήθη ὑπὸ στενῶν συνεργατῶν του:

Οὕτως ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἰδιαίτερου Πατριαρχικοῦ Γραφείου Του Μητροπολίτης Γέροντος Χαλκηδόνο καὶ νῦν Παναγιώτατος Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος κατὰ τὸ μετὰ τὸν ἐπαφιασμόν τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Δημητρίου γεῦμα, ἀπευδύνων χαιρειτισμόν ὡς Προεδρῶν τότε τῆς Ἁγίας καὶ τῆς Ἱεράς Ἐνδημούσης Συνόδου, ἐχαρκτηρίσεν ἐπιγραμματικῶς τὸν ἐκλιπόντα ὡς «ῥοῖον, ἄκακον, ἀμείαντον», «πιστὸν τῷ καλέσαντι Αὐτὸν μέχρι θανάτου».

Ἐξ ἄλλου ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς αὐτῆς Ἱεροῦ Συνόδου Σεβ. Μητροπολίτης Φιλαδελφείας κ. Μελίτων, ἐν τῷ ἐπισημῶν λόγῳ του κατὰ τὴν σχετικὴν Ἐξόδιον Ἀκολουθίαν εἶπεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἑξῆς: «Ἡγοῦνται πάντοτε ὁ Πατριάρχης Δημήτριος ἐπὶ τῆς μεγάλης καὶ ἱεροῦς ἐθύνῃς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους, διὸ καὶ ἀναπολοῦμεν τὸ κάθε λεπτόν τῆς τιμίας Πατριαρχείας του μὲ ἰδιαίτερον ἐργήγορον καὶ εὐγνωμοσύνην. Εἰς τὰ εἴκοσι περίπου ἔτη τῆς Πατριαρχείας του ἔγιναν τόσα πολλὰ καὶ σπουδαῖα διὰ τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας γενικῶς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν σύγχρονον κόσμον εὐρύτερον, διὰ τῆς νυχθημέρου προσπαθείας καὶ ἀγωνίας, ἀλλὰ καὶ τῆς

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Μητρόπολις Χαλκίδος

Ἀπόφασις 472)26.9.1991

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει:

1. Τὰς διατάξεις τῆς ὑπ' ἀριθμ. 46 Κανονιστικῆς Διατάξεως τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Διοικήσεως, Διοικήσεως καὶ Λειτουργίας τοῦ ἐν Προκοπίῳ Εὐθείας Ἱεροῦ Προσκυνηματος «ΕΥΑΓΓΕΣ ΙΔΡΥΜΑ Ο ΟΣΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΡΩΣΣΟΣ».

2. Τὸ γεγονός ὅτι τὴν 30-9-1991 λήγει ἡ θητεία τῶν μέχρι τοῦδε μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἰδρύματος τούτου,

ἀποφασίζομεν

Διορίζομεν τακτικὰ μέλη τοῦ ὑπὸ τὴν προεδρίαν μας τελούντος Συμβουλίου τοῦ ὡς ἄνω Ἰδρύματος τοὺς κ.κ.

1. Ἀρχιμ. Εἰρηναῖον Γεωργιάδην, Ἱεροκήρυκα - Κληρικὸν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος, 2. Τσαπρούνην Γεώργιον, Δικηγόρον, 3. Χρῆστον Φεφέκον, Λογιστὴν καὶ 4. Λάζαρον Σισμάνογλου, Ὑπάλληλον τῆς Κοινότητος Προκοπίου.

Ἡ θητεία τοῦ παρόντος Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἔσεται τριετής.

Ἡ ἰσχὺς τῆς παρούσης ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς εἰς τὸ Περιοδικὸν ΕΚΚΛΗΣΙΑ.

Ἐν Χαλκίδι τῆ 26ῃ Σεπτεμβρίου 1991

† Ὁ Χαλκίδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Παροναξίας

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημεριῶν τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Γενέσιον τῆς Θεοτόκου Κορωνίδος Νάξου, 2) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Σκαδοῦ Νάξου, 3) Ζωοδόχου Πηγῆς Δανακοῦ Νάξου, 4) Ζωοδόχου Πηγῆς Χειμάρου Νάξου, 5) Ἁγίου Πνεύματος Γαλανοῦ Νάξου, 6) Ἁγίου Χαραλάμπους Ἀγγιδίων Νάξου καὶ 7) Ἁγίου Γεωργίου Ἀγγερίας Πάρου,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ

ἀποστολικῆς ἀκτινοβολίας του, ὥστε δὲν θὰ ἦτο ὑπερβολὴ νὰ τονισθῇ ὅτι ἡ Πατριαρχία τοῦ πρόου καὶ ταπεινοῦ τῆ καρδία Δημητρίου τοῦ Α' ὑπέβλεπε ἡ γονιματέρα καὶ γενναιοτέρα καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς καὶ ἡ φωτεινότερα τοῦ αἰῶνος ἡμῶν».

Ἀσφαλῶς ὁ ἱστορικὸς τοῦ μέλλοντος παροτρύνεται διὰ τῶν διακηρύξεων τούτων νὰ στρέψῃ τὸ ἐνδιαφέρον του πρὸς μίαν εἰς βάθος ἐρευναν τῆς Ἱστορίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου κατὰ τὸν αἰῶνά μας.

καί νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντός μηνός ἀπό τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Νάξῳ τῇ 24ῃ Ὀκτωβρίου 1991

† Ὁ Παροναξίαις ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Τρίκκης καὶ Σταγῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεραῖς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Ἁγίου Γεωργίου Νεραΐδας, 2) Ἁγ. Παρασκευῆς Ἄετοῦ, 3) Ἁγίων Ἀποστόλων Λειβαδοχωρίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντός μηνός ἀπό τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Τρικάλοις, τῇ 29ῃ Ὀκτωβρίου 1991

† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν ΑΛΕΞΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Γυθείου καὶ Οἰτύλου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις α) τῶν ἄρθρων 38, παράγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν. Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 καὶ προκειμένου ἵνα προσθῶμεν εἰς ἀνακλήρουν ὑποψηφίον πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ ἱ. ναφ

Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Ἀρεοπόλεως, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 34/ιβ' τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντός μηνός ἀπό τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Γυθείῳ τῇ 30ῃ Ὀκτωβρίου 1991

† Ὁ Γυθείου καὶ Οἰτύλου ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Πατρῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεραῖς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἁγίου Διονυσίου (ἀρχιεπ. Αγιίνης) Πατρῶν, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντός μηνός ἀπό τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Πάτραις τῇ 31ῃ Ὀκτωβρίου 1991

† Ὁ Πατρῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

« Ε Κ Κ Λ Η Σ Ι Α »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Τηλ. 72.18.308, Fax 72.26.597

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως ΘΕΟΦΙΛΟΣ
† Ὁ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγ. Ὀρους ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ὁμότ. Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Ἄρχων Διδάσκαλος τοῦ Εὐαγγελίου
τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας

Σ Υ Ν Δ Ρ Ο Μ Α Ι

Α) Ἐσωτερικοῦ: Δραχμαὶ 300 ἔτησίως.

Β) Ἐξωτερικοῦ: Δολλάρια 20 ἔτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»

δρχ. 15.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Μακ. Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν Σεραφεῖμ, Δημήτριος ὁ Α'.

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Δημητρίου ὁ Α'.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν ἀσθένειαν καὶ τὴν ἐκδημίαν τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου.

Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου, Ὁ Πατριάρχης τοῦ Γένους.

Μητροπ. Φιλαδελφείας Μελιτωνος, Ὁ Ποιμὴν ὁ καλός.

Ἱ. Μ. Χατζηφώτης, Ἡ ἐκδημία καὶ ἡ κηδεία, μὲ ἀναφορὰς εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὸ ἔργο, Δημητρίου τοῦ Α'.

Γέροντος Χαλκηδόνος Βαρθολομαίου, Προσλαλιά (κατὰ τὸ γεῦμα, μετὰ τὸν ἐνταφιασμόν).

Δηλώσεις καὶ τηλεγραφήματα ἐκκλησιαστικῶν, πολιτικῶν κ.ἄ. προσωπικοτήτων.

Ὁ Τύπος περὶ τοῦ μεταστάντος Πατριάρχου.

Εὐαγγέλου Π. Λέκκου, Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκ. Πατριάρχης κ. Δημήτριος Α' εἰς Βόλον, Τρίκαλα καὶ Μετέωρα.

Εὐαγγέλου Π. Λέκκου, Ἐκδηλώσεις γιὰ τὴν 25ετία ἐπισκοπικῆς ζωῆς καὶ δράσεως τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δράμας κ. Διονυσίου.

Πρωτοπρ. Ἱω. Ρωμανίδης, Ἐκκλησιαστικαὶ Σύνοδοι.

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Παράρτημα.